

Gorenjski Glas

PETEK, 3. JANUARJA 2020

LETO LXXIII, ŠT. 1, CENA 1,85 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Prva se je na Gorenjskem rodila Sofia

Prva Gorenjka in tudi prva deklica v Sloveniji je letos prišla na svet na Jesenicah. Ob drugi uri zjutraj sta se mamica Karmen Mohorč in očka Jure Markič razveselila prvorojenke Sofie. Prvi v letu 2020 pa se je v Bolnišnici za ginekologijo in porodništvo Kranj 1. januarja ob 12.33 rodil deček Filip.

MARJANA AHAČIČ,
SUZANA P. KOVAČIČ

Jesenice, Kranj – Silvestrska noč v porodnišnici Splošne bolnišnice Jesenice je bila letos kar živahna. Malo pred deveto zvečer so se razveselili še zadnjega novorojenčka v letu 2019, rodila se je deklica Naja. Le nekaj ur za tem, natančno ob dveh zjutraj, pa je na svet prišla prva novorojenka na Gorenjskem in tudi prva deklica v letu 2020 v Sloveniji, dobra dva kilograma težka Sofia Markič.

»Rok sem imela šele konec januarja, zato sem v torek dopoldan na Jesenice, tako sem mislila, prišla zgolj na pregled,« je zgodbo o rojstvu svoje prvorojenke dan po porodu že vsa na nasmejana in skoraj povsem pri močeh povedala mamica Karmen Mohorč iz Doslovč pri Žirovnici.

»Pri pregledu so ugotovili, da otrok ne raste več, zato so se odločili, da ostanem v porodnišnici in da mi bodo kar ta dan že sprožili porod,« je povedala in iskreno dodala, da na tako hiter razvoj

dogodkov ni bila pripravljena. »Opremo za dojenčka smo seveda imeli, a kaj, ko zdaj ugotavljamo, da ji je vse preveliko,« ugotavlja, a dodaja, da to pravzaprav ni kakšen hud problem.

»Jure je ob pol polnoči prišel k meni v bolnišnico, da s čajem nazdraviva novemu letu, in ravno takrat se je začelo zares.« Odpeljali so jo v porodno sobo, kjer se je nato ob 2. uri 1. januarja 2020 rodila 2220 gramov težka deklica. Starša sta jo poimenovala Sofia.

► 5. stran

Prva, ki se je v letu 2020 rodila na Gorenjskem, in prva deklica v Sloveniji je bila mala Sofia, ki je mamico Karmen Mohorč in očka Jureta Markiča iz Doslovč razveselila v porodnišnici na Jesenicah. / Foto: Tina Dokl

Prenova mostu se bo zavlekla

Na Delavskem mostu naj bi bila dela zaključena do poletja, v kranjski občini pa se obetajo tudi nove obnove cest. V Žabnici in Struževem naj bi postavili semaforje.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Ena najpomembnejših cestnih pridobitev v kranjski občini v minulem letu je obnovljeni nadvoz nad Savskim otokom, prav tako je novo krožišče v Bitnjah. Od jeseni je prenovljeno krožišče na Primskovem, vse pa kaže, da je blizu tudi gradnja štiripasovnice do uvoza na avtocesto.

»Pred dnevi sem bil na sestanku na Direkciji za infrastrukturo, kjer so potrdili, da načrtujejo gradnjo štiripasovnice od krožišča na Primskovem do izhoda na avtocesto. Vse naj bi splanirali do leta 2021, nato pa bo od državnega proračuna

odvisno, kdaj se bo gradnja tudi začela. Načrtovani sta tudi dve večji krožišči, kar naj bi vse ugodno vplivalo

Prenova Delavskega mostu v Kranju bo očitno trajala vsaj do poletja. / Foto: Tina Dokl

na razbremenitev tega dela ceste,« je po zadnji lanski seji mestnega sveta povedal kranjski župan Matjaž

Rakovec in pojasnil, da je v načrtu tudi gradnja povezovalne ceste od krožišča na Primskovem do Delavskega mostu.

»Lahko povem tudi, da se bodo dela na Delavskem mostu malce zavlekla in ne bodo končana do pomladi, temveč ob začetku poletja,« je tudi pojasnil župan Rakovec in dodal, da se z Direkcijo za infrastrukturo dogovarjajo tudi o nekaterih novih investicijah.

»Gre za novo semaforško križišče za Struževo in semafor v Žabnici ter tudi za cesto Dražgoše–Kropa, ki naj bi kmalu prišla na vrsto za obnovo,« je še dodal Matjaž Rakovec.

Na Brezjah proslavili jubilej

Bazilika Marije Pomagaj na Brezjah je bila 1. januarja 2000 razglašena za slovensko Marijino narodno svetišče.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Brezje – »Za brezjansko baziliko Marije Pomagaj je 1. januar še prav poseben dan, saj praznujemo obletnico imenovanja bazilike za slovensko Marijino narodno svetišče. Letos še toliko bolj, saj mineva dvajset let, odkar je Slovenska škofovska konferenca pod vodstvom tedanjega predsednika msgr. dr. Franca Rodeta razglasila baziliko za narodno svetišče. Jubilej smo obeležili s slovesno sveto mašo, ki jo je daroval ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav

Zore. Ob njem so somaševali dr. p. Robert Bahčič, rektor bazilike, Boštjan Prevč, nadškofijski tajnik, ter Franci Godec, župnik iz Župnije Kranj Primskovo,« so sporočili iz Slovenske škofovske konference.

Ves praznični dan so baziliko Marije Pomagaj obiskovali številni romarji, največ se jih je zbralo k slovesnemu bogoslužju ob 16. uri, kjer jih je uvodoma pozdravil pater Bahčič, o zgodovini in pomenu Marijinega praznika ter narodnega svetišča pa je v pridigi spregovoril tudi nadškof Stanislav Zore.

AKTUALNO

Ošpice v zagonu

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je v lanskem letu sicer po svetu zaradi ošpic umrlo 140 tisoč ljudi. In to število se je v zadnjih dveh letih kar dvainpolkrat povečalo!

3

GORENJSKA

Aljoši pomagajo tudi plavalci

Aljoši Habjanu iz Selc pomagajo tudi v Plavalnem klubu Triglav Kranj, kjer za svojega nekdanjega plavalca, ki je pred pol leta postal tetraplegik, prirejajo veliko dobrodelno akcijo.

5

KMETIJSTVO

Zaupanje v slovenski med

Na testiranju je večina vzorcev medu prejela oceno dobro, med najboljšimi pa so bili vzorci medu s slovenskim poreklom.

8

ZADNJA

Silvestrsko kopanje

Na Jezerskem so zadnji dan v lanskem decembru tradicionalno organizirali silvestrsko kopanje. Na obali Planšarskega jezera se je zbralo lepo število pogumnih, med njimi tudi predstavnice ne-žnejšega spola.

32

VREME

Danes bo delno jasno. Jutri bo sprva pretežno jasno, popoldne se bo oblačnost povečala. V nedeljo bo precej sončno.

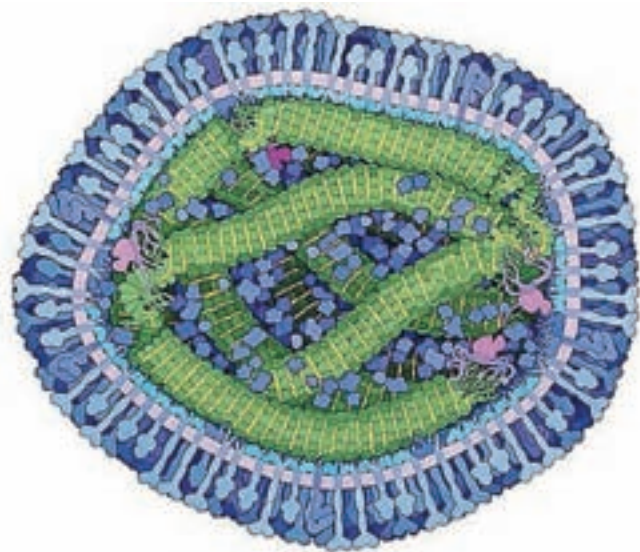
jutri: pretežno jasno

Ošpice v zagonu

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je v lanskem letu sicer po svetu zaradi ošpic umrlo 140 tisoč ljudi. In to število se je v zadnjih dveh letih kar dvainpolkrat povečalo!

DR. JURIJ KURILLO

Otočje Samoa je videti na svetovnem zemljevidu kot dve drobni piki, izgubljeni v Tihem oceanu, tam nekje blizu Nove Zelandije, od ktere je postalo neodvisno 1. januarja 1962. Na površini 2944 kvadratnih kilometrov živi 178.173 prebivalcev (leta 2003). Od tega jih je (kakor je 11. decembra 2019 poročal Neue Zürcher Zeitung) v zadnjem času zaradi ošpic umrlo sedemdeset – to bi na primer v Nemčiji pomenilo trideset tisoč žrtev! Potemtakem gre na teh otočjih za pravo zdravstveno katastrofo, saj je za to boleznijo sicer zbolelo kar 4700 prebivalcev. Da bi preprečila nadaljnje širjenje, je vlada razglasila izredno stanje, med katerim so ostale šole zaprte pa tudi javno življenje se je skupaj s transportom močno ustavilo. V zapor so poslali osem ljudi, ker se niso držali predpisov. Kdor je imel v gospodinjstvu nacepljeno osebo, je moral zunaj izobesiti rdečo »zastavo«, da je tako mobilni ekipi pokazal, kje so ljudje, potrebni obveznega cepljenja. S takimi rigoroznimi ukrepi so navsezadnje dosegli 89-odstotno precepljenost prebivalstva, pri otrocih, mlajših od pet let, pa 82-odstotno. Otroci so sicer najbolj ogrožena skupina, saj je bilo od sedemdeset umrlih kar 61 malčkov, mlajših od pet let. Nič čudnega, da je virus ošpic na Samoi tako divjal, saj je bilo prej proti njemu cepljenih zgolj 31 odstotkov majhnih otrok, za kar je kriva tudi tamkajšnja močna propaganda proti cepljenju nasploh. Domnevajo, da je virus ošpic prispel na Samoa preko Nove Zelandije iz Vietnami in Filipinov, kjer je prišlo konec leta 2018 in na začetku leta 2019 do velikih izbruhov te bolezni. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je v lanskem letu sicer po svetu zaradi ošpic umrlo 140 tisoč ljudi. In to število se je v zadnjih dveh letih kar dvainpolkrat povečalo!

»Umetniški vtis« virusa ošpic / Vir: Wikipedia

Bagdadu. Bolezen je pozneje razsajala vsepovsod po svetu, kjer je v zadnjih 150 letih povzročila okoli dvesto milijonov otroških žrtev in samo v Evropi leta 1910 več kot milijon. Pri nas je po M. Bedjaniču med zadnjo vojno in v prvih letih po njej umiralo zaradi ošpic in njihovih posledic na leto okrog dvajset tisoč otrok. Z normalizacijo zdravstvene oskrbe in uvažanjem antibiotičnih zdravil (za komplikacije), predvsem pa s poznejšim cepljenjem se je to število postopoma močno zmanjšalo.

Da so ošpice virusna bolezen, so domnevali že dolgo, vendar je šele Američan David Edmonston leta 1954 tudi izoliral njihov virus pri enajstletnem dečku ter ga razmnožil na tkivni kulturi piščančjega zarodka. Zanimivo pa je, da sta virologa John F. Enders (poznejši Nobelov nagrajenec za raziskave kultiviranja poliovirusa) in Thomas Peebles pred tem ustvarila cepivo proti ošpicam prav iz krvi prej omenjenega Davida Edmonstona, ko mu je bilo enajst let. Cepivo pridobivajo danes z zaporednim presajanjem na človeških

in piščančjih celičnih kulturah. Virus ošpic sodi v družino t. i. paramiksovirusov z enovijačno RNA (ribonukleinsko kislino). Kot vsi drugi se tudi ta virus razmnožuje zgolj v živih celicah človeka ali živali, pri čemer odda v celici svojo nukleinsko kislino, ki je potem osnova za nastanek novega virusa.

Blagodejni učinek cepljenja

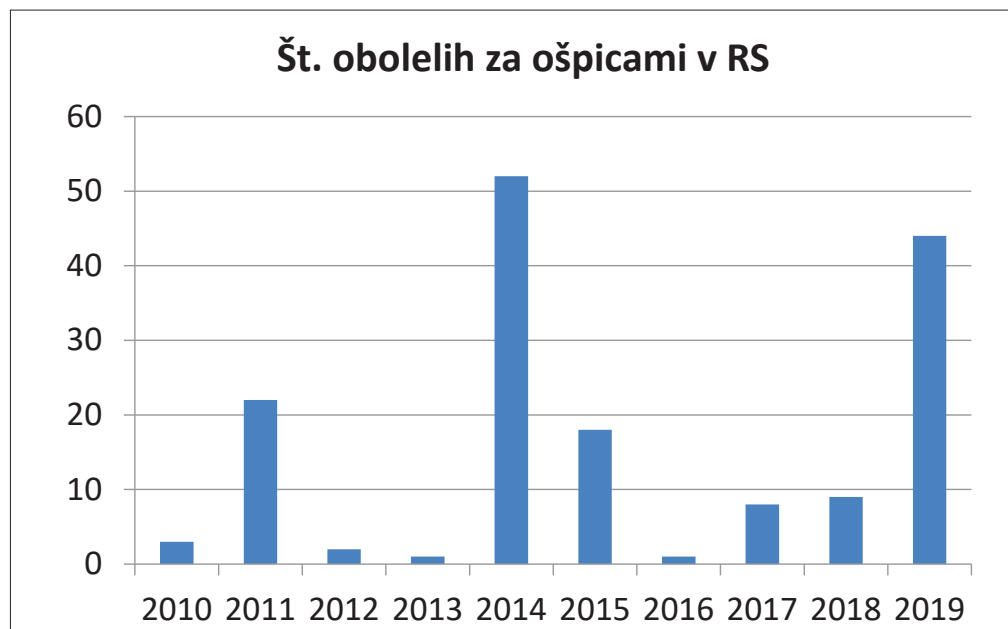
Sam se še dobro spominjam epidemij ošpic, ko sem pričel delati kot mlad zdravnik v Zdravstvenem domu Tržič, tam okrog leta 1962. Navadno so se začele zgodaj spomladi, in takrat so imeli dežurni zdravniki polne roke dela s številnimi obiski na domu pri močno vročinskih otrocih z značilnim izpuščajem. Svoje dni so pravili, da ponekod na deželi spravijo v posteljo k bolniku z ošpicami kar vse bratce in sestrice, da bi se čim prej »cepili« tako, da se še oni čim prej nazejejo.

V Sloveniji smo obvezno cepljenjem proti ošpicam (z oslabljenim živim virusom) začeli izvajati pri malčkih, starih eno leto. Leta 1974 je

bil uveden še drugi odmerek cepiva v starosti štirih ali petih let. Od 1990. leta so otroci cepljeni s kombiniranim cepivom proti ošpicam, mumpsu in rdečkam (OMR) v starosti enega leta, potem pa še enkrat pred vstopom v šolo. Dva odmerka nato zagotavljata domala popolno imunost zoper to nevarno in zelo nalezljivo bolezen. Tudi za odrasle, pri katerih je potrebno cepljenje proti ošpicam, nemara zaradi stika z bolnikom, sta potrebna dva odmerka v razmiku enega meseca.

Ošpice v Sloveniji danes

Kako pa je danes z ošpicami v Sloveniji? Za zadnjih deset let si oglejmo podatke (po Nacionalnem inštitutu za javno zdravje) na priloženem diagramu. Lahko vidimo, da je bilo letos registriranih 44 dokazanih bolnikov z ošpicami, med katerimi je bilo 11 otrok in 33 odraslih. Zadnji preplah se je zgodil prav na Gorenjskem, v Zdravstvenem domu Škofja Loka. Nič čudnega! Kranjska regija, torej Gorenjska, ima namreč poleg Ljubljane najslabšo precepljenost tako predšolskih (91 odstotkov) kot šolskih otrok (92,1 odstotkov). Zanimivo je, da so v tem pogledu najbolj »zaostale« prav razvite regije Slovenije. Med najbolj vzornimi pa so vsekakor Prekmurci, saj je tam cepljenih 96,7 odstotka malčkov in 98,7 odstotka šolarjev, kar je celo nad zaželeno »varno ravnijo«, ko naj bi bilo cepljenih vsaj 95 odstotkov otrok. To pa je zelo pomembno, saj nam grozi zaradi velikih epidemij ošpic v od nas ne tako oddaljeni sosesčini (Romunija, Ukrajina) še kakšen vnos tega neprijetnega virusa v našo državo.

Pregled pojavljanja ošpic v Sloveniji od 2010 do 2019 / po podatkih NIJZ J. Kurillo

Ošpice morile že stoletja?

Ošpice (lat. morbilli) so bržkone morile majhne otroke že stoletja, čeravno so prvotno zdravitelji imeli vsa bolezenska stanja z izpuščajem za isto bolezen. Od noric jih je prvi ločil šele Al-Razi (lat. Rhazes), ki je bill. 854 rojen v Perziji, a je kot zelo ugleden zdravnik deloval v

k

KOMENTAR
ALENKA BRUN

Ledena kopel

Ena od znank, ki se je v preteklosti kar uspešno spopadala z menopavzo, mi je razložila, da se je pred kratkim spet srečala s pojavom vročinskega vala. »S soprogom sva se ravno odpravila na sprehod okoli Bohinjskega jezera. Pa ne spet?! A, ne boš me, sem si mislila. Sezula sem športne copate in zakorakala v ledeno mrzlo vodo. Nisem sicer vedela, ali bo pomagalo ali ne, a je: val je hitro popustil.« Težko pa je trditi, ali bi to pomagalo drugim, ki se spopadajo s podobnimi težavami. Kolikor je žensk, toliko je namreč oblik menopavz – vsaj jaz tako mislim. Ene niti ne vedo zanj, spet druge imajo vse možne probleme, ki so jih kot najstnice preskočile, pa še kakšnega več. Ledena prha te zagotovo ohladi, da zaplavaš v mrzli vodi Planšarskega jezera na zadnji dan starega leta ali pa se udeležiš Novoletnega skoka v morje 1. januarja, pa potrebuješ že več poguma. Emil Ledenko, idejni vodja Ledene družine doda, da še kaj več, saj na mrzlo vodo in njene učinke gleda drugače. Zanj in člane njegove družine je tovrstna zimska kopel poseben obred. Gre za povezovanje z naravo, s samim s seboj, se mora pa nanj posameznik tudi pripraviti. Ljudem sicer odsvetuje, da bi se sredi zime brez predhodnih izkušenj in priprav metali v ledeno vodo. Ne podpira tega v smislu dokazovanja – ne sebi še manj

pa drugim. Ne vidi globlje pomena v tej adrenalinski izkušnji, ki je lahko tudi nevarna, saj za telo predstavlja šok in stres. Če si pa nekdo te izkušnje močno želi, mu svetuje le, da v vodi ostane res kratek čas in da skuša čim prej popolnoma umiriti dihanje v vodi, saj je to ključnega pomena. In da se seveda potem čim prej obleče in gre nekam na toplo.

Človek se lahko na takšno izkušnjo pripravi predvsem s pravilnim dihanjem oziroma z dihalnimi vajami pred vstopom v ledeno vodo in pravilno miselno naravnostjo, razloži. Sam uporablja metodo Wim Hof, ki jo je malce prilagodil, da je pisana njemu na kožo. Najbolj optimalno pa je, če posameznik vsakodnevno prakticira izvajanje dihalnih vaj in mrzle prhe, tako mu je plavanje v ledenici samo dobrodošel bonus, še pove.

Letos smo ob obisku silvestrskega plavanja na Jezerskem ugotovili, da je bilo med udeleženci res malo takih, ki se niso nič pripravljali na preizkus, in začuda nismo slišali klasičnih komentarjev, da moraš biti nor ali pa vsaj malo poseben, da greš v ledeno vodo zaradi svojega veselja.

Jaz vam lahko zaupam le, da si umivam obraz z mrzlo vodo, ki priteče iz pipe v umivalnik v kopalnici. A razlog je praktičen: tisti del dvoročne armature, s katerim se odpira topla voda, je namreč že lep čas pokvarjen ...

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Petermel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir, stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, Ilovar Stritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, faks: 04/201 42 13, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek od 8. do 16. ure, sreda od 8. do 17. ure, petek od 8. do 15. ure sobote, nedelje in prazniki zaprti. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Delo, d. d., Tiskarsko središče / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvida: 1,85 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Čudovite živali

Ob jezeru pod Casinojem Bled je v nekdanji dvorani Kazina na ogled posebna razstava Amazing Animals – Čudovite živali.

Anakonda, zeleni legvan, burmanski, mrežasti in kratkorepi piton, kajman očalar, afriška ostrogasta želva, orjaška krastača, pet vrst orjaškega ptičjega pajka ter orjaški paličnjaki. Pa bradate agame, kraljevi piton, udav ter nekaj drugih vrst kač in kuščarjev, pa žabe, škorpioni in nekaj puhaštih kepic za božanje – činčile, hrčki in zajčki. Večina razstavljenih živali ima prav posebno zgodbo. Prihajajo iz ene največjih zbirk v Evropi, največ pa jih je bilo rešenih, najdenih in posvojenih. Rdeči gož po imenu Survivor je bil najden v Ljubljani, kjer so ga napadle mačke in ima zato krajši rep kot običajno. Ali pa kača podganarica, ki si je pri prejšnji lastnici za malico privoščila njeno papigo in je končala kot posvojenka med ostalimi zvezdami razstave. In ne nazadnje legvan Lenny, ki je s svojima več kot dvema metroma dolžine ena glavnih atrakcij – ko se je sin odselil, je ostal sam s starejšo gospo, ki pa ga zaradi njegove velikosti in živahnosti ni mogla več vzdrževati in ga je dala v posvojitev. Nekatere izmed razstavljenih živali so nastopale tudi pred kamerami – v oddajah Vid in Pero šov, Bitka parov, Moj dragi zmore, Hipnoza: dobra zabava, Znan obraz ima svoj glas in še kje. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 18. ure vse do 21. januarja.

Čudovite živali na Bledu

Blejski grad znova med najlepšimi v Evropi

Ugledna ameriška popotniška revija Condé Nast Traveller je Blejski grad uvrstila na seznam 24 najlepših gradov v Evropi, predvsem zaradi slikovite umeščenosti v naravo. »Kaj je na gradovih, da privabljajo popotnike?« se sprašuje avtorica članka Caitlin Morton in odgovarja, da nam približajo življenje iz pravlji in prikazujejo najboljšo svetovno arhitekturo in osupljivo pokrajino. Na seznam 24 najlepših gradov umesti tudi Blejski grad, saj je eden najbolj priljubljenih krajev v Sloveniji zaradi smaragdne vode, otočka s cerkvico in razgledom na Julijske Alpe. »Oglejte si oranžne strehe Blejskega gradu in obzidje iz 11. stoletja, nato pa se obrnite in si privoščite nekaj najbolj slikovitih pogledov na jezero, kar jih boste kdaj našli,« še zapiše Mortonova.

Blejski grad ponovno med 24 najlepšimi v Evropi / Foto: Miro Zalokar

Pomladitev parka pod Vilo Bled

V nadpovprečno toplem decembru smo se s sodelavci in prostovoljci kranjskega podjetja Goodyear lotili pomladitve in dodatne ozelenitve parka pod Vilo Bled.

Sajenje rodi in ohranja življenje. Stoletna drevesa so zapuščina naših prednikov, mlada, na novo posajena drevesa pa lepa dota našim zanamcem. V nadpovprečno toplem mesecu decembru smo se s sodelavci in prostovoljci kranjskega podjetja Goodyear lotili pomladitve in dodatne ozelenitve parka pod Vilo Bled. Ustvarili smo več novih gred z ljubitelji senčnatih predelov bršljani, debelačkami in bergenijami, ki bodo v parku s pokrovnim zelenjem povečali zeleno kuliso na eni in omejili oz. preprečili erozijo bližnje obale jezera na drugi strani. Poleg gred smo park popestrili z zasaditvijo čudovitih cvetočih drenov cvetnikov, znanilkami pomladi narcisami ter

Pri sajenju so nam donatorsko in z dobro voljo na pomoč priskočili tudi zaposleni kranjskega podjetja Goodyear.

Debelačka (*Pachysandra terminalis*) je nezahtevna zimzelena pokrovna trajnica, ki tudi v senčnatih predelih ustvari lepo strnjeno zeleno preprogo, ob zadostni vlagi pa lepo uspeva tudi na soncu.

kraljicami poletja, hortenzijami. Hortenzije smo v park prinesli kar iz enega zapuščenega vrta, kjer novemu lastniku nič ne pomenijo in bi jih ob preurejanju zemljišča odstranili. Zelo smo bili veseli, da nam je več deset let stare grme dovolil preseliti v novi dom, kjer bodo zopet lahko lepšale okolico. V park smo oziroma bomo do prihodnje pomladi posadili tudi precej novih dreves. Pri sajenju so nam prvi petek v decembru dobrovoljno priskočili na pomoč tudi zaposleni kranjskega podjetja Goodyear, ki so v okviru programa prostovoljstva Goodyear Boljša prihodnost tudi letos po Gorenjskem izvajali različne družbeno odgovorne akcije. Več kot 120 prostovoljcev je v letu 2019 sodelovalo v 13 akcijah s področij okoljske trajnosti, varne mobilnosti ter spodbujanja otrok in odraslih, da dosežejo svoj polni potencial.

Med drugim so pod okriljem Zavoda za Gozdove prišli tudi k nam na Bled, kjer smo skupaj lanskoletni odstranjeni zeleni bor nadomestili s kar štirimi novimi borovci, posadili dve veliki duglaziji ter ustvarili in zasadili čudovito gredo s planinskim rušjem. Ob sajenju s(m)o se marsičesa novega naučili ter nadihali svežega zraka, zato verjamem, da se bodo podobnim projektom z veseljem pridružili še kdaj. Poleg dobre volje in pomoči pri sajenju so za sadike dreves podarili tudi 600 evrov in za oboje se jim najlepše zahvaljujemo. Poleg duglazij in zelenih borov smo oz. bomo do pomladi v skladu s krajinskim načrtom posadili oziroma nadomestili že preminule črne jelše, rdečo bukev, gorski javor, hrast dob, javorolistno platano in beli topol, ki bodo park lepšali v naslednjih desetletjih ali še lepše – stoletjih.

Jezerska promenada in Medgeneracijski center Bled

Občina Bled v letu, ki prihaja, načrtuje kar nekaj investicij. V proračunu je za investicije kar 7,3 milijona evrov.

V letošnjem letu se bo začela gradnja Medgeneracijskega centra Bled, vredna 1,6 milijona evrov. Medgeneracijski center Bled bo zaokrožil novo podobo Seliš, saj bo območju dodal vsebine, ki so potrebne predvsem za kakovost življenja domačinov. Tam bo dnevni center za varstvo starejših, prostori za delavnice in druge aktivnosti na področju medgeneracijskih dejavnosti, nova knjižnica, muzej vezenin, večnamenski prostor ...

Občina Bled je za gradnjo že pridobila gradbeno dovoljenje, tako da načrtuje začetek gradnje v prvih mesecih prihodnjega leta. Medgeneracijski center bo zaokrožil novo podobo Seliš, dela Bleda, ki je po propadu podjetja Vezenine tudi sam začel propadati. Občina Bled bo v prihodnjem letu tudi sofinancirala projekt Prostofer – prevoze za starejše.

Jezerska promenada

Ena izmed večjih investicij na Bledu bo tudi obnova Jezerske promenade, ki se bo predvidoma zaključila v letu 2022 in

bo vredna več kot dva milijona evrov. Za naložbe je v proračunu sicer na voljo 7,3 milijona evrov.

Prva se je rodila Sofia

1. stran

»Ime sva imela že dolgo izbrano. Vem, da pomeni modrost ...« je še povedala mamica, ki se veseli odhoda domov, čeprav je bilo tudi bivanje v jeseniški porodnišnici zanjo lepa izkušnja.

V Splošni bolnišnici Jesenice so lani zabeležili 745 porodov, kar je nekaj manj kot leto poprej, ko so jih imeli 854. Na svet je prišlo 356 deklic in 399 dečkov, zabeležili so tudi deset parov dvojčkov. Ena od sester na oddelku je tudi v lanskem letu pridno beležila statistiko imen pri njih rojenih otrok. Med fantki je bilo največ Filipov in Lukov, po 14, sledita imeni Lovro in Erazem (po 10). Med novorojenimi deklicami je bilo lani najbolj priljubljeno ime Zala (13), sledita Hana in Zarja (po 8) ter Ajda in Julija (po 7).

Filip, najlepše novoletno darilo

V Bolnišnici za ginekologijo in porodništvo (BGP) Kranj so imeli lani 1490 porodov, predlani 1358. Zadnji

dan leta, 31. decembra, so imeli čez dan šest porodov, kot zadnji se je malo pred osmo zvečer rodil deček, ki je tehtal 4190 gramov. Na prvega novorojenca v letu 2020 so morali kar malo počakati, prvi se je rodil 1. januarja ob 12.33 deček Filip Markovič. Njegova mamica Eva Fireder je povedala, da se je Filipu mudilo na svet že pred rokom (ta

je bil postavljen na 13. januar) in da se je družina, doma iz Škofje Loke, razveselila najlepšega novoletnega darila. Filip je ob rojstvu tehtal 3580 gramov in bil dolg 50 centimetrov, ime zanj pa je družinica izbrala skupaj. Očka je bil navzoč pri porodu, Filipa doma že čaka tudi starejši bratec Liam, ki bo februarja dopolnil dve leti. Eva in Filip sta si sobo na

Diplomirani babici iz porodnega bloka Anka Berlec in Mateja Romšak na včerajšnji dnevni izmeni in v letos povsem obnovljenem ter te dni praznično okrašenem porodnem bloku BGP Kranj / Foto: Tina Dokl

Mamica Eva s Filipom, prvim letošnjim novorojencem v BGP Kranj. Obiskali smo ju drugega januarja zjutraj, od leve so še pediatrija Andreja Cerkvenik Škafar in specialistka ginekologije in porodništva Marjeta Podlipnik in Branislav Reljič. / Foto: Tina Dokl

porodniškem oddelku BGP Kranj delila z mamicom Andrejo Martinjak z Golnika in njenim Tilnom, ki je prišel na svet nekaj dni pred predvidenim rokom, 1. januarja ob 15.10. Tudi mamica Andreja je žarela od sreče ob pogledu na svojega prvojenca, ki je ob porodu tehtal 4100 gramov.

Lani se je v BGP Kranj rodilo več dečkov, lani se je tudi prvič zgodilo, da so se v istem obdobju bivanja štirikrat rodili dvojčki. V celem letu se je pri njih rodilo 19

parov dvojčkov, 47 vseh rojenih pa je bilo s prezgodnjim porodom (pred 37 tednom nosečnosti). Da se za porod v BGP Kranj odloči vse več žensk, je ekipa sodelavcev včerajšnje dnevne izmene pripisala dobremu delu in letos obnovljenemu porodnemu bloku. Diplomirani babici Anka Berlec in Mateja Romšak sta poudarili, da je velika prednost tudi ta, da obnovljeni prostori zagotavljajo več intimne, da se družina lahko v prvih urah po porodu še bolj poveže.

»Vzdušje v kolektivu babic pa je čez celo leto odlično, ne samo čez praznike. Smpa za ta čas porodni blok seveda lepo okrasili, od doma prinesli tudi kakšno sladico ...«, sta še povedali.

V novo leto vstopimo tudi z željami, v kranjski bolnišnici si med drugim želijo čimprej obnove porodniškega oddelka, da bodo lahko zagotovili še boljše pogoje bivanja tudi v dneh po porodu in da bodo lahko izpolnili vse pogostejšo željo po sobivanju obeh staršev.

Aljoši pomagajo tudi plavalci

Aljoši Habjanu iz Selc pomagajo tudi v Plavalnem klubu Triglav Kranj, kjer za svojega nekdanjega plavalca, ki je pred pol leta postal tetraplegik, prirejajo veliko dobrodelno akcijo.

ANA ŠUBIC

Kranj, Selca – Potem ko mu je nesrečni skok v morje lani poleti za vedno spremenil življenje, je 22-letni Aljoša Habjan iz Selc v zadnjem pol leta že večkrat spoznal, da v nesreči ni ostal sam. Za mladega tetraplegika so na Selškem priredili več odmevnih dobrodelnih prireditev, z donacijami so se odzvala

V Plavalnem klubu Triglav so se povezali s Slovensko karitas in začeli zbirati donacije prek SMS-sporočila ALJOŠA5 na 1919.

podjetja po dolini, prijatelji in sodelavci njegovih staršev ..., sedaj pa svojemu nekdanjemu plavalcu in reševalcu iz vode pomaga tudi Plavalni klub (PK) Triglav Kranj, ki je po božiču začel veliko dobrodelno akcijo. Izkupiček bo, tako kot pri vseh dosedanjih dogodkih, namenjen družini Habjan za preureditev bivalnega okolja, da bo Aljoša lahko zaživel čim bolj samostojno, in za njegove nadaljnje terapije. V PK

Triglav so se povezali s Slovensko karitas in začeli zbirati donacije prek SMS-sporočila ALJOŠA5 na 1919, s čimer posameznik daruje pet evrov. Denar zbira tudi Župnijska karitas Železniki (Trnje 23, 4228 Železniki) na računu SI56 0700 0000 1031 394, s pripisom ZA ALJOŠA.

V PK Triglav so akcijo zasnovali v okviru priprav na 22. plavalni miting Boštjanov Dr. Fig. »Tekmovanje ima tudi dobrodelno noto. Takoj ko se je Aljoša ponesrečil, smo vedeli, komu bomo pomagali tokrat,« je pojasnil Luka Berdajs, ki je

bil štiri leta tudi Aljošev trener. S plavanjem je Aljoša začel v Železnikih, v času srednje šole pa je plavalno kariero nadaljeval v Kranju, dokler se ni pri 19 letih odpravil na študij kineziologije (veda o gibanju človeškega telesa) v Koper, kjer se je tudi ponesrečil.

Berdajs je povedal, da so v dobrodelno akcijo vključili tudi njihove športne prijatelje, zato je na spletu možno zaslediti fotografije znanih slovenskih športnikov, ki pozivajo k pomoči. Poleg plavalcev so ambasadorki akcije tudi smučarji, smučarski skakalci, kolesarji, atleti,

rokometna reprezentanca ..., saj so po besedah Berdajsa želeli zajeti čim širšo športno sfero. Akcija bo potekala do 18. januarja, ko bodo na tekmovanju Dr. Fig, na katerem je večkrat plaval tudi Aljoša, razglasili višino izkupička in ga simbolično predali njegovima staršema.

Aljošev oče Tomaž Habjan je vesel, da je njegov sin po nesreči ohranil optimizem. Podpora, ki so mu jo izkazali pri dosedanjih akcijah, mu daje še dodatno motivacijo. Družina Habjan sicer že preureja del njihovega objekta v invalidu prilagojeno stanovanje, ki bo zgrajeno do pomladi, ko naj bi Aljoša končal rehabilitacijo na inštitutu Soča in se vrnil domov. Stanovanje bo imelo električna vrata, dvigalo in bo omogočalo, da se bo Aljoša v njem lahko gibal z elektromotornim vozičkom, opremljeno bo s pametnimi inštalacijami, da bo lahko z glasom upravljal luči in žaluzije, pa tudi z različnimi invalidskimi pripomočki in prilagojeno opremo. Gre za zelo velik finančni zalogaj, zato so vsem, ki jim pomagajo, nadvse hvaležni, je še poudaril Tomaž Habjan.

Nekdanji plavec Aljoša Habjan je ob nesrečnem skoku v morje postal tetraplegik, a mu to ni vzelo optimizma.

KRATKA NOVICA

Božična noč sv. Tilna

Spodnja Besnica – Jutri, v soboto, 4. januarja, bo v cerkvi sv. Janeza Krstnika koncert božičnih pesmi z naslovom Sveta noč, blažena noč – pesem za vse čase. Na že tradicionalnem koncertu bo nastopil Mešani pevski zbor sv. Tilna pod vodstvom Janez Fabijana v sodelovanju z Župnijo Besnica in Kulturnim društvom Jožeta Paplerja Besnica. Koncert se bo začel s sveto mašo ob 19. uri in nadaljeval po maši. V koncertnem delu po maši bodo poleg Mešanega pevskega zbora sv. Tilna sodelovali še instrumentalisti organist Matjaž Meglič, flautistka Anja Mohorič, violinistka Nataša Udir, program pa bo povezovala Vida Lopič.

Občina Šenčur
Kranjska cesta 11, 4208 Šenčur

Občina Šenčur obvešča, da je danes, v petek, 3. januarja 2020, na svoji spletni strani www.sencur.si objavila:

1. Javni razpis za sofinanciranje programov na področju socialno-humanitarnih dejavnosti, ki se sofinancirajo iz proračuna občine Šenčur za leto 2020. Rok za prijavo na javni razpis je 5. februar 2020.
2. Javni razpis za zbiranje predlogov za dodelitev sredstev za financiranje in sofinanciranje programov na področju kulture za leto 2020, ki se sofinancirajo iz proračuna občine Šenčur. Rok za prijavo na javni razpis je 5. februar 2020.
3. Javni razpis za sofinanciranje mladinskih projektov in programov ter stroškov delovanja izvajalcev mladinskih projektov in programov iz proračuna občine Šenčur za leto 2020. Rok za prijavo na javni razpis je 5. februar 2020.
4. Javni razpis za sofinanciranje športnih programov v občini Šenčur za leto 2020. Rok za prijavo na javni razpis je 5. februar 2020.
5. Javni razpis za sofinanciranje programov dejavnosti, projektov in prireditev, ki niso predmet drugih razpisov v Občini Šenčur za leto 2020. Rok za prijavo na javni razpis je za sklop A, B in D 30. oktober 2020, za sklop C pa 5. februar 2020.

Pihnili so nas na Broadway

Pihalni orkester Mestne občine Kranj je preteklo leto zaključil s prvim koncertom v osveženi sestavi z novim dirigentom Tomažem Kukovičem. Polno dvorano Doma krajanov Primskovo je popeljal v svet muzikala – na Broadway.

IGOR KAVČIČ

Kranj – V športnem žargonu bi zapisali, da je bil stadion že pol ure pred tekmo nabito poln, pod članek podpisani pa prvi vtis s koncerta lahko poimenujem tudi »sreča zadnjega prostega sedeža«. Kranjski pihalni orkester ima dolgo in uspešno zgodovino, tradicionalni Božično-novoletni koncert pa je že leta in leta zvezda stalnica v njegovi glasbeni ponudbi ob koncu leta.

Tokrat je Pihalni orkester Mestne občine Kranj vabil na Broadway, v svet muzikalov in znanih melodij tako iz starih časov kot iz filmov izpred nekaj let. Letošnji koncert je bil dodatno vabljiv, saj orkester od jeseni deluje v osveženi sestavi, dirigent Matej Rihter pa je po dvajsetih uspešnih letih dirigentsko taktirko predal svojemu nasledniku – prijatelju in dolgoletnemu članu orkestra Tomažu Kukoviču. Ta je v orkestru že trideset let, od vsega začetka klarinetist, v zadnjih letih tudi pomožni dirigent.

V skrbno izbrani program koncerta so kranjski orkestraši vključili desetin skladb iz najbolj znanih

muzikalov oziroma filmov. Po uvodni skladbi Broadway, ki je dala tudi naslov koncertu, smo slišali Memory, eno izmed glavnih glasbenih točk muzikala Mačke (Cats), pa melodije, ki jih poznamo iz Zgodbe z zahodne strani (West Side Story) in čustveno skladbo All I Ask of You, temo iz Fantoma iz opere. Po nastanku najbolj sveže je zagotovo glasbeni venček iz filma La La Land. Več kot pol stoletja starejša je glasba enega najbolj izvajanih muzikalov Moje pesmi, moje sanje (The Sound of Music), kaj šele izbor melodij iz muzikala o varuški Mary Poppins. Po času primerni skladbi Božič na Broadwayu je publiko skorajda na noge spravila rokenrol pravljica iz filma Briljantina (Grease!), glasba iz filma Lak za lase je bila pravi zaključek uradnega dela koncerta, ki ga je s krajšimi zgodbami o posameznih skladbah in muzikalih zanimivo povezovala Tadeja Česen Šink.

V primskovski dvorani odlično ozvočen orkester je navduševal iz skladbe v skladbo, v posameznih točkah so izstopali mladi solisti, z odra pa je v dvorano valovil harmoničen zvok

S prednovoletnim koncertom in navdušeno publiko je Kranjski pihalni orkester namignil, da ga čaka še lepa prihodnost.

ubranega orkestra kakih 45 glasbenikov. V orkester je prišlo kar nekaj mladih instrumentalistov, ki so z novim dirigentom delovali že v Mladinskem orkestru Glasbene šole Kranj in v še enem

kranjskem biseru – Kr' Bis Bandu. Kukoviču, ki je doslej sicer vodil in dirigiral različnim sestavam – od kvarteta klarinetov do simfoničnega orkestra – je pihalni orkester preprosto pisan na kožo. To

so v uro in pol dolgem broadwajskem koncertu potrdili tudi kranjski orkestraši.

»Kranjski pleh«, ki je pokazal, da je mnogo več kot le godba, je večer zaključil z venčkom popevk iz

repertoarja vedno zelene švedske skupine Abba in požel dolg aplavz. Zgodba Pihalnega orkestra Mestne občine Kranj gre naprej in lahko se že veselimo njenega nadaljevanja.

Gretinih sedemnajst

Greta Thunberg je danes dopolnila sedemnajst let. Mlado podnebno aktivistko pozna ves svet. V knjigi z naslovom Naša hiša je v plamenih, ki je lansko jesen v slovenskem prevodu izšla pri založbi Učila, je zapisana zgodba Grete in njene družine. Njeni izbrani govori v dodatku nam povedo, zakaj počne, kar počne.

IGOR KAVČIČ

Ljubljana – Kdo še ni slišal za Greto Thunberg? Najbrž le redki med nami. Lahko bi govorili o nasprotnem. Ob mladi švedski podnebni aktivistki se je namreč razdelil svet. Na eni strani je spodbudila tisoče in tisoče mladih v okoljskih gibanjih za ohranjanje planeta, njeno aktivistično moč so lani priznali tudi z nominacijo za Nobelovo nagrado za mir, revija Time pa jo je izbrala za osebnost leta; na drugi strani jo nekateri vidijo kot grozljivo gospodarskemu napredku in zgolj orodje v rokah politične elite.

Branje na več nivojih prinaša tudi knjiga, ki sicer ponuja dve zgodbi – o življenju v družini, v kateri imata

sestri Greta in dve leti mlajša Beata resni zdravstveni diagnozi (Aspergerjev sindrom in ADHD – motnja pozornosti in hiperaktivnosti), in podnebnem aktivizmu, zaradi katerega je Greta tudi postala znana po vsem svetu. Najprej je bila zgodba o vsakodnevnem družinski dinamiki, ki jo je sicer ob sodelovanju vseh vpletenih v prvi osebi v knjigo zapisala operna pevka z mednarodno kariero in mati obeh deklic Malena Ernman. Knjiga o tem, kako se je z možem Svantejem Thunbergom in hčerama bolj ali manj uspešno znašla v posameznih situacijah, ki jih prinaša avtizem, je namreč izšla pod naslovom Podoba srca le nekaj dni za tem, ko je Greta 20. avgusta 2018 prvič protestno sedla

pred stavbo švedskega parlamenta, da bi javnost, predvsem pa politike, opozorila, da z Zemljo ravnamo neodgovorno in je skrajni čas, da korenito spremenimo svoj odnos do okolja.

»Knjiga je zelo zanimiva, ker ponuja vpogled v delovanje znotraj disfunkcionalne družine, v kateri imajo tri članice avtistične motnje,« je na predstavitvi knjige med drugim dejala dr. Marta Macedoni Lukšič, vodja inštituta za avtizem v Ljubljani. »Družina se na neki način rešuje skozi aktivizem, ki jih je odpeljal iz njihovega vsakodnevnega življenja. Starši so pri angažiranju za okolje sledili hčeri.« O tem beremo v knjigi Naša hiša je v plamenih, ki je sicer citat iz Gretinega govora, lani januarja na

V knjigi spoznavamo družinsko zgodbo Grete Thunberg. / Foto: Igor Kavčič

Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu. Tokrat gre namreč za dopolnjeno izdajo, v kateri so tudi njeni izbrani govori, tudi septembrski na zasedanju Generalne skupščine OZN v New Yorku, ko je dejala: »Morala bi biti v šoli na drugi strani oceana, a vi iščete upanje v mladih. Kako si drznete?«

Da je Greta s svojimi jasno izraženimi zahtevami

navdahnila tudi slovenske podnebne aktiviste, je povedala Žana Radivo iz gibanja Mladi za podnebno pravičnost: »Potrebovali smo osebo, ki se bo izpostavila na način, kot se je Greta. Znanstveniki že dolgo opozarjajo na to, da nam grozi velika kriza, ki jo moramo začeti reševati takoj zdaj. To je njeno pravo sporočilo, ne pa da se mediji in z

njimi javnost ukvarja s tem, kaj dela in kdo je.« Kot dodaja urednica knjige Branka Fišer, v knjigi ne bomo izvedeli, kdo stoji za Greto, če sploh kdo, zagotovo pa ob spoznavanju njene družinske zgodbe lažje razumemo njena dejanja in jih postavimo v kontekst – tako družinski kot svetovni. Prvi je zgodba, drugi mora zanimati vse nas.

Letošnje leto bo olimpijsko

Tako športnikom kot njihovim navijačem se obeta bogato športno leto, katerega vrhunec bodo olimpijske igre v Tokiu, veliko zanimanja bo za evropsko prvenstvo v nogometu, že marca pa bo Planica gostila svetovno prvenstvo v poletih.

VILMA STANOVNIK

Kranj – V bogato novo športno leto so že prvi dan skočili smučarski skakalci, ki se bodo še do ponedeljka merili na novoletni turneji. Letos jih čaka še vrsta tekem, vrhunec sezone pa bo svetovno prvenstvo v poletih, ki bo od 19. do 22. marca v naši Planici. Tudi smučarske skakalke se bodo predstavile domačim navijačem, saj bo tekma svetovnega pokala od 21. do 23. februarja v Ljubnem.

Še prej bodo na domačem prizorišču tekmovali deskarji na snegu, ki se bodo 18. januarja pomerili na tekmi svetovnega pokala na Rogli. Nastop na domačem prizorišču čaka tudi biatlonce, ki bodo na tekmah za svetovni pokal med 23. in 26. januarjem tekmovali na Pokljuki. Vrhunec tekmovalj v tej sezoni nato biatlonce čaka med 13. in 23. februarjem, ko dobo v Anterselvi nastopili na svetovnem prvenstvu.

Najboljše alpske smučarske v veleslalomu in slalomu bodo v Mariboru nastopile 15. in 16. februarja, Kranjska Gora pa bo najboljše alpske smučarje v veleslalomu in slalomu gostila 14. in 15. marca.

Med ekipami bodo športno novo leto najprej začeli odbojkarji, ki jih med 5. in

Prvo letošnje veliko tekmovanje na Gorenjskem bo svetovni pokal na Pokljuki, kjer bodo gostili najboljše biatlonce sveta. / Foto: Tina Dokl

10. januarjem v Berlinu čakajo kvalifikacije za olimpijske igre.

Na nastop na evropskem prvenstvu se že pripravljajo tudi naši rokometaši, saj bo tekmovalje za prvaka stare celine na Švedskem, Norveškem in v Avstriji med 9. in 26. januarjem. Kvalifikacije za nastop na olimpijskih igrah rokometaše nato čakajo sredi aprila.

Že na začetku februarja bodo na Jesenicah na olimpijskih kvalifikacijah nastopili hokejisti, Ljubljana pa bo med 27. aprilom in 3. majem gostila svetovno hokejsko prvenstvo skupine B.

Kolesarje prve tekme čakajo že februarja, prvi vrhunec sezone pa bo tudi letos Dirka po Italiji, ki bo potekala med 9. in 31. majem. Dirka po Sloveniji je na sporedu med 10. in 14. junijem, Dirka po Franciji pa bo potekala med 27. junijem in 19. julijem. Gorenjski ljubitelji kolesarstva ne bodo prikrajšani za tradicionalni nočni kriterij Kranja in Veliko nagrado Kranja, ki sta letos na sporedu 25. in 26. julija. Dirka po Španiji je na sporedu od 14. avgusta do 6. septembra. Evropsko prvenstvo v kolesarstvu v Italiji bo od 9. do 13. septembra, svetovno

prvenstvo v Švici pa od 20. do 27. septembra.

Na sporedu so tudi številna druga tekmovanja, eden največjih športnih dogodkov pa bo evropsko prvenstvo v nogometu, ki bo na kar dvanajstih prizoriščih potekalo mesec dni, začelo se bo 12. junija. Na njem naši nogometaši ne bodo sodelovali.

Bodo pa naši športniki nastopili na olimpijskih igrah, ki se bodo v Tokiu začele 24. julija in končale 9. avgusta in bodo vrhunec letošnjih športnih prireditev. Sledile bodo še paraolimpijske igre, ki bodo v Tokiu od 25. avgusta do 6. septembra.

Smučarski skakalci v Avstriji, tekači v Italiji

VILMA STANOVNIK

Kranj – Prvo tekmo 68. noveletne skakalne turneje je v nedeljo v Obresdorfu dobil lanskoletni zmagovalec vseh štirih tekem, Japonec Rjoju Kobajaši, odličen deveti je bil Domen Prevc. Na drugi tekmi v Garmisch-Partenkirchnu je zmagal Norvežan Marius Lindvik, naš najboljši pa je bil na 12. mestu Peter Prevc. Turneja se bo z današnjimi kvalifikacijami nadaljevala v Innsbrucku ter v ponedeljek s četrto tekmo končala v Bischofshofnu.

Smučarski tekači in tekačice pa so nastope nadaljevali v Italiji. Na tretji preizkušnji letošnjega Tour de Skija je Anamarija Lampič v prosti tehniki v Toblachu kot naša najboljša zasedla 16. mesto. Novo leto je nato začela z rezultatom kariere v klasičnem koraku na razdalji, saj je na deseterkilometrski zasledovalni preizkušnji na četrti etapi Tour de Skija v Dobbiacu zasedla izvrstno sedmo mesto. Tekaško karavano od danes do nedelje čakajo še zadnje tri preizkušnje v dolini Fiemme.

Dvokratna prvaka sta Bauer in Klemenčičeva

Pokljuka – Biatlonke in biatlonci navadno noveletni premor od tekem za svetovni pokal izkoristijo za domače tekme državnega prvenstva. Minuli konec tedna so se na sončni Pokljuki najprej pomerili v sprintu. V moški konkurenci, kjer je na startu manjkalo nekaj naših najboljših, je slavil Klemen Bauer. Drugi je bil mladi Alex Cisar, na najnižjo stopničko pa je stopil Matic Repnik. Pri dekletih je naslov državne prvakinje osvojila Polona Klemenčič, druga je bila Nika Vindišar, tretja pa Lea Einfalt. V nedeljo so se za naslove državnih prvakov in prvakinj borili še na zasledovalni tekmi. Zelo zanimivo je bilo v moški konkurenci, ko je Bauer s tremi zgrešenimi strelji na zadnjem strelskem postanku omogočil mlademu Alexu Cisarju, da ogrozi njegovo zmago, a ga je izkušeni tekmovalac premagal v ciljnem sprintu. Na tretje mesto se je uvrstil Jernej Goropečnik. Pri dekletih je z veliko prednostjo slavila Polona Klemenčič, druga je bila znova Nika Vindišar, tretja pa Lea Einfalt.

Leto so zaključili z zmago

Jesenice – V Dvorani Podmežakla je bila minuli ponedeljek zadnja letošnja tekma Alpske hokejske lige, ekipa SIJ Acroni Jesenic pa je gostila Zeller Eisbären in po podaljšku slavila s 4 : 3. Včeraj so Jeseničani gostovali pri ekipi Gherdeine, vendar se tema do zaključka naše redakcije še ni končala. Jutri gostujejo še pri ekipi Wipptal Broncos, v domači dvorani pa bodo igrali spet v ponedeljek, ko ob 18. uri gostijo ekipo Steel Wings Linz.

Jubilejni pokal Kranja v kegljanju

Kranj – V decembru je potekal trideseti Pokal Kranja v kegljanju. V kvalifikacijah je nastopilo rekordnih 247 tekmovalcev. Med člani je zmagal Igor Čosič z Jesenic, ki nastopa za KK Proteus iz Postojne. Drugi je bil domačin Boris Benedik, ki nastopa za nemški SKC Staffelstein, tretji pa Davor Sobočan, član KK Triglav Kranj. Pri dekletih je zmagala domačinka Brigitte Strelec, najboljša kegljačica Slovenije v letu 2019, ki nastopa za nemški SKK 98 Poing. Druga je bila Majda Verbole, KK Miklavž na Dravskem polju, tretja pa članica KK Ljubelj Tržič Marija Ahačič Premrl. Pri rekreativkah je zmagala Mojca Janžekovič iz Tržiča, pri rekreativkah pa Boris Stepančič iz Kopra. Prvič so nastopili otroci, v enotni kategoriji deklice in dečki. V finalu je bil najboljši Žan Janžekovič iz Tržiča. Pri slepih in slabovidnih so v moški konkurenci prva tri mesta osvojili domačini. Zmagal je Jože Lampe, drugo mesto je osvojil Marjan Žalar, tretje pa Miro Rus. Pri dekletih je bila najboljša Branka Zorko pred Alojzijo Pirc in Karmen Vogrič.

Božični turnir dvojic v Železnikih

Železniki – Kegljški klub Železniki ter Bar in kegljišče Pri Meru sta v decembru pripravila 27. božični turnir moških in ženskih dvojic v kegljanju. Nastopilo 14 ženskih in 64 moških dvojic. Pri ženskah je zmagala dvojica Brigitte Strelec in Špela Eržen, drugi sta bili Irena Prosen in Monika Blagovič, tretje mesto pa sta osvojili Nika Blagovič in domačinka, ki od letos nastopa za kranjski Triglav, Maja Zupanc. Pri moških sta zmagala Damjan Hafnar in Marko Oman, na drugo mesto pa sta se uvrstila domačina, brata David in Davor Demšar, člana KK Železniki. Tretje mesto sta osvojila brata Boris in Brane Benedik. Za napako v ponedeljkovem časopisu, ko smo pomotoma objavili lanske rezultate, se opravičujemo.

Peto mesto kranjskih vaterpolistov

AVK Triglav je v zadnjem decembrskem koncu tedna pripravil mednarodni vaterpolski božično-novoletni turnir Snežak, namenjen pa je bil mladim vaterpolistom.

JOŽE MARINČEK

Kranj – Organizacija turnirja za mlade vaterpoliste, rojene leta 2005 in mlajše, je bila odlična, spremljali pa smo lahko tudi kar nekaj zelo zanimivih obračunov. Povabili na turnir so se namreč odzvali štirje klubi iz Srbije (Crvena zvezda, Valjevo, Zemun in Novi Beograd), dva kluba iz Hrvaške (Opatija in Sisak) ter črnogorski Cattaro.

S tekmovanjem so mladi vaterpolisti začeli v petek, 27. decembra, finalne tekme za končno uvrstitev pa so bile v nedeljo. Na koncu je slavila ekipa Cattaro, ki je v velikem finalu ugnala Novi Beograd z rezultatom 8 : 7.

Mladi iz kranjskega Triglava so v tekmi za peto mesto s

Mladi kranjski vaterpolisti so na domačem turnirju osvojili peto mesto. / Foto: Tina Dokl

15 : 9 premagali Opatijo. AVK Triglav je pod vodstvom trenerja Rada Čermelja nastopil v postavi: Nejc Osel, Nejc Peric, Jaka Grabec, Nikola Lukič, Martin Baggia, Nikola Rajlič, Ammar Redžematović, Omar Šmekovič,

David Laketič, Filip T. Cvijanovič, Nace Štromajer, Bor Udovič, Jurij Seljak, Tim Kacič in Dario Mlinar.

»Turnir je bil enkraten in na njem so nastopile kvalitetne ekipe. Pohvaliti moram organizacijo, naša uvrstitev

pa je realna. Lahko bi bila tudi boljša, a odločali so trenutki na tekmah v predtekmovanju. Mislim, da je končni vrstni red tak, kot so trenutno moči te generacije,« je po končanem turnirju povedal trener mladih vaterpolistov AVK Triglav Rado Čermelj.

Končni vrstni red: 1. Cattaro, 2. Novi Beograd, 3. Valjevo, 4. Crvena zvezda, 5. Triglav, 6. Opatija, 7. Zemun in 8. Sisak.

Trenerji so izbrali tudi najboljšega igralca in vratarja, statistika pa je pokazala, da je bil z 38 zadetki najboljši strelec Lucijan Dujmič iz Opatije. Najboljši igralec je bil član kranjskega AVK Triglav Nejc Peric. Najboljšega vratarja je imel Cattaro iz Kotorja, Andrijo Bjelico.

Zaupanje v slovenski med

Na testiranju je večina vzorcev medu prejela oceno dobro, med najboljšimi pa so bili vzorci medu s slovenskim poreklom.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – V Zvezi potrošnikov Slovenije so pri različnih trgovcih v Sloveniji kupili enajst vzorcev domačega in uvoženega cvetličnega medu in jih poslali na testiranje v laboratorij, kjer so preverili parametre sestave medu, morebitne ostanke zdravil za zatiranje bolezni v panju, potvorbo ter botanično in

V zvezi potrošnikov se zavzemajo tudi za natančno označevanje porekla medu. Kot ugotavlja Anja Bolha iz zveze potrošnikov, je poreklo medu za potrošnika najpomembnejša informacija pri izbiri, zato predlagajo, da bi proizvajalci namesto obstoječih oznak vedno natančno navedli vse države, iz katerih je med, zastopan v mešanici. Za takšno označevanje se zavzemajo tudi

Spletna anketa Zveze potrošnikov Slovenije kaže, da večina potrošnikov kupuje med pri lokalnih čebelarjih.

geografsko poreklo medu. Potrošnike so povprašali o vsečnosti medu in preverili skladnost označbe z zakonodajo, v končno oceno pa so vključili še trajnostni vidik, pri čemer so upoštevali oddaljenost države porekla, različne certifikate in embalažo. Rezultati so bili razveseljivi: vsi vzorci so bili skladni z zakonodajo, potvorb niso odkrili, večina vzorcev je prejela oceno dobro, med najboljšimi pa so bili prav vzorci s slovenskim poreklom. Ko so potrošnike prosili, da med enajstimi vzorci izberejo med, ki jim je najbolj všeč, in tistega, ki jim je najmanj, so največkrat izbrali za najboljšega prav slovenski med.

večji slovenski pridelovalci in polnilci medu pod okriljem čebelarke zveze, ki je na ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tudi poslala pobudo za jasno označevanje porekla. Sedanja ureditev namreč omogoča proizvajalcem, da v primeru, ko med izvira iz več držav, opremijo med z eno od oznak »mešanica medu iz držav članic EU«, »mešanica medu iz držav, ki niso članice EU« ali »mešanica medu iz držav članic EU in držav, ki niso članice EU«.

Povprečen Slovenec poje na leto okrog enega kilograma medu, kar nas uvršča med največje evropske porabnike. Slovenija največ medu uvozi iz Nemčije in Hrvaške.

Razpis za ukrep Okolje in podnebne spremembe

Kranj – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je objavilo javni razpis za ukrep Okolje in podnebne spremembe, s katerim želi v okviru pilotnih projektov in projektov EIP – Evropskega partnerstva za inovacije podpreti razvoj novih rešitev in prenos znanja v kmetijsko prakso. Cilj je razvoj rešitev za zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, za varstvo biotske raznovrstnosti, za okoljsko učinkovito kmetijsko pridelavo na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter za prilagajanje kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe. Za ta namen je na razpolago 2,4 milijona evrov nepovratnih sredstev, od tega 1,5 milijona evrov za projekte EIP, ostalo pa za pilotne projekte. Za pilotne projekte znaša podpora od 5 do 45 tisoč evrov, za projekte EIP pa od 45 do 250 tisoč evrov. Vloge bo možno vnesti v elektronski sistem agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja od 6. januarja do vključno 27. marca, pogoj za sodelovanje na razpisu pa je vzpostavitev partnerstva med kmetijskimi gospodarstvi ter različnimi ustanovami in organizacijami.

Sprememba ni več možna

Ko je bil državni prostorski načrt za daljnovod Kamnik–Visoko že sprejet, so kmetje iz okolice brniškega letališča predlagali, da bi na tem območju daljnovod zaradi zaščite najboljših kmetijskih zemljišč vkopali v zemljo. V Elektru Gorenjska pojasnjujejo, da prostorski načrt v okviru dopustnih odstopanj takšne spremembe ne omogoča.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je na pobudo sveta kranjske območne enote septembra lani naslovila na ministrstvo za okolje in prostor predlog kmetov iz okolice Letališča Brnik, da bi daljnovod Kamnik–Visoko mimo letališča, to je na kmetijskih zemljiščih v okolici Brnika, Praprotnice Police in Šenčurja, vkopali v zem-

Daljnovod med Visokim in Kamnikom bodo v dolžini 17,41 kilometra izvedli kot nadzemni vod, vključitev v razdelilno transformatorsko postajo Brnik pa v dolžini 0,54 kilometra kot nadzemni vod in 0,26 kilometra kot podzemni vod.

ljo in ga izvedli kot kablovod, pri tem pa so kot razlog navedli, da daljnovod posega na najboljša kmetijska zemljišča in da takšen poseg ni v skladu s trajnostnim razvojem ter učinkovito in gospodarno rabo zemljišč.

Ministrstvo: le v okviru dopustnih odstopanj

Na ministrstvu za okolje in prostor so pojasnili, da je bila uredba o državnem prostorskem načrtu za daljnovod sprejeta aprila predlani in da so v okviru priprave načrta izvedli tudi postopek presoje vplivov na okolje in pridobili odločbo o okoljevarstvenem soglasju. »Postopek umeščanja daljnovoda v prostor je bil s tem zaključen, morebitne spremembe ali optimi-

Vsak tehnični način izvedbe daljnovoda, tako nadzemni kot podzemni, ima svoje pomanjkljivosti in vplive na okolje. Pri podzemni izvedbi je dodatni vpliv segrevanje vodnikov, kar dodatno izsušuje tla, kmetijske rastline pa zaradi višje temperature v pasu nad kablom hitreje rastejo in dozorevajo.

zacije v okviru dopustnih odstopanj v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja pa so v pristojnosti investitorja,« so v odgovor zbornici zapisali na ministrstvu in dodali, da se po uredbi daljnovod izvede kot nadzemni vod, kot podzemni vod oziroma kablovod pa le na odseku do razdelilne transformatorske postaje Brnik. Uredba sicer dopušča spremembo tehničnih

Na območju pod daljnovodom bo treba gradnjo namakalnih sistemov načrtovati tako, da ne bo prihajalo do neposrednega stika med vodnim curkom in vodnikom. (Slika je simbolična.) / Foto: Gorazd Kavčič

rešitev, če bi pri nadaljnjem podrobnejšem preučevanju energetskih, geoloških, hidroloških, hidrotehničnih, geomehanskih in drugih razmer pridobili rešitve, ki bi bile oblikovalsko, energetsko-tehnično in okoljevarstveno primernejše in bi upoštevale zadnje stanje tehnike in gospodarnejšo rabo prostora, vendar le, če bi bile v okviru dovoljenih odstopanj. V skladu z uredbo so dovoljeni le pomiki stebrov in odstopanja glede višine stebrov, z vsemi dopustnimi odstopanji pa morajo soglašati projektni soglasodajalci.

Elektro Gorenjska: načrt ne omogoča spremembe

»Dopustna odstopanja v državnem prostorskem načrtu ne dovoljujejo spremembe, ki jo je podala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije,« so pojasni-

Kot so povedali v Elektru Gorenjska, za gradnjo daljnovoda poteka postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja. Z lastniki zemljišč na trasi daljnovoda sklepajo služnostne pogodbe, pridobivajo mnenja soglasodajalcev in pripravljajo vlogo. Gradbeno dovoljenje naj bi predvidoma dobili letos, izvedbo del pa načrtujejo v naslednjih dveh letih.

poročila, pozimi 2016 pa še razgrnitev državnega prostorskega načrta in osnutka okoljevarstvenega soglasja. Razgrnitve so bile tudi v občinah Šenčur in Cerklje.

Zbornica: vsak predpis se lahko spremeni

»Vsak predpis se lahko spremeni, tudi uredba o državnem prostorskem načrtu za daljnovod Visoko–Kamnik,« na to odgovarjajo v kmetijsko-gozdarski zbornici in v njeni kranjski enoti, kjer še vedno pričakujejo takšno izvedbo daljnovoda, ki bo lastnikom kmetijskih zemljišč na tem območju najmanj oteževala opravljanje kmetijske dejavnosti. Pri tem pripominjajo, da bosta investitorja pri Letališču Brnik že po veljavnem državnem prostorskem načrtu del daljnovoda vkopala oziroma ga izvedla kot kablovod, četudi je podzemni vod dražji kot nadzemni.

Dogovor o namakanju pod daljnovodom

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč so že januarja 2016 dali pripombe na tedanji osnutek državnega prostorskega načrta za daljnovod. Kot pojasnjujejo na zbornici, je ministrstvo za okolje in prostor nekatere njihove

predloge upoštevalo, predvsem glede namakalnih sistemov in ustrežnejše umestitve zadnjih nekaj stebrov na Visokem, kjer bi daljnovod potekal blizu kmetije. Na sestanku maja 2016 so uskladili pogoje za postavitev novih namakalnih sistemov na območju daljnovoda, pri tem pa so se tudi dogovorili, da bo investitor daljnovoda nosil stroške morebitne predelave ali zamenjave obstoječih namakalnih sistemov, ki bi ogrozili daljnovod.

Varnostna višina osem metrov

Sprejeti državni prostorski načrt za daljnovod določa, da na območju stojnih mest stebrov za daljnovod kmetijska opravila, razen košnje, ne bodo mogoča. Za nemoteno kmetijsko obdelavo in morebitno namakanje zemljišč pod daljnovodom bodo zagotovili varnostno višino najmanj osem metrov od spodnjega vodnika. V primeru poškodovanja ali uničenja namakalne infrastrukture bodo namakalni sistem zamenjali in ga ponovno vzpostavili, nove namakalne sisteme na območju daljnovoda pa bo treba načrtovati tako, da pri namakanju ne bo prišlo do neposrednega stika med vodnim curkom in vodnikom.

Dekorative so kot začimbe

Slikopleskar Aleksander Gorečan iz Šenčurja je obrtnik leta 2019. Svoje podjetje Penzel je odprl pred desetimi leti ob izbruhu krize, usmeril pa se je predvsem v dekorativne tehnike in štukature.

SIMON ŠUBIC

Kakšen je odziv strank na prejeti naziv obrtnik leta?

Presenetljivo dober. Naslednje jutro po podelitvi sem imel več kot osemdeset SMS-sporočil, e-sporočil in telefonskih klicev, tako da do kosila nisem mogel vsega »podelati«. Odziv je bil resnično precej večji, kot sem pričakoval.

Kako sami gledate na prejeto priznanje?

Zagotovo sem zelo počaščen. Na eni strani gre za potrditev pravilne odločitve, kako bomo delali in da pri tem vztrajamo. Na drugi strani pa gre tudi za veliko obveznost, saj bomo zdaj verjetno še pod večjim drobnogledom strank in drugih, da bomo še izboljšali kakovost svojega dela ali pa vsaj obdržali sedanjo raven.

Na samostojno pot ste stopili pred desetimi leti. Zakaj ste se odločili za ta korak?

Gnali sta me predvsem neka dodana vrednost pri delu z barvami in tudi s kitom ter seveda kakovost opravljenega dela. Seveda je v meni že dolgo tlela tudi želja po lastnem podjetju, ker sem videl, da se s pridnostjo in vztrajnostjo da preživeti na kateremkoli področju.

Podjetje Penzel ste odprli leta 2009 ob izbruhu svetovne gospodarske krize. Ste zaradi tega kaj omahovali?

Res je, firmo sem odprl v obdobju, ko je šla gradbena panoga zelo strmo navzdol. Vsi so me spraševali, ali sem pri zdravi pameti, da odpiram podjetje v času, ko jih drugi zapirajo. Ne vem, v sebi sem čutil, da je pravi čas in da bo že nekako šlo. Žena mi vedno govori, da sem se že rodil kot optimist, in mogoče me ravno to žene, da na vsako stvar gledam pozitivno. Moram sicer priznati, da osebno tiste velike krize pri svojem delu niti nisem občutil. Morda tudi zato, ker sem bil navajen skromnega življenja in tudi nismo potrebovali veliko za preživetje.

Kaj vas je pripeljalo do odločitve, da se posvetite predvsem dekorativnim tehnikam in štukaturam, po katerih ste najbolj znani?

Odkrito vam povem, da sploh nimam dokončane srednje šole, a v slikopleskarstvu mi nikoli ni bilo težko se dodatno izobraževati. Izkoristil sem

Foto: Gorazd Kavčič

Aleksander Gorečan je s svojo slikopleskarsko ekipo največji izvajalec dekorativ in štukatur v Sloveniji.

vsako priložnost za dodatno izobraževanje, tudi v tujini, in še danes je tako. Začel pa sem v JUB-u, kjer so imeli za Slovenijo zelo dobra brezplačna šolanja za dekorativne tehnike, kar me je takoj potegnilo. Že od tedaj sem torej vedel, da je to moja strast. Je pa tudi res, da sem oseba s telesno okvaro, nogo imam precej poškodovano, in sem vedel, da s fasadami in klasičnim pleskanjem na kilometre ne bom mogel konkurirati drugim slikopleskarjem. Moral sem najti nekaj posebnega.

Koliko je pri Slovencih zanimanja za dekorative in štukature?

Pred desetimi leti stranke tega sploh niso poznale in sem jim kar sam predlagal, da bi na kakšni steni naredili dekorativo. Velikokrat sem jim jo ponudil tudi brezplačno, ker sem sam pri sebi vedel, da mi bo uspelo v času, ko jih drugi zapirajo. Ne vem, v sebi sem čutil, da je pravi čas in da bo že nekako šlo. Žena mi vedno govori, da sem se že rodil kot optimist, in mogoče me ravno to žene, da na vsako stvar gledam pozitivno. Moram sicer priznati, da osebno tiste velike krize pri svojem delu niti nisem občutil. Morda tudi zato, ker sem bil navajen skromnega življenja in tudi nismo potrebovali veliko za preživetje.

Ali je možno dekorativo umestiti v vsak prostor?

Ni prostora, kamor ne bi sodila tudi dekorativa. Zame je dekorativa, to sem že velikokrat povedal, enako kot začimbe pri hrani. Hrani brez začimb nekaj manjka. Saj je lahko dobra, a začimbe ji še poudari dober okus.

Podobno je z dekorativami v prostoru, pri čemer pa vedno in povsod svetujem zmernost, ne sme biti pretiravanja, kakor velja tudi za začimbe v hrani.

Slikopleskarji imate zdaj dela veliko, precej težje pa najdete dobre delavce. Kako je pri vas?

V Penzlu smo trenutno trije zaposleni, poleg mene še sin Peter in Igor, ki je krasen delavec. Zagotovo je težko dobiti dobre in zanesljive delavce. Sam sem tudi pristaš tega, da ni velike fluktuacije zaposlenih, saj s tem lažje pridobiš zaupanje strank. A da obdržiš dobrega delavca, in tega se zaveda vsak dober obrtnik, ga moraš motivirati s primerno plačo, normalnimi delovnimi pogoji in spoštljivim odnosom.

Zakaj pri mladih ni več zanimanja za slikopleskarstvo?

Občutek imam, da je mladim kar nekoliko podčastjo, da bi se izsolali za slikopleskarja. Zmotno mislijo, da v tem poklicu ni pravega zaslužka. Jaz pa vem tudi iz lastnih izkušenj, da se s slikopleskarstvom lahko dobro zasluži. Ne nazadnje se je na moje veselje in ponos tudi sin Peter usmeril v slikopleskarstvo, čeprav je diplomirani ekonomist. Tudi dijakov, ki se odločijo za slikopleskarje, za katere imamo šole v Mariboru in Kranju, je po mojem mnenju premalo. Absolutno namreč zagovarjam, da mora biti slikopleskar šolan, čeprav sam nisem. Prav zato vem, da mi je na začetku zelo manjkalo osnovno tehnično znanje, ki ga pridobiš le skozi izobraževanje. Moti pa me, da imajo dijakovi premalo prakse. Tudi pri nas omogočamo prakso

in vedno znova opažam, da so dijaki tehnično kar dobro podkovani, primanjkuje pa jim praktičnih veščin.

Vas se to verjetno ne tiče, me pa vseeno zanima, kakšno je vaše stališče do sprememb pri izplačevanju minimalne plače, ki so stopile v uporabo s 1. januarjem?

Meni se zdi žalostno, da moramo sploh to sprejemati. Sem pa še vedno pristaš določitve minimalne plače, saj na žalost marsikateri delodajalec izkorišča delovno silo in je zato dobro, da je zakonsko določena vsaj minimalna višina plače. Ko smo že pri plačah: zelo sem zadovoljen z ukrepom te vlade, da se iz dohodnine izvzame izplačilo regresa, še vedno pa sem prepričan, da je preveč obdavčena plača. Ko se primerjam z obrtniki v drugih državah, me motijo precejšnje razlike v bruto obdavčitvah plač. Strinjam se, davki morajo biti in jih tudi plačujem, a v Sloveniji je obdavčitev plač zagotovo višja kot v tujini.

Omenili ste že, da je tudi sin krenil po vaših stopinjah ...

Marsikdo mi reče, da sem ga privabil ravno s tem, da ga nikoli nisem silil v slikopleskarstvo. Zelo sem vesel, da je doštudiral ekonomijo, ker je ekonomsko znanje tudi v tem poslu zelo pomembno. Zaposlil sem ga na njegovo pobudo, še preden je diplomiral. Prav na njegov predlog smo se tedaj še bolj posvetili dekorativam, štukaturam in najvišji kakovosti storitve. Moram tudi poudariti, da me je v dekorativah že zdavnaj prerasel in je v Sloveniji zagotovo številka ena na tem področju.

Pravite, da posel počasi že predajate v sinove roke ...

Tako je. Pred sabo imam še kar nekaj delovnih let, a skušam posel že zdaj čim bolj predati v sinove roke. Že zdaj imava razdeljene stranke in v projektih, ki jih on prevzame, je on tudi šef in odloča, kaj in kako se bo delalo. Sam se po drugi strani vse bolj usmerjam v delo v upravnem Odboru slikopleskarjev Slovenije, zelo pa si želim, da bi oživil sekcijo slikopleskarjev v kranjski obrtni zbornici. Z združevanjem znotraj panoge smo namreč lahko slikopleskarji uspešnejši in postanemo drug drugemu partnerji, namesto da smo si le konkurenti.

Novosti pri davkih in prejemkih

Prvega januarja so začele veljati nekatere spremembe pri davkih. Višja minimalna plača.

DANICA ZAVRL ŽLEBER

Kranj – Med davčnimi spremembami, ki so začele veljati z novim letom, je spremenjena dohodninska lestvica. Splošna davčna osnova znaša 3500 evrov in se pri nižjih plačah še dodatno zvišuje. Nekoliko se zvišujejo tudi meje drugega in tretjega dohodninskega razreda. Ob tem je dobra novica še, da se

Med davčnimi novostmi je tudi nižja, petodstotna stopnja DDV za knjige, časopise in periodične publikacije.

bodo zaradi sprememb, ki veljajo od začetka leta, nekoliko povečale že decembrske plače, izplačane januarja. Regres je razbremenjen davkov in prispevkov do višine zadnje objavljene povprečne bruto plače v državi in je do tega zneska izvzet tudi iz izračuna dohodninske osnove. Delo bo nekoliko manj obdavčeno, zvišuje

pa se stopnja obdavčitve kapitala s prejšnjih 25 na 27,5 odstotka. Bolj bodo obdavčeni tudi prihranki. Pač pa je od novega leta naprej uvedena posebna znižana petodstotna stopnja DDV, ki velja za knjige, časopise in periodične publikacije.

Povečuje se tudi minimalna plača, in sicer s sedanjih 886 na 940 evrov bruto, iz nje bodo izločeni dodatki za delovno dobo, poslovno uspešnost in težje delovne razmere. Višje bo tudi nadomestilo za brezposelnost, najnižje se bo zvišalo na 530 evrov, najvišje pa ostaja 892 evrov bruto. Izenačilo se bo z denarno socialno pomočjo. Za študentsko delo velja najnižja urna postavka 5,40 evra bruto. Spremenjeni so tudi cenzusi, tako za denarno pomoč za enostarševsko družino z enim otrokom znaša 735, za štiričlansko pa 1152 evrov. Cenzus za varstveni dodatek je 591 evrov. Minimalna pokojnina za polno delovno dobo bo znašala 538 evrov.

Sprememba kolektivne pogodbe

Gradbenikom so povečali povračila za malico, regres in jubilejne nagrade.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Predstavniki delodajalskih in sindikalnih organizacij v gradbeni panogi so v pogajanjih dosegli dogovor o spremembah in dopolnitvah kolektivne pogodbe gradbene dejavnosti, s katerimi zaposlenim v gradbeništvu povečujejo dodatke za potovanja na gradbišča ter povračila stroškov za malico, regres za letni dopust in jubilejne nagrade. Pogajanja o najnižjih osnovnih plačah po tarifnih razredih bodo nadaljevali marca, ko bodo znani učinki dviga minimalnih plač in izločitve dodatkov iz minimalne plače, okvirni rezultati letošnjega poslovanja in morebitni splošni dogovor o plačnem modelu za gospodarske družbe v Sloveniji.

Kot je ob podpisu aneksa h kolektivni pogodbi dejal Jože Renar, direktor GZS – Zbornice gradbeništvu in industrije gradbenih materialov, članstvo podjetij v gradbeniških delodajalskih

organizacijah ne dosega niti polovice vseh zaposlenih, zato uporaba kolektivne pogodbe za delodajalce, ki niso člani delodajalskih organizacij, ni obvezna. Medtem ko so zavezanci za uporabo kolektivne pogodbe dolžni svojim zaposlenim izplačevati najnižje osnovne plače po tarifnih razredih glede na izobrazbo, ki so pretežno višje od minimalne plače, so delodajalci, ki niso člani delodajalskih organizacij, zavezani spoštovati določila zakona o delovnih razmerjih, kar pomeni, da poslujejo zakonito že, če vsem svojim zaposlenim izplačujejo le minimalne plače. Ker je na trgu javnih naročil gradenj v Sloveniji ključni kriterij za izbor izvajalca najnižja cena, to izrazito favorizira ponudnike, ki niso zavezani k spoštovanju kolektivne pogodbe.

»Plače v gradbeništvu so med najnižjimi v gospodarskih dejavnostih, interes mladih za vstop v gradbene poklice je zato izjemno nizek,« je še dejal Renar.

Ponje prišli gorski reševalci

Lepo vreme je med novoletnimi prazniki mnoge zvrabilo tudi v hribe, a planinarjenje se žal za vse ni končalo srečno. Policisti zato pozivajo k veliki previdnosti v gorah.

SIMON ŠUBIC

Kranj – V nedeljo dopoldan je na Veliki Golici zaradi neprimerne opreme planinec zdrsnil v globel. Gorske reševalce z Jesenic je na kraj nesreče prepeljala posadka z vojaškim helikopterjem. Z vrhno tehniko so se spustili do ponesrečenega planinca, ga oskrbeli in s tehničnim posegom potegnili sedemdeset višinskih metrov iz prepadne, zasnežene in poledenele stene, nato pa peš pospremili v dolino. Nazadnje so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico na preventivni pregled. Ker se je nesreča zgodil na obmejnem območju, so o njej obvestili tudi gorske reševalce koroske regije.

V ponedeljek opoldne se je v južni grapi pod Vrtačo ob zdrsu poškodoval alpinist. Zlomil si je nogo in poškodoval kolk. Zdrs se je zgodil na ledeni plošči, nesreča pa se je zgodila kljub uporabi ustrezne opreme, so pojasnili policisti. Gorski reševalci iz Radovljice so poškodovanega oskrbeli, helikopter

Slovenske vojske pa ga je v spremstvu dežurne ekipe z Brnika prepeljal v jeseniško bolnišnico.

Na prvi letošnji dan so gorenjski gorski reševalci posredovali kar štirikrat. V Mali Mojstrovki se je planinka zapletala v Butinarjevi grapi. Kranjskogorski gorski reševalci in dežurna ekipa z Brnika so s pomočjo helikopterja nepoškodovano planinco z jeklenico dvignili v helikopter. Na območju Osojnice si je tuji državljani zvil gleženj. Gorski reševalci iz Radovljice so ga s pomočjo koordinat našli, mu mobilizirali nogo in ga prenesli v dolino, kjer os ga predali ekipi Nujne medicinske pomoči Bled. Na Ratitovcu pa si je planinec pri padcu poškodoval glavo. Posredovali so gorski reševalci iz Škofje Loke in dežurna ekipa z Brnika. Poškodovanca so na kraju oskrbeli in ga z jeklenico dvignili v helikopter Slovenske vojske, ki ga je prepeljal v klinični center v Ljubljani. Helikopter je v torek podeltel tudi na Kredarico, od koder so v dolino prepeljali obolega planinca.

Vinjeni za volanom

SIMON ŠUBIC

Kranj – V izteku leta 2019 so imeli gorenjski policisti več bližnjih srečanj z vinjenimi vozniki. Prometni policisti so tako nadaljnjo vožnjo prepovedali trem voznikom, pri katerih je alkotest pokazal, da vozijo alkoholizirani (od 0,54 do 0,97 miligramov alkohola na liter v izdihanem zraku). Enemu vozniku so nadaljnjo vožnjo preprečili, ker ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja. Škofješko policisti pa so obravnavali dva vinjena voznika. V izdihanem zraku sta imela 0,45 in 0,46 miligrama alkohola na liter izdihanega

zraka. Proti vsem šestim zdaj potekajo prekrškovni postopki.

Še dvema voznikom so v minulih dneh vozili zasegli, ker sta vozila pijana in še brez veljavnega vozniškega dovoljenja. Posebej je izstopal primer voznika, ki so ga obravnavali kranjski policisti. Ti so v nedeljo ponoči na gorenjski avtocesti v smeri Ljubljane dlje časa ustavljali voznika osebnega avtomobila, ki ni upošteval znakov za ustavitve. Več policijskih patrolj ga je ustavilo šele na območju Ljubljane. Preizkus alkoholiziranosti je pokazal 0,87 miligrama alkohola na liter izdihanega zraka.

Ni upošteval ukrepa policistov

Kranj – Gorenjski prometni policisti pred dnevi v Kranju ustavili voznika, ki je prevažal nevarno snov, vozilo pa ni bilo ustrezno označeno in ni imelo ustreznega certifikata za prevoz nevarnih snovi, voznik pa tudi ni bil strokovno usposobljen za take vožnje. Policisti so ga zato izločili iz prometa, a ukrepa ni upošteval, saj so ga dve uri kasneje znova ustavili, zato so mu vozilo zasegli. Voznike so zaradi nadaljevanja vožnje kaznovali z globo petsto evrov in s petimi kazenskimi točkami, zaradi prevoza nevarnih snovi so mu izrekli globo osemsto evrov, odgovorni osebi pa štiri tisoč evrov kazni.

Lani manj kaznivih dejanj, a več smrtnih žrtev

Gorenjski policisti so lani obravnavali manj kaznivih dejanj kot v letu 2018, preiskali pa so vsa težja kazniva dejanja. Poslabšala pa se je varnost v cestnem prometu, saj so ceste terjale tri smrtne žrtve več kot leto poprej.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Gorenjski policisti so zadovoljni z varnostno situacijo in rezultati v minulem letu. Obravnavali so manj kaznivih dejanj, vsa težja kazniva dejanja so preiskana, manj je bilo kršitev javnega reda in miru ter intervencij, prav tako ni izstopal segment nedovoljenih migracij, je njihovo delo na kratko strnil direktor PU Kranj Boštjan Glavič.

Bolj kot v letu 2018 so bili gorenjski policisti uspešni pri odkrivanju nezakonitih ravnanj s področja prepovedanih drog in porabe alkohola v gostinskih obratih. Veliko angažiranosti so zahtevala tudi iskanja pogrešanih oseb, nesreče v gorah, požari in drugi varnostni dogodki. »Več je bilo sodelovanja in dialoga z državljani, kar se opaža v dveh segmentih. Eno so prijave različnih sumov nezakonitosti na številke policije, drugo pa stik z njimi na družbenem omrežju Facebook, kjer je kranjska policijska

Boštjan Glavič, direktor PU Kranj / Foto: arhiv GG

uprava ena boljših pri sporočanju informacij,« ugotavlja Glavič.

Kljub več nadzorom in aktivnostim pa se je nekoliko poslabšalo stanje na področju prometa. Umrlo je

devet udeležencev, leto prej pa šest. Na področju prometa je bilo lansko leto zelo zahtevno tudi zaradi številnih del in rekonstrukcij cest, kjer so policisti z veliko zavzetostjo in na različne

načine uspešno zagotavljali čim bolj tekoč promet, dodaja Glavič. Policisti so kot vsako leto skrbeli tudi za varnost ter vzdrževali javni red in mir na največjih zimskih športnih prireditvah ter na številnih mednarodnih protokolarnih dogodkih.

Policija je tudi lani tako kot že nekaj zadnjih let veliko vložila v prenovu objektov, opremo policistov, voznih park in zaposlovanje, ki po Glavičevih besedah po dolgih letih kaže stabilno sliko. »Prioriteta gorenjske policije v letu 2020 bo v preprečevanju vseh vrst nasilja, izvajanje ukrepov za zmanjšanje porabe alkohola in drog tako v prometu kot nasploh, zmanjšanje števila prometnih nesreč in teže posledic ter izvajanje aktivnosti na področju preprečevanja in obravnave vseh vrst kaznivih dejanj,« je napovedal prvi mož gorenjske policije. Nekatere cilje bodo poskušali doseči tudi s še več sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, je dodal.

Največ pritožb zaradi pirotehnik

Silvestrovanje je na Gorenjskem potekalo brez večjih pretresov, največ dela pa so policisti imeli zaradi uporabe pirotehničnih izdelkov. Na najdaljšo noč so bili na delu tudi gasilci.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Policisti so zadnji dan minulega leta prejeli tri obvestila o prometnih nesrečah z materialno škodo, v vseh treh primerih je šlo za povoženje živali. Obravnavali so dvanajst kršitev predpisov o varstvu javnega reda in miru na javnem kraju in pet v zasebnem prostoru, prejeli so še prijave sumov tatvine, vloma in ponarejanja listin. Zaradi vožnje pod vplivom alkohola in drog ter brez veljavnega vozniškega dovoljenja so zasegli eno vozilo, so sporočili s Policijske uprave Kranj.

Med kršitvami javnega reda in miru so izstopali dogodki, povezani s pirotehniko. V šestih primerih so jih obravnavali kot kršitve javnega reda in miru, trikrat je zaradi uporabe pirotehnične zagorelo, v dveh primerih pa sta se zaradi uporabe

pirotehnik dve osebi poškodovali.

Jeseniški policisti so med drugim v torek dopoldan obravnavali odraslega moškega, ki je z otroki v strnjem naselju uporabljal pirotehniko. Občan ga je na objestno rabo najprej opozoril, ker pa ga kršitelj ni upošteval, je sledila prijava na policijo. Možje postavbe so nazadnje moškemu zaradi prekrška izrekli globo. Kršitve javnega reda s pirotehničnimi sredstvi so bile prijaviteljne še v Kranju, Trzinu in Škofji Loki, kjer pa kršiteljev niso izsledili.

Vsaj trikrat je na najdaljšo noč zaradi pirotehnik tudi zagorelo. Malo pred polnočjo so se gasilske sirene oglašile zaradi požara v Zgornjih Bitnjah, kjer se je med izstreljevanjem prevrnila kasetna z raketami, ki so zato zadele leseno lopo, ta pa se je potem vnela. V Bistrici pri

Na silvestrovo je bilo največ kršitev javnega reda in miru povezanih z nedovoljeno uporabo pirotehnik. / Foto: Tina Dokl

Trzinu in v Cerkljah je zaradi pirotehnik zagorelo domače grmičevje.

Policisti so obravnavali tudi dva primera poškodovanj pri rokovanju s pirotehniko. Obakrat se je poškodovala odrasla oseba. V enem

primeru je moški z vžigalnikom prižgal pirotehnično sredstvo za signalno pištolo, ki mu je ob eksploziji poškodovala roko. V drugem primeru pa je moškega zadel košček rakete in mu poškodoval oko.

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
NA ROBU
RAZGLLED

Nerazdružljivo povezan z naravo

Do konca februarja je v Liznjekovi domačiji v Kranjski Gori na ogled razstava štiridesetih fotografij Motivi iz narave avtorja Lojzija Avsenika iz Gozda - Martuljka. Fotografije prikazujejo zanimivo, bogato in dolgo prehojeno pot mladega naravoslovnega fotografa.

SUZANA P. KOVAČIČ

»Fotografiranje me osrečuje in sprošča, saj je to tisto ustvarjanje, ki ga najbolje obvladam, in je kot sanje, ki jih živim.« Takole pripoveduje Lojzi Avsenik ob ogledu razstave fotografij Motivi iz narave v Liznjekovi domačiji. In se ustavi ob motivu alpskega kozlička. »Moja prva fotografija kozlička je nastala pri Belopeškem jezeru, ko še niti dobro nisem vedel, kaj je sploh kozliček. Potem sem ga začel pozorneje spremljati in ugotovil, koliko vrst jih je. Zanj je značilno, da jajčeca izleže v podrto bukovo drevje, ker pa ljudje za zimo bukovino radi pripravimo za drva, s tem nehote uničimo jajčeca. Kozliček tako postaja vse redkejša živalska vrsta, podobno se iz istega razloga dogaja z rogači,« je pojasnil Avsenik. Čudovitega alpskega kozlička (z razstave) je v objektiv ujel na štoru pred domom v Gozdu - Martuljku, kjer Lojzi stanuje zadnjih pet let. Po rodu je iz Lesc. »Moje zanimanje za naravoslovje se je začelo doma. Očetov brat Janko Avsenik je bil zelo dober fotograf, tudi član Fotografskega društva (FD) Jesenice. Moj oče Alojz je bil lovec, spremljal sem ga že kot otrok in z izposojenim

Lojzi Avsenik na avtorski razstavi v Liznjekovi domačiji

stričevim fotoaparatom delal posnetke narave. V leški osnovni šoli sem to nadaljeval, obiskoval sem ornitološki krožek pri profesorju športne vzgoje in fotografu Borisu Kozincu. Od takrat sem praktično nerazdružljiv s fotografsko opremo in naravo,« je povzel Lojzi Avsenik, po izobrazbi mizararski tehnik. Je član Lovske družine Stol Žirovnica, predsednik Komisije za mlade pri Zvezi lovskih družin Gorenjske, član FD Jesenice in član Naravoslovnih fotografov Slovenije. Fotografska

zveza Slovenije mu je podelila naslov F1.

»Ker je vsaka posneta slika osebna, se je običajno beleženje trenutkov sprevrglo v ustvarjalno strast. Ko se oziram po starejših posnetkih, opazim, kako nehote beležim spremembe in življenje v naravi. Na določeni točki se z motivi spleteta posebna vez in zaupanje. S fotografiranjem narave želim pokazati resnično stanje in življenje. Vse na mojih posnetkih je pristno, brez dodanih računalniških obdelav,« je pojasnil. Motiv šoje so v reviji

Lovec izbrali za novembrsko naslovnico. »Videti je, kot da se je šoja prišla poklonit poginulemu srnjaku, kar je podobno vzdušju za prvi november, ko se ljudje na grobovih poklonimo umrlim. Potrebna je veliko potrpljenja, poznavanja skrivnosti, ki te pripeljejo do takega posnetka, ki nekaj pomeni.«

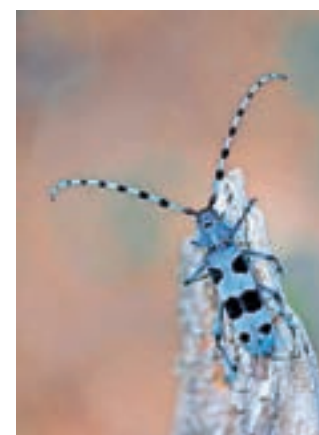
Lojzi Avsenik je večkrat nagrajeni avtor. Leta 2019 je na regijski fotografski razstavi Ujeti pogledi osvojil tretjo nagrado na temo Kozolci za fotografijo Ne boš prav dolgo. Na krožni razstavi People of the World 2019 je za fotografijo jezera Kreda pri Mojstrani, posneti iz zraka, dobil doslej zanj najvišjo nagrado HM FIAP. Leta 2018 je na območni fotografski razstavi Arhitektura v prosti temi prejel diplomu za fotografijo Pa se glejva (na fotografiji je zelenec, vrsta plazilca). Leta 2015 je na regijski fotografski razstavi Ujeti pogledi osvojil tretjo nagrado na temo prosta barvna za fotografijo Moje kosilo (fotografija ptiča čebelarja s kačjim pastirjem). Vse nagrajene fotografije so na ogled v Liznjekovi domačiji. Leta 2016 je pridobil diplomu Fotografske zveze Slovenije (FZS) za šesto mesto v kategoriji

Čebelar / Foto: Lojzi Avsenik

Pogled s Srednjega vrha na Martuljško skupino / Foto: Lojzi Avsenik

Alpski kozliček / Foto: Lojzi Avsenik

Najuspešnejši razstavljaavec FZS v letu 2015 ...

Recenzijo za pričujočo razstavo je napisal Miran Krapež, Lojzijeve fotografski vzornik. Krapež pravi, da so Lojzijeve fotografije odraz njegove skromnosti, poštenja, široko odprtega srca in značaja, a da je njegov fotografski opus kljub temu

bogat: »Ni naključje, da je ob vseh lepotah, ki jih narava širokosrčno ponuja na ogled, postal tudi fotograf. Zaradi sebe in spominov, ki jih s fotoaparatom pridno zapisuje in spravlja v arhiv in deloma zaradi nas, ljudi in okolja, ki ob njegovih fotografijah поблиže spoznamo nepovnljive trenutke, podobne in slike iz narave.« Lojzi si šteje v čast, da bo s Krapežem razstavljal na tematično zime v Gledališču Tonea Čufarja na Jesenicah; odprtje fotografske razstave bo 15. januarja.

Stene Liznjekove domačije poživljajo še druge fotografije. Divje živali, ki se jih marsikdo boji, in narave, ki s svojo močjo vzbujajo strah in spoštovanje. Očarala ga je tudi Zgornjesavska dolina s svojo lepoto in tako ne manjka niti motivov iz nje.

Od petka do petka

Skupaj smo nepremagljivi, v novoletni poslanici sporoča predsednik Pahor. stran 13

Po svetu

Pred sto leti se je na veliko potovanje po svetu podala popotnica Alma Karlin. stran 21

Zanimivosti

Razstava Vzemi si čas v Galeriji Mestne hiše v Kranju nas popelje v preteklost. stran 22

Od petka do petka

Foto: Bor Siana (STA)

»Če držimo skupaj, premikamo meje možnega,« je v novoletni poslanici sporočil predsednik države Borut Pahor.

V Agrokorju menijo, da želi slovenska vlada iz nacionalnih političnih razlogov preprečiti prenos Mercatorja na skupino Fortenova. / Foto: arhiv GG

Viliju Kovačiču ni uspelo zbrati tri tisoč podpisov za razpis referendumu o poroštvenem zakonu za drugi tir in del tretje razvojne osi. / Foto: arhiv GG

Pahor: če držimo skupaj, smo nepremagljivi

SIMON ŠUBIC

Novoletne poslanice

Za nami je za nekatere bolj, za druge manj naporno silvestrovanje. Ob prihodu novega leta se najvišji državni predstavniki obrnejo na državljane tudi z novoletnimi poslanicami. Predsednik republike Borut Pahor se je v njej spomnil dveh trenutkov v letu 2019, ko je Slovenija stopila skupaj in združila moči. Prvo je bilo zbiranje humanitarne pomoči za malega Krisa, drugo pa združeno navijanje za slovensko odbojgarsko reprezentanco, ki je bila druga na evropskem prvenstvu. »Človeška dobrotina in nacionalni ponos sta tiste dni hodila z roko v roki. Verjetno sploh ne slučajno. Šlo je za močne občutke, da si pripadamo, da si pomagamo in da smo skupaj nepremagljivi,« je zapisal in za konec poudaril: »Če držimo skupaj, premikamo meje možnega.« Predsednik državnega zbora Dejan Židan je v novoletni poslanici poudaril, da nas prihodnost postavlja pred nove izzive, med katerimi so podnebna in okoljska kriza, socialna stiska ranljivih skupin ter velika gospodarska in tehnološka vprašanja. »Zdaj je čas, da strnemo vrste, poiščemo rešitve, izboljšamo upravljanje

naše skupnosti in naše države. Da bo Slovenija vsem nam varen dom miru, blaginje, svobode in napredka,« je pozval. Predsednik vlade Marjan Šarec pa je v svoji poslanici rojakom in rojakinjam zaželel, da se zaradi politike ne bi prepirali v družinah in na delovnih mestih. »Zagotovo ima vsak svojega favorita, a zaradi tega ni vredno zavreči razumevanja in človeške bližine,« je poudaril. Preteklo leto je bilo po njegovi oceni naporno in polno preizkušenj, bili pa so tudi uspehi, ki pa so terjali mnogo naporov. »Kjer vsak vleče na svoj konec, uspeha ni. Kjer smo znali združiti moči, nam je uspelo, kjer smo šli vsaksebi, smo se soočili z razočaranjem,« je sporočil.

Agrokor se je pritožil Bruslju

Potem ko je Javna agencija RS za varstvo konkurence (AVK) 16. decembra hrvatskemu Agrokorju začasno odvzela delnice Mercatorja zaradi zavarovanja za plačilo globe v višini 53,9 milijona evrov, ki jo je naložila zaradi domnevno storjenega prekrška ob prevzemu kostelske polnilnice vode Costella v letu 2016, so se v Agrokorju na sklep AVK pritožili na ljubljansko okrajno sodišče, z vsem skupaj pa so seznanili

tudi Bruselj. Zdi se, da želi slovenska vlada iz nacionalnih političnih razlogov preprečiti prenos Mercatorja na skupino Fortenova, je izredni upravitelj Agrokorja Fabris Peruško v pismu, ki ga je naslovil na podpredsednico Evropske komisije in evropsko komisarko za konkurenco Margrethe Vestager, direktorja direktorata za konkurenco Evropske komisije Cecilia Madera Villareja ter vodilne v organih za konkurenco vseh držav članic EU in članic Evropske mreže organov za varstvo konkurence. Zadnje postopke AVK glede prenosa Mercatorja z Agrokorja na Fortenovo so v nasprotju s pravom in prakso EU in Slovenije, namreč ugotavljajo v Agrokorju. Okrajno sodišče v Ljubljani je Agrokorjevo pritožbo prejelo 30. decembra, instruktorski rok za njegovo odločitev pa je potekel v 48 urah.

Kovačiču ni uspelo

Pobudniku referendumu o zakonu o drugem tiru Viliju Kovačiču do 25. decembra ni uspelo zbrati tri tisoč podpisov, s katerimi je želel doseči razpis referendumu o poroštvenem zakonu za drugi tir med Divačo in Koproj, ter del tretje razvojne osi. Je pa dopolnil ustavno pritožbo, s katero sodišče poziva,

naj zadrži uveljavljanje in izvajanje tega zakona. Po njegovem mnenju zakon ne omogoča postavitve jasnega referendumskega vprašanja, saj volivec lahko zavrne ali potrdi le poroštvo za oba projekta hkrati, čeprav enega podpira in drugega zavrača. »To dejstvo pomeni nedopusten vpliv na udeležbo volivcev in izid glasovanja in pritisk na potrditev ali zavrnitev zakona,« meni. Poleg tega je v pritožbi še opozoril, da je bilo za zbiranje podpisov za referendum o poroštvenem zakonu na razpolago samo sedem dni, zbiranje podpisov pa da se je nezakonito zaključilo že pred iztekom zadnjega dneva. V državni zbor bi jih bilo treba namreč oddati do 16. ure, in to na praznični dan (25. december), ko pošta ne deluje in torej prispelih podpisov ni mogoče sprejeti in vložiti. Ker tovrstne zlorabe zakona o referendumu in kršitve ustave po Kovačičevih navedbah v Sloveniji še ni bilo, ustavno sodišče prosi, da takoj zadrži uveljavljanje in izvajanje tega zakona in do nadaljnjega zadrži postopek njegovega sprejemanja. Hkrati pričakuje, da sodišče »zakonodajalcu v razumnem roku naloži uresničitev zahteve za spremembo sporne vsebine poroštvenega zakona tako, da naredi dva ločena zakona.«

Slovinci v zamejstvu (727)

Bo narodni dom spet slovenski

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Slovinci v Italiji veliko pričakujejo od leta 2020, še zlasti že dolgo obljubljen vrnitev nekdanjega Narodnega doma v središču Trsta. O tem so se pogovarjali in dogovarjali najvišji predstavniki Italije in Slovenije. Vrnitev je stalna prošnja slovenske skupnosti italijanskim oblastem in tudi tržaški univerzi, ki zaseda večino prostorov velikega poslopja. Zgodila naj bi se letos, ko se bosta ob stoti obletnici požiga doma v Trstu srečala predsednika Italije in Slovenije Sergio Mattarelo in Borut Pahor.

Poslopje Narodnega doma na ulici Via Fabio Filzi ima bogato in tragično zgodovino. Po načrtih arhitekta Maksa Fabianija ga je Tržaška posojilnica in hranilnica gradila v letih 1901–1904 in

zato plačala 341.000 kron. V stavbi, grajeni v secesijskem slogu, so bili na 3600 kvadratnih metrih sedeži društva Sokol in Edinost, sodobna dvorana s štiristo sedeži, telovadnica, čitalnica, glasbena šola, dve restavraciji, kavarna, banka, tiskarna in sodoben Hotel Balkan. Od avgusta leta 1904, ko je bil dom odprt, do 13. julija leta 1920, ko so fašisti dom požgali, je bilo v domu več kot šeststo gledaliških predstav, 134 koncertov, oper in operet, 95 političnih shodov,

84 predavanj in mnogo drugih dogodkov. Narodni dom je bil srce Slovencev na Tržaškem, zato ne preseneča, da je bil prva žrtev fašističnega protislovenskega nasilja. Požgani dom je bil v letih 1988–1990 obnovljen. Vsi napor Slovencev, da bi ga jim italijanska oblast vrnila, so bili zaman. V njem so lahko uredili le svoje informacijsko središče.

Morda kdo še ne ve, da je bil žrtev požiga narodnega doma radovljiški lekarnar, javni delavec in planinec

Jutri, 4. januarja, ob 20. uri se bo v veliki dvorani Casineuma v Vrbi (Velden) ob Vrbskem jezeru začel 68. Slovenski ples, ena najstarejših družabnih prireditev Slovencev na Koroškem. Letos bo za ples igral tudi Ansambel Saša Avsenika. Prijave so mogoče na spz@slo.at ali telefon 0043 463 51 43 00 22.

Požgani narodni dom julija leta 1920

Hugo Roblek (1871–1920), ki je del svoje zapuščine namenil gradnji Roblekovega doma na Begunjsčici v letih 1932 in 1933. Usodnega julija je na poti domov prenočil

v Hotelu Balkan v Trstu oziroma v Narodnem domu. Pred plameni se je skušal rešiti s skokom skozi hotelsko okno, vendar se je pri tem smrtno ponesrečil.

Obnovljeni Narodni dom

Snovanja

GG

112

PRILOGA GORENJSKEGA GLASA

UREDNIK: MIHA.NAGLIČ@SIOL.NET

Sveti trije kralji pridejo spet naokrog 6. januarja 2020. Na predvečer tega velikega krščanskega praznika gredo ljudje pri nas in v sosednjih katoliških deželah še tretjič »okoli vogla« in na vrata po stari navadi zapišejo začetnice trikraljevskih imen in novo letnico, vse skupaj povezano s križci. Eni to storijo dejansko, drugi le virtualno, kakor v tem pisanju ...

20+G+M+B+20

MIHA NAGLIČ

Kdo so pravzaprav ti legendarni možje, ki jim Slovenci pravimo Trije kralji. Vse, kar lahko o njih izvirnega preberemo, je v nekaj vrsticah Matejevega evangelija. »Ko je bil Jezus rojen v Betlehemu v Judeji v dneh kralja Heroda, so prišli modri z vzhoda v Jeruzalem in govorili. "Kje je ta, ki se je rodil kot judovski kralj? Videli smo namreč, da je vzšla njegova zvezda, in smo se mu prišli poklonit."« Iz Jeruzalema so šli v Betlehem. »Po kraljevih besedah so se modri odpravili na pot; in glej, zvezda, ki so jo videli vziti, je šla pred njimi, dokler ni obstala nad krajem, kjer je bilo dete. Ko so zagledali zvezdo, so se silno razveselili. Stopili so v hišo in zagledali dete z Marijo, njegovo materjo. Padli so predenj in ga počastili. Odprli so svoje zaklade in mu darovali zlata, kadila in mire.« (Mt 2,1–18) To je tako rekoč vse. Vse drugo je legenda, ki se je pletla stoletja in še po dva tisoč letih ob »tretjem božiču« vsakič znova zaživi v jaslicah. Krščanski učenjaki trdijo, naj bi bili »modri z vzhoda« dejanske in hkrati simbolne osebe. Gašper je navadno upodobljen kot rumenopolti mladenič, Melchior kot belopolti starec, temnopolti Boltežar je mož zrelih let. Predstavljali naj bi torej tri dobe človekove starosti in tri človeške rase s treh kontinentov. Bili naj bi prvi pogani – betlehemskega pastirja namreč v jaslicah zastopajo Jude – ki so se prišli pokloniti Mesiji. Evropejec Melchior mu podarja zlato, ki mu gre kot kralju; Azijec Gašper kadilo, ki mu gre kot Bogu; Etiopijec Boltežar pa miro – ker je Mesija človek ...

Toliko iz izročila. Zdaj pa še malo pofantazirajmo. Denimo, da bi se v Jeruzalemu, ki je že dolgo jabolko spora med Izraelci in

V globalni dobi so tudi božične jaslice globalne; te na sliki bi lahko bile kjerkoli, gotovo pa so »Made in China«. / Foto: Wikipedija

Arabci, zdaj rodil novi Mesija, ki bi bil belec in kristjan. In bi se mu prišli tudi to pot pokloniti današnji trije kralji. Morali bi biti pogani, se pravi nekristjani. Najbolj mogočna trojka bi bila, če bi jo sestavili iz kitajskega, indijskega in še enega afriškega predsednika, morda etiopskega premierja Abiya Ahmeda, ki je dobil Nobelovo nagrado za mir 2019. To bi pomenilo, da se Azija in Afrika priklanjata krščanskemu Zahodu kot najbolj razvitemu in vodilnemu delu sveta. To je seveda čista fantazija, tega ne bomo doživeli. Svet postaja večpolaren. Od druge svetovne vojne do 1990 je bil bipolaren, razdeljen na kapitalistični in komunistični pol. Potem je kazalo, da ostaja le še en pol, zahodni pod vodstvom ZDA. V zadnjih letih pa postaja očitno, da Rusija ostaja eden od polov svetovne moči, ob njej se vse bolj uveljavlja Kitajska, ki

utegne do sredine stoletja celo prevladati. V senci slednjih kot bodoča velesila že vstaja Indija. Neumestno je pričakovati, da bi imele te velike države kdaj skupnega »mesijo«, ki bi jih povezal v enotno svetovno družbo. Ta povezava, ki bo sicer nujna, če se bo hotel svet izogniti velikim konfliktom, ne bo naloga religij, ampak ekonomije in politike. Na gospodarski ravni je že vzpostavljena, omogoča jo globalni trg. Na politični in vojaški ravni jo bo treba dosega ti vedno znova s kompromisnimi dogovori. Na duhovni ravni pa bo svet ostal raznolik. Kar je tudi prav in dobro. Sveti trije kralji se bodo morali slej ko prej priklanjati na več strani.

G+M+B

Kaj ta trikraljevska formula sploh pomeni? V eni od starih kolumn ob tem času sem zapisal, da je ta znak

eden od najstarejših SMS, je svojevrstno sporočilo. Trikraljevski napis ostane do naslednjega prihoda svetih mož in skozi vse leto priča, da je bila hiša blagoslovljena in da naj bi se je ta blagoslov tudi držal. V teh vrsticah pa bi rad poudaril dejstvo, da so v starih časih hodili »okoli ogla« tudi zato, da bi vedeli, koga bodo prihodnje leto nesli na pokopališče iz hiše, si moral to trikrat ritensko obiti, na koncu pa pri srednjem oknu vanjo nazaj čez glavo pogledati in si tistega na parah zagledal. Vendar ni bil nihče tako pogumen, da bi to res poskušal, ker se je bal, da bi sebe ne videl.«

Gornje besede najdemo v spomnih Franja Kopača (1855–1941), akademskega slikarja in gimnazijskega profesorja, očeta arhitekta Vlasta. Kar je zapisal, naj bi pred sto in več leti veljalo v njegovi rojstni Novi vasi (zdaj del Žirov), in sicer na

večer pred prvim božičem, 24. decembra. Na večer pred tretjim, 5. januarja, pa je veljalo, kar sledi. »Tretji božič je bil na večer pred sv. Tremi kralji. Kdor se je tistega dne postil, so mu prišli sv. Trije kralji tri dni pred smrtjo povedat, da bo umrl – da se je mogel za potovanje na drugi svet primerno pripraviti.« Zdaj pa malo pomislite in povejte, ali si kaj takega sploh želite – da bi že vnaprej vedeli, kdaj boste umrli?! A ne bi bilo to grozno? Mar ni ravno to ena boljših reči na tem svetu – da ne vemo, kdaj in kako bomo umrli? Bog ne daj, da bi se nam, četudi le tri dni pred smrtjo, razkrilo to spoznanje.

Sicer pa ne gre za nas kot posameznike. Pri prazniku Svetih treh kraljev gre za »epifanijo«, za prikazanje božjega (»razglašenje Gospodovo«) in za radost ob tem. A se bojim, da smo za to prvotno vsebino vse manj dovzetni ...

»Tretji božič je bil na večer pred sv. Tremi kralji. Kdor se je tistega dne postil, so mu prišli sv. Trije kralji tri dni pred smrtjo povedat, da bo umrl – da se je mogel za potovanje na drugi svet primerno pripraviti.«
(Franjo Kopač)

Božično-novoletni prazniki 2019-2020 gredo h koncu, sklenejo se s prihodom in odhodom Svetih treh kraljev. Potem pa se začne čas preje, ki traja tja do pusta. Preje so bile nekoč zelo živa reč. Da je bilo res tako, se prepričamo z branjem odlomkov iz Valvasorjeve Slave in Tavčarjeve Visoške kronike ...

Gorenjske preje so bile nekoč zelo živahne

MIHA NAGLIČ

Posebna zgodba so klekljarske preje (skupinsko klekljanje) v krajih na gorenjskem jugu. Te so bile manj živahne, brez plesa in zato tudi manj pohujšljive. Začele so se že po godu sv. Martina (11. november) in trajale tja do velike noči oziroma do godu sv. Jere ali Jedrti (17. marec), ko so se ponovno začela zunanja kmečka dela. Preje, take in drugačne, so trajala tja do 70. let 20. stoletja, ko so v novih načinih življenja prav na hitro izumrle.

Preja pri Trebušniku v Žirovnici pred drugo svetovno vojno, razglednica

Gorenjske preje pri Valvasorju

Bog ve, ali bi na Gorenjskem še uporabljali besedo preja, če je ne bi v zvezi z Glasovo prejo? Preje kot starodavnega ljudskega običaja namreč že dolgo ni več. Začela se je po prazniku Svetih treh kraljev in trajala do pusta. Postnemu času ni bila primerna, saj se je med njo dogajalo tudi marsikaj nedopustnega, o tem poroča že Valvasor. Sicer pa glavni namen preje ni bilo druženje v dolgih zimskih večerih,

kot si danes marsikdo umišlja; njen razlog je bil gospodarski. Na prejah so izdelovali prejo, iz katere so tkali platno, to pa je bilo v časih, ko iz daljnih dežel še nismo uvažali cenenegega tekstila, nadvse dragoceno blago. To ve že gorenjski rojak Valentin Vodnik, ko zapiše: »Bolj ko bo pridna / pozimi predica, / bolj bo rožljala / pod palcem petica.« In še: »Terice pogače, / potice jedo, / lanovi Slovencem / cekine neso.«

Ali veste, od kod beseda platno? Od glagola platiti oziroma plačati. To nam lepo razloži profesor Niko Kuret v Prazničnem letu Slovencev (1-4, 1965-1971): »Vsa indoevropska ljudstva so gojila lan in konopljo. Tudi Slovani so močno cenili platno. Saj jim je bilo do 12. stoletja plačilno sredstvo; odtod naš glagol platiti, plačati. Skoraj vse slovenske pokrajine so skrbele za laneno in konopljeno prejo, vsaka domačija se je postavljala s centi prediva in številom spredenih štren. Polne skrinje platna so bile bogastvo in ponos vsake gospodinje, ne samo kmečke. Le redki so bili kraji na Slovenskem, kjer se ni predlo in tkalo.«

Preje so bile torej gospodarsko opravilo, ki pa je imelo tudi »praznični in izrazito občestveni značaj«. »Ne samo mladi svet, vsa vas se je veselila preje. Preja je nadomeščala prejšnjim rodovom na kmetih vrsto zabav, ki jih je prinesel novi čas: kino in gledališče, radio in televizijo. Preja je imela tudi dober delež pri ohranjanju izročila: pesmi in uganke, pravljice in bajke, pripovedke in smešnice so prehajale tako iz roda v rod. Še bolj kakor ličkanju in podobnim jesenskim opravilom gre preji posebno velik pomen v življenju in obstoju naše ljudske omike. Odkar preje

ni več, zanjo v tem pogledu še nismo našli pravega nadomestila.« Te besede, zapisane sredi šestdesetih, veljajo tudi pol stoletja pozneje, v času, ko smo vse bolj zapredeni v spletno prejo; ta pač ni »pravo« nadomestilo za živo zapredenost.

Bili so torej časi, ko ljudje dolgih zimskih večerov niso preživljali vsak pred svojim televizorjem. Več so se obiskovali in pogovarjali, ena od oblik druženja so bile preje. Izdelava preje je bila pravzaprav le povod, da so mladi prišli skupaj; ko se je to enkrat zgodilo, se je napredlo še vse kaj drugega kot preja. O tem, kakšna je bila gorenjska preja v 17. stoletju, piše Valvasor v svoji Slavi. »Povsod na Gorenjskem je tudi navada, da se zberejo pozimi ob delavnikih zvečer, po večerji, dekleta iz cele vasi v kaki hiši in predejo v veliki sobi. Mize pospravijo iz sobe in ostanejo skupaj do preko polnoči. Tista, ki sedi v kotu, je bolj čislana, ko druge. In kakor precej izvohajo čebele in prilete tja, kjer je dosti cvetic, tako začno prihajati tudi mladi Coridones in Meliboei, neoženjeni vaški gizdalini, po prazniku sv. treh kraljev k predicam ali, kakor se po kranjsko pravi, gredo na prejo. Pripeljejo tudi godce s seboj in vsakdo se usede k svoji, ki mu tiči v očeh in srcu. Medtem pa, ko

se ti gorenjski Alexes in Tityri svojim Amarilam sladkajo, jim dvorijo, jih ljubkujejo in jim po svoje delajo poklone, tedaj eden vstane, prime svojo sosedo za roko in z njo zapleše. Nato ona spet sede k preji. Medtem gre drugi s svojim dekletom plesat in tako delajo venomer naprej. To se zgodi enkrat, včasih tudi dvakrat ali večkrat na teden. Če sem prej dejal, da se dogaja vsak delavnik, je tako mišljeno, da se le dekleta zbirajo vsak dan zvečer razen nedelj, njih spremljevalci pa se zglase pri njih le nekaj dni ali večerov ter jim krajšajo čas.«

Tako do polnoči. Opolnoči se razidejo, vzame jih noč, ki ima svojo moč. »Po polnoči pa pospremi vsakdo svojo domov in ji nese preslico do doma. Marsikatera se mu za to tako hvaležno izkaže, da se odloči njemu na ljubo prevzeti in nositi drugo preslico, ki sta jo dva hkrati opredela in ki iz nje nastane podobna njih dveh. Zakaj nekateri teh udvorljivih presličarjev ostanejo kar pri njih ali narobe, one pri fantih, in spe z njimi tako sramežljivo in v tako skrivni, globoki zaupljivosti, da se šele prihodnje leto izve, kako spodobno so skupaj ležali.« No, pa naj še kdo reče, da so bili v starih časih v teh rečeh bolj strogi kot v novih ...

Preja se je seveda dogajala le do pusta oziroma do postnega časa. Zdi se, da v predpustnem tudi brez pijače ni šlo. »Naposled zlože denar, dekleta in fantje, le-one za polovico manj kakor mladeniči, da kupijo sodček laškega vina, včasih celo cel tovor, t.j. toliko, kolikor nalože na tovrnega konja. Ob njem se v ponedeljek zvečer v pustu vesele, jedo in krepko plešajo. In temu pravijo, da prejo razdero. Tako se konča preja, pri nekateri na žalost tudi deviški cvet.« Da bi to ugotovitev poudaril, navede Valvasor še dva verza: »Poštenju, sramežljivosti res slabšega varuha ni / ko požrešnost, močno vino, grešen poljub, ples in noči.« In sklene: »Po taki mokri razhodnji se ne shajajo več na preji, temveč

Bili so torej časi, ko ljudje dolgih zimskih večerov niso preživljali vsak pred svojim televizorjem. Več so se obiskovali in pogovarjali, ena od oblik druženja so bile preje.

Ta fotografija predice s kolovratom je nastala na Irskem v letih 1890-1900. / Foto: Wikipedija

IZROČILO

Snovanja

Foto: Gorazd Kavčič

Na stoti Glasovi preji, ki je bila 21. januarja 2010 na Brdu pri Kranju, smo k omizju predilcev postavili kolovrat iz Gorenjskega muzeja v Kranju. Na sliki predsednika Milan Kučan in Danilo Türk, voditelj Miha Naglič in povezovalka jubilejnega dogodka Monika Tavčar.

vsaka prede poslej doma. To se čez nekaj časa pokaže, da si je ta ali ona pripravila kaj živega, ko ji je bilo predivo zastoj dano.«

Preja v Visoški kroniki

V letu 2019 smo se spominjali stoletnice prve objave Tavčarjeve Visoške kronike. V njej je v desetem poglavju tudi lep opis tedanje preje.

»Pričlesose preje. Imenitna je bila preja v hiši sosedu Jakoba Debeljaka. Prav dobro je bila obiskana in še celo iz oddaljenih selišč Gabrške gore in Gore sv. Sobote so prihajale deklice s svojimi spremljevalci. Kadar so se v pozni noči vračali, so prižigali baklje, da se je iz dalje videlo, kot bi se vlekla rumena kača po gazeih.

Od nas smo imeli blizu do Debeljakovih, zatorej ni Agata z deklama nikoli izostala od preje. Kadar je družbica odhajala, je bilo nekaj pisanih pogledov, ker sta se Marks in Jurij prepirala, kdo bo nosil dekletov kolovrat. Agata je odločila, da nosi enkrat Jurij, enkrat Marks. Ta z razsodbo ni bil zadovoljen ter se je skliceval na to, da je pravica hlapcev nositi kolovrate, domači sinovi pa nimajo te pravice, ker bi se sploh ne spodobilo, da bi opravljali hlapčevska dela. Odločba je bila pametna, pa sta vendar oba kazala dolge nosove, Jurij in Marks, dokler nisem potrdil dekletovih besed. Najraje bi bil sam nosil kolovrat, kar pa bi bilo veliko pohujšanje, ker je proti vsaki spodobnosti, da bi gospodar zahajal na prejo, še bolj pa, če bi nosil kolovrate predicam. Hudobni jeziki namreč nikdar ne mirujejo in grde govornice nastanejo kar čez noč, da si zapreden v pajčevino, pa sam ne veš, kako in kdaj.

Sicer se na teh prejah pri Debeljakovih ni posebnega pripetilo. Po dolini se

ni govorilo o njih in še celo gospod župnik mi nikdar ni omenil besede o njih, ker je bil Jakob Debeljak pobožen mož, ki bi gotovo ne pripuščal nespodobnosti pod svojo streho.

Po Svečnici, ko se je imel pričeti štiridesetdnevni post, se je morala preja razdreti.

'Danes bomo prejo razdrli,' je omenil Marks pri južini, 'in dogovorili smo se, da je vino moje. Izidor, pripravi mi torej sodček dobrega vina in pri moji plači ga potem v račun postavi, če ti je prav.'

Prav mi je bilo, ker je bila navada, da je takrat, kadar se je preja razdrla, preskrbel ta vino, drugi pa druge potrebščine. Pripravil sem torej sodček dobrega vina; Marks in hlapec sta ga še popoldne spravila k Debeljakovim.

Drugi so prinesli suhega mesa in tudi bele pogače; fantje iz Loga so najeli dva godca, in sam Debeljak je zaklal jareta, ker se ni hotel delati grdega.

Tako smo živeli, dasi je šiba božja še vedno visela nad nami. /.../

Komaj se je stemnilo in ravno da smo še imeli čas povečerjati, že so se oglasili godci pri Debeljaku. Moja družina je kar drla k sosedu, ali poprej je bil vsak površno opravil svoj posel, tako da sem moral sam vse pregledati, ali je dobila živina in drobnica, kar ima dobiti, in če se ni pustilo kaj ognja, da bi nastala nesreča.

K Debeljakovim sem prišel malo pred deseto. Doma je ostala hiša čisto brez človeka. Vsa vrata sem vestno zaklenil, da bi ne prišel tat nad moje blago. Pa bi bil tudi lahko prišel, ker se poslopje ne da tako zapahati, da bi se hudobnež ne priplazil v njega, če že hoče krasti tuje imetje. /.../

Ko sem pri Debeljakovih vstopil, je bila preja že skoraj ponehala. Trske so sicer še močno gorele v svojih

železnih obrocih, ali le nekaj predic je še gonilo svoje kolovrate, nekaj takih, katere niso bile najgorše in za katere se ni dosti brigal nespametni moški spol.

Plesali so. Miza je bila obložena kakor pri svatovski pojedini. Vino se je točilo in temu in onemu je že stopalo v prazno glavo. Čula se je že tista neslana govornica pijanih gorjanskih fantov, iz katere se tako rad napravi pretep.

Marks je bil danes stari Marks: prav tak kakor tisti dan, ko se je hotel metati z mano in Lukežem. Pri plesu je segal po najgorših, in če je vedel, da ima ta ali ona svojega, je posebno dolgo plesal ž njo, kar je vzbujalo jezo in nevoljo. Govoril je čez mero veliko, vsem je hotel zapovedovati, in če ga niso hoteli poslušati, je storil vendar to, kar se je zdelo primerno njemu. Kazal je Tajčarja, ki je surov in ošaben, kadar misli, da se ga vse boji.

Po deseti uri je Marks zahteval svoj ples. Ker se je točilo njegovo vino, se mu je ta ples moral dovoliti, ker je bila to stara pravica.

Za plesalko si je izbral Agato, ki je bila danes posebno čedna s svojimi rumenimi kitami in s svojim rdečim

licem. Bila mi je tako všeč, da kar očesa nisem mogel odtrgati od nje. Vzel jo je torej Marks ter se postavil ž njo. 'Sedaj, telički, glejte, kako plešemo mi, ki smo Tajčarji!' je vpil napihnjeno. Od strani je stala domača mladina in krvavih oči ga je gledala, pa se ni upala ničesar odgovoriti, ker je bila njegovo vino.

Podal je dekletu roko in plesala sta, da kaj takega še nismo videli v ti dolini. Meni sicer to skakanje ni dopadlo, ali dekletom se je žarilo po obrazih, če je Marks Wulffing med plesom skočil posebno visoko. Skakal je v resnici, kakor bi ga kdo z nožem suval v stegno. Časih je telo še celo tako zavrtel, da je z nogami silil proti stropu, z glavo pa proti tlom. Ko smo mislili, da bo ž njo ravnokar sunil ob zemljo, se je bliskoma obrnil, da je zopet stal na nogah.

Našim dekletom je bilo to vrlo všeč. V kupu, ki se je nabral okrog mene, so sedele hčere imovitih kmetov s pogorja ter si pomenljivo pripovedovale, da Marks ni hlapec, temveč da je sin premožnega kmeta iz Davč. Vse je kazalo; da se Marksu odpirajo pot do kmečkih hčera, ki se v naših časih ne smejo možiti pri hlapcih.

Ali Marks se za te ženske ni zmenil; pozabil je še celo na ono, ki si jo je bil že izbral na domu v Davčah. Ali tembolj je silil v Agato. Veliko je govoril, ali ona mu ni odgovarjala, še smejala se ni, kar rade store plesalke, in to na vsako plesalčev nespametno besedo. Plesala sta mirneje. Nekaj sta tleskala z rokami in hodila drug eden drugega, kakor da bi ne mogla dočakati, da prideta zopet skupaj. Navsezadnje se Marks ni mogel več krotiti. Prijel jo je okrog pasa, jo dvignil visoko nad svojo glavo ter se zavrtel ž njo, da so Agatina bela krila kar šumela. Hipoma jo je spustil k sebi, jo objel ter se z bradatom svojim obrazom smukal

okrog njenega, da me je napolnila kar najhujša jeza.

'Moja si,' je kričal kakor obseden, 'moja in nikogar drugega!' Okrog sebe je gledal kakor bik na paši. 'Pa mi jo vzemi kdo, če si upate!' je še pristavil in meril s pogledom Jurija in tovariše. Tudi mene je meril s tem pogledom, da je – najsi sem bil desetkrat gospodar – zakipela kri v mojem telesu.

Pa Agata ni bila zadovoljna s tako snubitvijo. Upirala se je, in ker je le ni nehal stiskati k sebi, smo videli, da je dvignila svojo roko in da je začela švrkati ž njo po njegovem kosmatem obrazu, da je tleskalo.

'Pusti!' je govorila ostro, 'pusti me – kdo te mara grdoba grda!'

Ta udarec je vzel Marksu vso moč, ker izgubi mlad človek vsako ime, če ga je tepla ženska. Spustil je Agato in kakor izgubljena ovca obtičal sredi hiše. Obdajala sta ga smeh in krohot, kar ga je zapeljalo, da je storil nekaj, kar je bilo v takem trenutku najnespametnejše: siknil je grdo besedo, ki je veljala vsem in ki je torej vse razdražila.

Prvi je bil Jurij v njem, potem ga je obsula cela drhal, ki je zavoljo njegove ošabnosti kuhala jezo oni večer. Branil se je, kolikor se je mogel, pa so ga imeli v hipu na tleh; topli so ga in ga suvali s težko okovanimi čevlji. Ubili bi ga bili, da nisva prihitela z Debeljakom ter razmetala vse, kar jih je viselo na njem, prav tako kakor čebele, če padejo na potnega konja.

Ko se je s težavo vzdigoval, je ječal in stokal. Marksa Wulffinga je bilo groza pogledati: na glavi lasje šopoma izpuljeni, obleka raztrgana; ko je počasi zlezal na noge, se je pokazalo, da je na eni nogi krevljal; po obrazu in po rokah pa je silila na dan kri v debelih kapljah. Vzlic temu se je odkrivalo na tem obrazu toliko jeze in toliko divjega sovraštva, da sem kaj takega videl pozneje še samo pri Turkih, kadar smo vjete v vrste postavljali in jim sekali glave!

'Ste me,' je tarnal, 'ker vas je bilo preveč! Kakor mravlje ste se usuli na enega! Najbolj pa me peče, da me je tepla ženska – ženska, ki je od naših ljudi! Da bi vas vse hudič vzel!'

S to željo, ki mu je gotovo prihajala od srca, je odkrevsal.

Tako se je razdrla preja pri Debeljakovih nekaj časa po svečnici v letu 1695.«

No, zdaj smo pa že v letu 2020, ko bomo najbrž predli samo še pri Gorenjskem glasu. Pa še tu vse bolj poredko.

»Preja je imela tudi dobršen delež pri ohranjanju izročila: pesmi in uganke, pravljice in bajke, pripovedke in smešnice so prehajale tako iz roda v rod ... Odkar preje ni več, zanjo v tem pogledu še nismo našli pravega nadomestila.«
(Niko Kuret)

Foto: Wikipedia

Najbolj znani predilec v svetovni zgodovini je bil gotovo Mahatma Gandhi, ki je ljudi nagovarjal, naj si sami izdelajo svoja oblačila in ne kupujejo uvoženih iz Anglije. To možnost je ponazarjal s svojim osebnim zgledom.

V letu 2020 bomo obeležili več pomembnih obletnic. Za predstavitev v tej časopisni galeriji smo jih izbrali pet, tri stoletnice in dve tridesetletnici. Sto let bo minilo od koroškega plebiscita, rapalske pogodbe in smrti feldmaršala Borojevića, branitelja soške fronte. Trideset let pa bo od prvih svobodnih volitev aprila 1990 in od plebiscita za samostojno Slovenijo decembra 1990 ...

Okrogle obletnice v letu 2020

MIHA NAGLIČ

V letu 1920 sta slovenski narod doleteli dve veliki tragediji. Prva je bila koroški plebiscit, pred katerim smo upali, da se matičnemu narodu pridruži vsaj del Koroške onstran Karavank. Rečeno je bilo: najprej se bo glasovalo v južni coni A, če bo rezultat v korist Jugoslaviji, pa še v severni coni B. Toda v nedeljo, 10. oktobra 1920, so Korošci glasovali v korist Avstrije in zgodba je bila s tem zaključena. Tragika tega glasovanja je v tem, da je bila v coni A večina državljanov z volilno pravico slovenske narodnosti. Za pripadnost Avstriji so se torej odločili koroški Slovenci sami, take odločitve jim niso vsilili Nemci.

Zgodba druge tragedije se je začela že aprila 1915 v Londonu, ko so velike sile antante Italiji v tajnem sporazumu obljubile Trst in slovensko Primorsko, če se vključi v vojno na njihovi strani.

Akademski kipar Metod Frlic, ob njem njegov portret Franceta Bučarja. Po tem osnutku je bil narejen spomenik, ki stoji v parku ob Državnem zboru RS, odkrit maja 2017. / Foto: Igor Kavčič

Tako se je tudi zgodilo in Italija je kljub katastrofalnemu vojaškemu porazu

pri Kobaridu oktobra 1917 konec vojne dočakala na zmagovalni strani. Italijani

so že novembra 1918 zasedli ozemlje, ki jim je bilo obljubljeno v Londonu. Potem

so se začela mirovna pogajanja, usoda primorske tretjine slovenskih ozemelj pa je bila zapečatenata s pogodbo, ki so jo predstavniki kraljevin Italije in SHS podpisali v Rapallu 12. novembra 1920. Srbska diplomacija je pokleknila pred italijansko in prepustila Italiji ozemlje na zahodni strani rapalske meje.

Spomnimo se tudi moža, ki je v letih 1915–1918 uspešno poveljeval avstro-ogrski obrambi na soški fronti. Kljub temu se je na koncu vojne znašel med poraženci, svoje življenje pa je končal tragično. Cesarju Karlu je pred koncem vojne predlagal, da s svojimi četami zasede Dunaj in prepreči razglasitev republike in razpad monarhije, a se je cesar pod pritiskom zmagovalcev odločil za abdikacijo. Od konca vojne do smrti je živel v pomanjkanju in pozabi. Umril je 23. maja 1920 v Celovcu v nepojasnjenih okoliščinah, pokopali so ga najprej v Celovcu, potem pa posmrtno ostanke prenesli na Dunaj, na pokopališče Wiener Zentralfriedhof.

Tragika koroškega plebiscita 1920 je v tem, da je bila v coni A večina državljanov z volilno pravico slovenske narodnosti. Za pripadnost Avstriji so se torej odločili koroški Slovenci sami, take odločitve jim niso vsilili Nemci.

Nemški plebiscitni plakat v slovenščini: »Pojdimo vsi k glasovanju! To je naša sveta dolžnost, domovina nas kliče. Korošci ste in Korošci ostanite.« / Foto: Wikipedija

Nemški propagandni plakat pred plebiscitom 1920: »Mama, ne štimajte /glasujte/ za Jugoslavijo, kar moram ajnrukat /v vojsko/ za kralja Petra!« / Foto: Wikipedija

GALERIJA

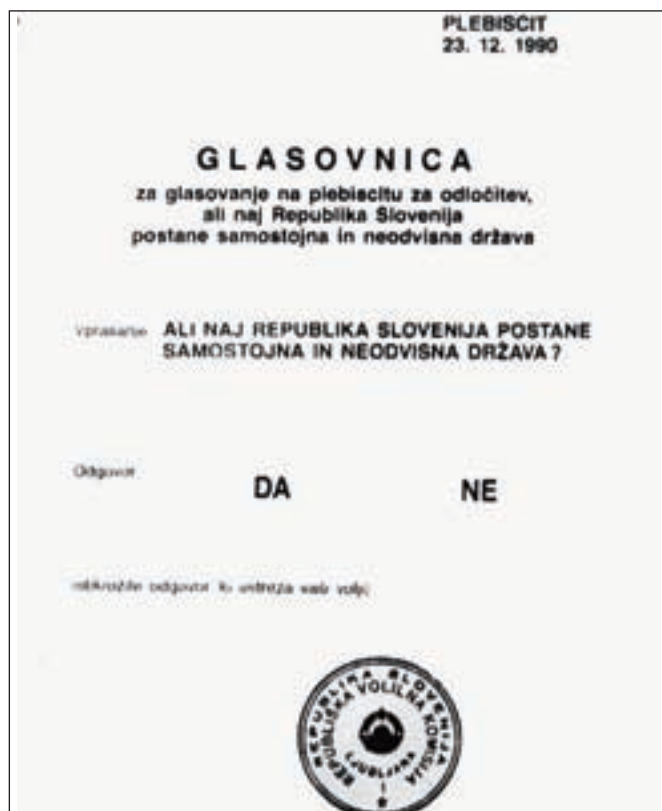
Snovanja

Dr. France Bučar (v sredini), gorenjski rojak in eden od prvakov slovenske osamosvojitve, v Skupščini RS v začetku maja 1990, ko je bil izvoljen za njenega predsednika / Foto: Gorenjski glas

V nasprotju s tragedijama v letu 1920 smo Slovenci 70 let pozneje, v letu 1990, doživeli dva vesela in prelomna dogodka. Aprila so bile prve svobodne volitve po drugi svetovni vojni, na njih je zmagala koalicija Demos in sestavila vlado, ki je v naslednjem letu izvedla projekt osamosvojitve Slovenije. Ključni dogodek v tem procesu pa je bil plebiscit 23. decembra, na katerem se je velika večina državljanov odločila za samostojno državo. Na volitvah izvoljena skupščina, vlada in predsedstvo republike pa so plebiscitno odločitev udeležili junija 1991.

To so izbrane obletnice, ki jih tu ponazorimo predvsem s slikami, v toku leta pa bomo vsako od njih še posebej in natančneje prikazali.

Glasovnica na plebiscitu, 23. 12. 1990 / Foto: Wikipedija

»Naš bil nekda je ves ta raj, očetom našim domovina. Tuj narod tod se širi zdaj, naš raj je tujcev zdaj lastnina.« Razglednica, avtor Franjo Kopač, izdana okrog 1930.

Pogled na Žiri, razglednica, okrog 1930, ko je po hribih na jugu in zahodu tega kraja potekala rapalska meja.

Foto: Wikipedija

Jugoslovanski propagandni plakat ob koroškem plebiscitu, 1920: »Korošci, spoznajte zrnje, ki raste v Jugoslaviji.«

Feldmaršal Svetozar Borojević von Bojna (1856–1920), komandant avstro-ogrške armade na soški fronti. Fotografija je nastala pred prvo svetovno vojno. / Foto: Wikipedija

V tej slikovni galeriji so izbrane okrogle obletnice samo napovedane, v toku leta bomo vsako od njih opisali in razložili še posebej.

Rapallo, kraj nesrečnega imena, v katerem je bila 12. 11. 1920 podpisana do Slovencev hudo krivična rapalska pogodba. Tudi ta razglednica je iz tistega časa. / Fototeka Muzeja Žiri

V nasprotju s tragedijama v letu 1920 smo Slovenci 70 let pozneje, v letu 1990, doživeli dva vesela in prelomna dogodka. Aprila so bile prve svobodne volitve, 23. decembra pa še plebiscit, na katerem se je velika večina državljanov odločila za samostojno državo.

V tem berilu lahko preberete gorenjsko obarvane odlomke iz izbranih knjig. Iz del, katerih avtorji so bili v letu 2019 še posebej izpostavljeni. Na prvem mestu je letošnji nobelovec Peter Handke, sledita Bronja Žakelj in Ivan Sivec ...

Gorenjski odlomki iz izbranih knjig

IZBRAL MIHA NAGLIČ

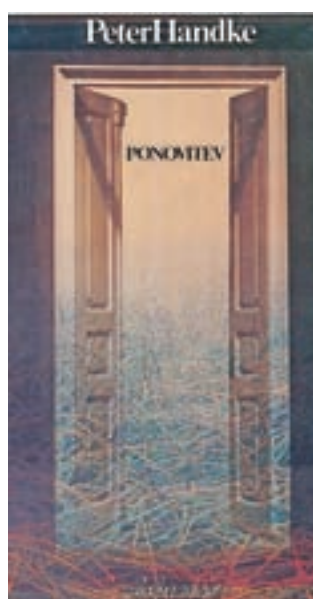
Peter Handke je avstrijski pisatelj svetovnega slovesa, po materi pa koroški Slovenec. Rodil se je 6. decembra 1942 v Grebinju (Griffen) na Koroškem. Za svoj obširni opus je dobil Nobelovo nagrado za književnost za leto 2019. Bronja Žakelj (roj. 1969) je Ljubljanka, po obeh starših pa žirovskega rodu. Zaslavela je z romanom *Belo se pere na devetdeset*, eno najbolj branih in najbolje prodajanih knjig v letu 2019. Gorenjski rojak Ivan Sivec (roj. 1949) pa velja za najbolj plodovitega med slovenskimi pisatelji, do konca leta 2019 je izdal že 158 knjig ...

Peter Handke

»Četrto stoletje ali en dan je minilo, ko sem, po sledih svojega pogrešanega brata, prispel na Jesenice. Ni mi jih še bilo dvajset, in v šoli sem imel pravkar za seboj zadnji izpit. Pravzaprav bi se

bil lahko počutil osvobodjenega, saj so se po tednih učenja pred menoj odpirali poltni meseci. Ampak odpeljal sem se razdvojen: doma v Vogrčah star oče, bolna mati in zmedena sestra. Poleg tega sem se v zadnjem letu, rešen duhovniškega internata, vživel v skupnost celovškega šolskega razreda, kjer so bila v večini dekleta, zdaj pa sem se nenadoma znašel sam. Medtem ko so drugi skupaj vstopali v avtobus za Grčijo, sem igral samotarja, ki je raje hotel sam zase v Jugoslavijo. (V resnici mi je za to skupno potovanje primanjkovalo samo denarja.) Poleg tega nisem bil še nikoli v tujini, pa tudi slovenščino, čeprav za prebivalca vasi na južnem Koroškem ni bila nikakršen tuj jezik, sem komaj obvladal.

Obmejni vojak na Jesenicah me je, potem ko je ošnil moj sveže izdani avstrijski potni list, kajpada nagoval v svojem jeziku. Ko ga nisem razumel, je dejal po nemško, Kobal je vendar slovansko ime, 'kobal' se imenuje prostor med

razkrcenimi nogami, 'razkorak'; in tako tudi človek, ki stoji z razkoračenimi nogami. Moje ime velja torej bolj zanj, za vojaka. Starejši uradnik poleg njega, v civilu, belolas, okroglih učenaških očal brez okvirjev, je z nasmehom pojasnil, da pomeni temu ustrezni glagol 'plezati' ali 'jezditi', tako da bi moje ime Filip, konjeljub, sodilo h Kobalu; lahko bi bil navsezadnje v čast svojemu imenu. (Kasneje se mi je še pogosto dogajalo, da so se prav uradniki neke tako imenovane napredne dežele, ki je bila nekoč del velecesarstva, izkazovali s presenetljivo izobrazbo.) Nenadoma se je zresnil, stopil korak bliže in se mi slovesno zazrl v oči: moral bi vedeti, da je v tej deželi pred četrto tisočletje živel ljudski junak po imenu Kobal. Gregor Kobal, iz okolice Tolmina, ob zgornjem toku reke, ki se spodaj v Italiji imenuje Isonzo, je bil leta tisoč sedemsto trinajst eden izmed voditeljev velikega tolminskega kmečkega punta in leto nato s svojimi tovariši usmrčen. Njegov da je stavek, ki v republiki Sloveniji še danes slovi po svoji 'nesramnosti' in 'drznosti', češ da cesar ni nič drugega kot 'sluga' in da bodo stvari že vzeli v svoje roke! Tako poučen – z nečim, kar sem že vedel – sem smel, z mornarsko vrečo preko ramen, ne da bi moral pokazati gotovino, stopiti iz mračne obmejne železniške postaje v severno jugoslovansko

mesto, ki se je takrat na šolskih zemljevidih, poleg Jesenice, v oklepajih po staroavstrijsko še imenovalo Ašling.

Dolgo sem stal pred postajo, veriga Karavank pa, ki mi je bila v dosedanem življenju zmeraj daleč pred očmi, tik za hrbtom. Mesto se začinja takoj ob izhodu iz predora in se vleče skozi tesno rečno dolino; nad njenimi pobočji ozko nebo, ki se širi proti jugu in ki ga obenem zagrinja gost dim železarne; zelo dolgo naselje z zelo bučno ulico, od katere se na levo in desno cepijo le strme poti. Bil je topel večer konec junija 1960, in cestišče je izžarevalo naravnost zaslepljujočo svetlobo. Opazil sem, da so mrakobnost v notranjosti blagajniške veže povzročali številni avtobusi, ki so se v naglem redu ustavljali pred velikimi nihajnimi vrati in vozili dalje. Čudno, kako je ta vsesplošna sivina, sivina hiš, ceste, vozil, povsem drugače od barvitosti mest v deželi Koroški, ki ji v sosednji Sloveniji – referendum iz devetnajstega stoletja – pravijo 'lepa', v tej večerni svetlobi dobro dela mojim očem. Avstrijski vlak z enim samim vagonom, s katerim sem prispel in ki bo zdaj zdaj odpeljal nazaj skozi predor, je bil videti, zadaj na tirih, med ogromnimi, zaprašenimi jugoslovanskimi

vlaki, čist in pisan kot otroška železnica, in modre uniforme njegove posadke, ki se je glasno pogovarjala na peronu, so v tistem krogu sivine predstavljale barvno primes tujine. Presenetljivo tudi, da so me ti tropi ljudi, ki so bili v tem bolj majhnem mestu na poti, povsem drugače kot v mestecih moje domovine, sicer sem in tja dojemali, vendar niso nikoli buljili vame, in dlje ko sem tam stal, bolj sem se zavedal, da se nahajam v neki veliki deželi.«

Vir: Peter Handke, *Ponovitev*, prevedla Silvija Borovnik in Klaus Detlef Olof, Wieser, Celovec, 1988, str. 9–11.

Bronja Žakelj

»Soba, kjer spimo v Stražišču, je mrzla. Diši po apnu in s sten pada vlažen omet. Ne jem ga, Dada me zato pohvali pred tabo. Slike v sobi so čudne, ogromne, z ogromnimi lesenimi okvirji. In ogromna in visoka je tudi postelja. Z Rokom težko splezava nanjo. Dada nama rjuhe zvečer pogreje z likalnikom. Včasih pove, kako je z Marjanom, z Vilkom in z Miro skozi okno skočila v temo, to je bilo tisto noč, ko so na vrata prišli Nemci, in to je bilo tisto noč, ko je Dada postala par-tizanka.

»Ko pridete nekoč vsi z Vojkove k nam v Stražišče, je silvestrski večer. Jaz, Dada in Rok se pripravljamo od jutra. Da bo hiša topla, ves dan mečemo polena v peč. Z Rokom obesiva smrekove vejice v hišo pod strop, okrog oken in okrog peči ...«
(Bronja Žakelj)

Pisatelj Peter Handke, fotografija iz leta 1983 / Foto: Wikipedija

Pisateljica Bronja Žakelj / Foto: Janez Marolt

BERILO

Snovanja

Soba zraven kuhinje je topla. Hiša ji rečemo. Krušna peč je v njej, ki je velika in rjava, s klopco ob straneh in z lesenim drogom pod stropom, kamor pozimi obesimo premočene hlače. Velika je tudi lesena miza. 'Ata jo je naredil,' reče Dada. 'Še pred vojsko.' Miza ima na eni strani predalčke, ki so majhni in se težko potegnajo ven. Bešek, prtički, selotejp, risalni žeblički in vžigalice so v njih. Majhna so tudi okna. Vsako jutro z njih umaknemo zelena polkna. Takrat se po hiši razlije svetloba v barvi toplega mleka.

V hiši mi je najbolj všeč skrinja. Na sprednji strani je temno rdeče in temno zeleno porisana. Ko jo odpremo, zadiši po zlikanih rjuhah in posušenih hruškah, po jabolčnih krhljih in orehih. Na njej je gramofon. Plošče poslušamo vsak dan. Tam, kjer murke cveto imamo radi pa Po jezeru bliz Triglava.

Ko pridete nekoč vsi z Vojkove k nam v Stražišče, je silvestrski večer.

Jaz, Dada in Rok se pripravljamo od jutra. Da bo hiša topla, ves dan mečemo pole na peč.

Z Rokom obesiva smrekove vejice v hišo pod strop, okrog oken in okrog peči. Smrekico, ki nam jo prinese Marjan, poškopiva z belim sprejem. Stepeva se, kdo bo škropil. Ko končava, je bela tudi peč za njo. Dada se ne jezi. Orehovo potico peče in reče, da ji je zmanjkalo rozin.

Popoldne se vsi trije oblečemo v sveže obleke in vas čakamo. Dada v bajti, jaz in Rok v snegu, med starimi češpljami pred bajto. Zanohta se nama malo, ker vas dolgo ni. Tema je že, ko zagledava Francijevega hrošča in Stančijevo rjavo simco. Ti prideš iz hrošča in potem me dolgo in močno stiskaš k sebi v svoj novi pulover iz moherja in mi rečeš: 'Mala moja, kar večja se mi zdiš.'

Ta večer prvič vidim Marjano. 'To je moja punca,' reče Bojan, ko tudi stopi iz hrošča.

Marina mi je všeč. Ker se veliko smeje, ker ima tako lepe lase in tako lepe zobe in ker mi prinese čokoladne bombone.

Prvič vidim tudi Zlato. 'To je pa moja punca,' reče Franci in mi da belo smučarsko kapo z zastavicami. 'Za srečno novo leto,' reče.

Zlata ima bel krznen plašč. Nikoli še nisem videla nikogar v krznenem plašču, razen na televiziji, in skoraj nikoli še nisem videla nikogar z modrimi očmi, ker mi imamo vsi rjave. Zdi se mi, da je prišla z drugega sveta. Malo se je bojim.

Ker Zlato zebe, na Acota, Damjana iz Godoviča in na Bojanovo Marijo ne čakamo. Gremo v hišo.

Vsa lepa in vsa mehka si to noč. Pojemo in plešemo in ti se zelo veliko smejiš. Smejiš se na ves glas. Pijete vino, midva z Rokom pijeva dejt. Ko plešem z Damjanom, me preveč zavrti, pa potem spusti iz rok. Priletim v klopco in se udarim v glavo. Damjanu je zelo hudo, meni pa čisto nič. 'Moji so trpežni,' reče oče.

Ob polnoči pred bajto prižgemo kresničke. Nebo je temno in blešči se. Snega je ogromno. 'Gremo voščiti Marjanu,' reče Dada.

Do Marjana se prebijamo skozi globoke gazi. Meni je sneg do ramen. Pojemo. Začnemo z Al' me, al' me boš kaj rada imela pa še En hribček bom kupil. Potem gremo na Dekle, daj mi rož rdečih, Gor čez izaro in Pozimi pa rož'ce ne cveto. Zapijemo tudi Majol'ka, bod' pozdravljena, Nocoj pa, oh, nocoj in Pri farni cerkvi. Jaz hočem še Vsi so prihajali, ti pa Marijano in Oj, mladost ti moja. Vedno hočeš ti dve. Pojemo vsi, tudi Rok in jaz. Dada je zelo glasna, po navadi začne.

Vir: Bronja Žakelj, *Belo se pere na devetdeset*, Beletrina, Ljubljana, 2018, str. 44–46.

Ivan Sivec

»To je zgodba o Cenetu in Ivici, Ivici in Cenetu, zgodba o dveh mladih ljudeh s podeželja. Vsak posebej sta hodila po svojih preprostih poteh, vsak posebej sta si želela iz življenja narediti nekaj več, vsak posebej sta si želela že v letih svoje čudovite mladosti dotakniti neba.

Čeprav je zgodba kratka, je bila pot do njune sreče dolga, skupna sreča pa izjemno kratka. Res sta se na srečo srečala prava dva, res sta se iskreno zaljubila drug v drugega, res sta v svojih najlepših letih sklenila tudi zakonsko zvezo. A poročena sta bila samo deset dni. Da, deset sončnih dni. Deset

srečnih dni. Deset nepozabnih dni.

Potem je med njuno srečo posegla – smrt!

Smrt, ki so jo zahtevale gore.

V gorah je sreča doma, v gorah pa je doma tudi smrt.

Samo smrt je življenjska prelomnica, ki človeku prinese pravo resnico. Ki ga strezni. Ki ga postavi na trdna tla. Ki ne pozna slepomišljenja. Ko poti nazaj ni več. Je samo sprijaznjenje z neusmiljeno usodo, z nedoumljivim božjim načrtom, z nerazumljivo nesrečo.

Zato v tej pripovedi ne gre za zlagano ameriško zgodbo, polno navidezne solzavosti. Pa tudi ne za načrtno prefinjeno zgodbo, namenjeno zakrknjenim posameznikom. Pa tudi ne za umetno zloženo zgodbo, polno smiselnih in nesmiselnih zapletov in razpletov, namenjeno dolgim zimskim večerom.

To je zgodba, vzeta iz neposrednega življenja. Iz tistega življenja, ki ga vsi živimo vsak dan. Zgodba, ki živi med nami na dlani vse dni. Pa tudi zgodba, ki jo je bilo treba povedati drugim. Že zaradi Ceneta, ki je bil izjemen človek, odličen alpinist, vzoren gorski reševalec. Cenetu bi sicer lahko dali drugo ime, a njegovi najbližji menijo, da bi bilo to nepotrebno. Tudi Ivici bi bilo lahko drugače ime, še posebno, ker jo še vedno srečujemo na vsakdanjih poteh, a je dovolj močna, da je svojo grenko življenjsko izkušnjo povedala vsem nam. Lahko bi spremenili imena tudi Cenetovemu bratu Stanetu, pa njegovi ženi Joži, pa številnim alpinistom ter drugim Cenetovim znancem in prijateljem, ki so z njim preplezali več ducatov domačih in tujih skalnatih sten. A so bili vsi tako močno povezani s Cenetom, da jim je še

posebej prav, da v zgodbi ni nič izmišljenega, zlaganega, neresničnega.

Oba, Cene in Ivica, Ivica in Cene, sta torej resnična človeka, človeka iz krvi in mesa, fant in dekle, mož in žena, del nas. Na začetku svojega vstopa v odraslo življenje sta oba enako sanjala, oba enako hrepenela, oba iskala podobne višje cilje kot vsi mi. Razlika pa je ta, da Cene ta ni več med živimi in da se ga zato spominjamo samo še z besedami.

Cene se je rodil v Zgornjem Tuhinju 3. februarja 1950. Leta 1950 in tista leta po tem datumu je v Sloveniji vladal še komunizem oziroma socializem. Še posebej komunizem v svojem najbolj plemenitem, pa tudi v dokaj sprevrženem pogledu. To je bil čas, ko se je predsednik države vozil v generalski uniformi po državi naokrog v veliki črni limuzini, ljudje pa so bili srečni, če so imeli kolo. To je bil čas, ko so imeli še vsi ljudje službo, v službi pa je marsikje delala samo polovica, drugi pa so skušali živeti na njihov račun. To je bil čas, ko so si delovni ljudje kljub temu na veliko kar sami postavljali hiše, povsod pa je gromozansko primanjkovalo osnovnega gradbenega materiala. To je bil čas, ko so si ljudje borni zaslužek sproti spreminjali v nemške marke, v šoli pa so jih učili, da so bili Nemci naši največji sovražniki.

A hkrati je bil to čas, ko so si ljudje radi pomagali med seboj, se veselili svojih malih uspehov, se radi pogovarjali in se nasploh veliko družili. Pri tem so si na veliko pripovedovali šale o grabežljivih politikih, na veliko so si prepevali vesele in žalostne, narodne in partizanske, radi pa so tudi zaplesali ob zvokih vaškega godca.

Rečeno na kratko: kljub vsemu so bili srečni.

Veliko bolj srečni kot mnoga leta pozneje.

Preprosto srečni.

Srečni so bili celo Tuhinjeci. Pa čeprav so živeli daleč stran od Kamnika. Pot iz mesteca pod hribi na savinjsko stran, na Štajersko, pa je tekla čez strmi prelaz Kozjak, kjer je bilo treba konjiče močno priganjati z bičem in še pripraviti dodatne konje, da so sploh lahko potegnili vozove na drugo stran. Tuhinjeci so sicer spadali pod kamniško občino, z njo pa niso želeli imeti veliko opravka, saj so od tam prihajali samo davki in druge terjatve. Na obeh bregovih tuhinjske doline je bilo posejanih le malo velikih kmetij. Večina prebivalcev Tuhinjske doline je živela v svojih bajtah skromno, preživljala pa se je z malimi njivicami in radodarnostjo gozdov.

K temu je treba takoj dodati, da se je po zbadanju dolincev, še posebno kamniških meščanov, purgarjev, vsak Tuhinjec rodil z nahrbtnikom na rami. Z nahrbtnikom oziroma rukzakom. Z rukzakom je hodil v šolo, z rukzakom je hodil na njivo in v gozd, z rukzakom je hodil po fasengo v Kamnik, z rukzakom se je vozil v službo.

Vir: Ivan Sivec, *Ko se dotakneš neba*, Ganljiva zgodba o pogumu in ljubezni, ICO, Mengeš, 2019, str. 7–10.

Pisatelj Ivan Sivec na Glasovi preji v Škofji Loki, 31. 1. 2019 / Foto: Tina Dokl

»To je bil čas, ko so si delovni ljudje kljub temu na veliko kar sami postavljali hiše, povsod pa je gromozansko primanjkovalo osnovnega gradbenega materiala. To je bil čas, ko so si ljudje borni zaslužek sproti spreminjali v nemške marke, v šoli pa so jih učili, da so bili Nemci naši največji sovražniki.«
(Ivan Sivec)

Čas okoli novoletnih praznikov je bil zmeraj priložnost za izrekanje dobrih želja in ustreznih voščil. Ta so slej ko prej nekaj lepega. Zamika pa nas tudi, da bi tako ali drugače izvedeli, kaj se nam v bližnji prihodnosti dejansko obeta. A se izkaže, da je sicer vse mogoče, kakšne posebne gotovosti pa ni ...

Novoletno vedeževanje

MIHA NAGLIČ

Zamika nas torej, da bi ob prehodu starega v novo leto poleg dobrih želja izvedeli tudi kaj bolj gotovega. Da bi vedeževali, kaj se nam dobrega ali slabega primeri v novem letu ... Pomislite, kako bi bilo, če bi vse vedeli že vnaprej: kdaj bomo zboleli, doživeli nesrečo, obubožali ... Bog ne daj, da bi vedeli celo to, kdaj bomo umrli. To bi bilo grozno, vzeli bi nam upanje, ki je pol življenja. Po drugi strani pa smo ljudje, zlasti ženska polovica, silno radovedni glede tistega, kar nam življenje prinaša lepega in novega. Iz slovenskega narodopisnega izročila je znano, kako so hodila dekleta v božični in novoletni noči k bližnji mlaki ali studencu, v katerem naj bi se jim prikazala podoba bodočega ženina. Tudi na kolektivni ravni že od nekdaj načrtujemo, »planiramo«, kaj in kako naj se zgodi v prihodnosti. A dejansko se nam potem nikdar ne zgodi prav tisto, ampak nekaj drugega, včasih povsem drugačnega. Komunisti so prihodnost planirali tako, da so jo razdelili na petletke. V začetku so bili razmeroma uspešni, potem pa se je tudi mogočni Partiji začelo vse goditi drugače, kot je bilo planirano, in nazadnje se je vse skupaj sesulo. Na kolektivni ravni; na zasebni so si nekateri od bivših partijcev prav dobro spomagali. Cerkev je v teh

rečeh previdnejša. Vednost o naši prihodnosti je pridržana Bogu, ki vse vidi in vse ve, nam pa bo vse skupaj razodeto šele, ko bo za to dozorel čas, vsakemu posebej in človeštvu kot celoti.

V (ne)vednosti o naši bližnji in daljni prihodnosti nam tudi najsodobnejša tehnologija ne more kaj dosti pomagati. Tudi tista ne, ki jo označujemo s kratico IKT (informacijsko-komunikacijska tehnologija). Zlasti ne, ko smo postavljeni pred temeljna vprašanja: Kako dolgo bomo še? Bomo v zaostrenih pogojih globalne konkurence še imeli delo? Kaj bo z državo, ki jo imamo komaj trideset let? Novoletno vedeževanje, ki so ga tako radi prakticirali naši predniki in o katerem poroča že Valvasor, je torej danes še bolj nesmiselno, kot je bilo nekoč. Bolj smiselno je bolje spoznati našo preteklost in se iz nje kaj malega naučiti tudi za našo sedanost, prihodnost pa prepustiti dobri veri in upanju. Takšen pogled seveda ne pomeni, da ne smemo ničesar načrtovati in si ničesar želeli. Nasprotno: načrtujmo optimalno, z željo, da se nam od tistega dejansko primeiri vsaj minimalno. Želimo si vse najboljše, v upanju, da se nam ne zgodi vse najslabše!

Vedeževanje po Valvasorju, 1689

Svoj čas sem v našem časopisu že navedel pričevanje, ki ga najdemo v Valvasorjevi Slavi. Pa naj ga še enkrat. »V neki

vasi med mestom Kamnikom in gradom Volčjim potokom sta se dve dekli dogovorili, da bosta šli v sveti noči k studencu, ki teče skozi bližnji gozdič, in o polnoči pogledali v vodo, da bi v njej uzrli svojega bodočega ženina. Prisluškoval pa je čvrst, mlad kmečki hlapec in slišal njun načrt, ne da bi ga bili niti najmanj opazili. Ker bi bil rad imel eno le-teh dveh, se mu je zdelo, da bi bil imeniten pomoček, če bi jima mogel svojo podobo pokazati v vodi in s tem prikrojiti prerokbo. Zato je šel pred njima v gozd k omenjenemu studencu, se vzel na drevo in sedel na vejo, ki jo je drevo molilo precej daleč od sebe, prav nad studenec. Tako je sedel in hrepeneče čakal, da bi dekleti prišli. Med drugim je bil slišal, kako sta druga drugi predpisali postavo in pravilo, da ne bo nobena pogledala kvišku ne nazaj in da ne bo nič govorila, zakaj navadno je pri takih praznoverskih rečeh zapovedan molk, po mojem mnenju zato, da ne bi radovednim raziskovalcem morda nehoti iz strahu ali začudenja ušlo iz ust božje ime, ki ga satan nerad sliši. Noč je bila precej svetla in jasna, tako da sta naši dve moža željni galatei upali čim jasneje ugledati podobo svojega ljubčka; tudi zaljubljeni kranjski koridon je domneval, da se mu bo obraz čim popolneje zrcalil iz studenca.«

O polnoči se je zgodilo. »Ko sta dekli prav zaverovani prišli do studenca, sta natančno in pazljivo pogledali v vodo. Kmečki hlapec,

Eno najbolj branih aktualnih vedeževanj je knjiga 21 nasvetov za 21. stoletje. Napisal jo je judovski zgodovinar Yuval Noah Harari.

ki je to opazil, je iztegnil glavo bolj naprej, da bi se njegovo obličje kar najbolje videlo v vodi, ki je stala tam kakor široka luža ali mlaka. Toda glej! Mlaka je kmalu oživila, zakaj zavedel, se je veja odlomila in ga izpustila, tako da je z velikim hrupom in šumom štrbunknil v vodo. Obe amarili ali vaški nimfi, ki nista nič drugega mislili, ko da se je živi hudič zagnal v vodo, sta prepadeni zbežali, a zaljubljenemu kmečkemu zvitorepcu je mrzla kopel brez dvo-ma precej ohladila ogenj.« Da se s temi rečmi ni šaliti, priča tudi žalostni konec te zgodbe. »Mladi kmetici sta nato smrtno zboleli in ena je čez nekaj časa tudi umrla, kar je – kakor menijo – povzročil prestani strah. Kasneje so gozdič imenovali Kurbin boršt; to ime ima še zdaj.«

Kaj pa 330 let pozneje?

Gornjo zgodbo je v svojem času zapisal in nam jo tako ohranil Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske davnega leta 1689. Tristo trideset let pozneje se kaj takega skoraj ne more primeriti. Mlade Gorenjke in Gorenjci se na svojo bodočnost ne ozirajo v lužah, ampak si drug drugega ogledajo kar na enem od številnih krajev, ki so za to primerni. V šolah, lokalih, diskotekah,

nemara celo v cerkvah ... Mirne gladine čistih tolmunov pa v hladu svetih večerov še vedno čakajo, da bi se vanje zagledal samotni vedeževalec. A ga najbrž ne dočakajo.

V gornjih primerih je šlo za vedeževanje na zasebni ravni. Kaj pa, če bi hoteli vedeževati oziroma z neko gotovostjo izvedeti, kaj se nam obeta na družbeni ravni? Kot vaški ali mestni skupnosti, kot narodu ali človeštvu v celoti. Upam si zatrditi, da tudi v tem oziru ni nobene gotovosti. Klub vsej silni tehnologiji, ki jo premoremo. Na lokalni ravni je to delno še mogoče, na globalni pa gotovo ne. Še največji mogočniki tega sveta in njihove obveščevalne agencije ne vedo, kakšen bo ta svet čez pet ali deset, kaj šele čez trideset let, okoli 2050. Velika neznanka so podnebne spremembe. Eni trdijo, da bodo usodne, drugi jih brezbrizno zanikajo. A ne gre zgolj za nesoglasje na načelni ravni. Dejstvo je, da podnebne spremembe skupaj z ekonomskimi razlogi že povzročajo migracije. In če se bodo te še povečevale, utegnejo postati neobvladljive ...

In smo spet pri spoznanju, da si v novem letu lahko marsikaj zaželimo, zagotoviti pa tega istega ne moremo. Smo torej v primerjavi s svojimi davnimi predniki sploh kaj na boljšem?

Pomislite, kako bi bilo, če bi vse vedeli že vnaprej: kdaj bomo zboleli, doživeli nesrečo, obubožali ... Bog ne daj, da bi vedeli celo to, kdaj bomo umrli. To bi bilo grozno, vzeli bi nam upanje, ki je pol življenja.

Tako je prizor novoletnega vedeževanja v Kurbinem borštu na Gorenjskem upodobljen v Valvasorjevi Slavi vojvodine Kranjske, 1689

Po svetu

Po svetu z Almo Karlin

Naše razgledovanje po svetu v letu 2020 začnimo z obuditvijo spomina na veliko potovanje okoli sveta, na katero se je pred sto leti, 24. novembra 1919, podala Alma Karlin (1889–1950), ena največjih popotnic vseh časov ...

MIHA NAGLIČ

Poklon veliki popotnici

Alma Karlin je opravila več velikih potovanj, tu se spomnimo le največjega, ki je trajalo skoraj devet let (1919–1928). »Čas po koncu prve svetovne vojne ni bil posebno naklonjen popotnikom, kakršna je bila Alma Karlin. V svetu je vladal odpor do nemško govorečih ljudi, težko je bilo najti zaposlitev in dovoljenje za prestop državne meje. Jugoslovansko državljanstvo je Karlinovi vsaj do neke mere olajšalo pridobitev vizumov za vstop v tuje države. Najprej je želela videti Indijo, pa ji angleške oblasti tega niso dovolile. Tako se je 24. novembra 1919 z nekaj malega denarja, pisalnim strojem Erika in s pripravljenim slovarjem desetih tujih jezikov odpeljala s celjske železniške postaje proti Trstu. Tu ji je denar hitro kopnel, ker je morala pet tednov čakati na ladjo in na vizum. Nameravala je naravnost na Japonsko, ker je bil to edini vizum, ki ga je dobila, vendar pa si je zadnji hip premislila in se odločila za pot čez Genovo v Južno Ameriko. Dvomesечно potovanje do Mollenda v Peruju je preživela v neznosnih razmerah, ob pičli hrani in v umazaniji. Tam se je

izkrcala 5. aprila in bila kot belopolta ženska, sama sredi Peruja, ves čas v nevarnosti. Srečala se je s čarovništvom in vraževerji inkovskega naroda ter bila deležna številnih neprijetnosti. Tako so jo v Arequipi obtožili, da je preoblečeni čilski ali bolivijski vohun ter jo hoteli sleči in javno pregledati. Večkrat so jo skušali posiliti, zato je spala oblečena, z zastrupljenim bodalom pod blazino, vsak trenutek pripravljena na beg. Tako je iz Peruja skoraj pobegnila v Panamo, kjer se je srečala z vudujskimi čarovniki in se v upravi prekopa zaposlila kot prva ženska sodna prevajalka. A že naslednjega leta se je odpravila naprej in ob obali Srednje Amerike, s krajšima postankoma v Nikaragvi in Ekvadorju, prispela v Združene države Amerike. Tam si je ogledala Los Angeles in San Francisco ter odšla naprej na Havaje, ki so bili njen prvi daljši postanek. V času bivanja na Havajih je prevajala za muzej v Honoluluju ter si s tem zaslužila denar za nadaljevanje poti. Tako je leto dni pozneje odpotovala s Havajev na Japonsko. Življenje na Japonskem je bilo najlepši del njenega potovanja. Dobila je delo na nemški ambasadi v Tokiu in si dodobra ogledala Japonsko. A tudi tu

ni dolgo zdržala, ampak se je odpravila naprej v Korejo in nato še v Mandžurijo in na Kitajsko, od tu pa na Tajvan, kjer je obiskala Tajalce, lovce na človeške glave. Nato je v Hongkongu kupila karto do Avstralije in se na poti ustavila v Manili, na Borneu, Biserinih otokih, Celebesu ter prek Četrtekovih otokov prispela v Sydney in Adelaido. Naslednja postaja na njeni poti pa je bila Nova Zelandija, od koder je potovala na Fidži, nato pa na Novo Kaledonijo, Nove Hebride, Salomonove otoke, Karolinske otoke, Bismarckove otoke, Novo Gvinejo in Moluke. Ob jezeru Sentani na Novi Gvineji je bila tudi na meji dotlej znanega sveta, saj dlje dotlej ni prišla še nobena ekspedicija. Tam se je celo srečala z ljudožerci, vendar imela srečo, da je ta srečanja srečno preživela. Vračala se je prek Indonezije in se ustavila na Celebesu, Javi in Sumatri ter pripotovala v Singapur. Pot jo je nato vodila prek Burme v Indijo, ki je bila tudi zadnja daljša postaja na njeni poti. Obiskala je Kalkuto, Agro, Delhi, Lahore, Madras in Karaiči, kjer je predavala o miru in za to prejela posebno odlikovanje. Iz Karaiča se je nato januarja 1928 na prošnjo svoje umirajoče matere prek Adena, Port Sudana, Port Saida, Benetk in Trsta

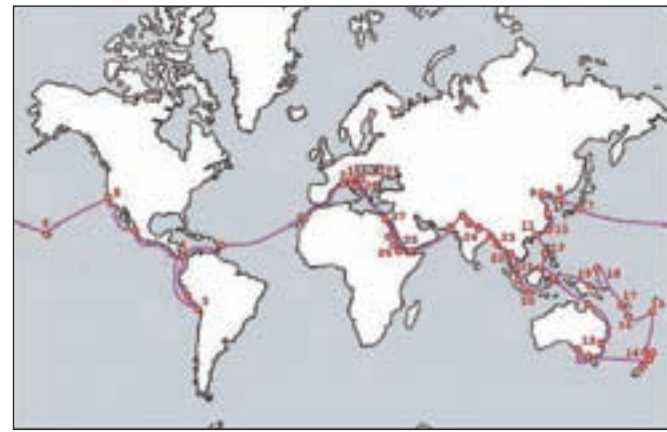
vsja bolna, shujšana in obubožana vrnila domov v Celje.« (Vir: teozofija.info/Biografija_Karlin) Neverjeten podvig, klobuk dol!

Almina popotnica

»Skozi življenje gre sam in zapuščen, kdor vedno misli samo nase; kdor pa se zna ljubeče prilagajati in vse stvari srečno zasukati, kdor vedno ve, kje je treba priskočiti na pomoč, in se razdaja drugim, temu je življenje cvetoča livada in še po smrti ostanejo za njim sledovi njegovih del.« Tako je bila prepričana naša velika popotnica Alma Maksimilijana Karlin (1889–1950). Letos bo 14. januarja minilo že sedemdeset let od njene smrti, sledi njenih potovanj pa ostajajo zapisane v njenih 24 objavljenih knjigah. Nekatere so na novo objavljene in vabijo k branju ...

Zapri Newseum

V Washingtonu so 31. decembra 2019 zapri Newseum, muzej novinarstva in medijev, edinstven v svetu. Sklad Freedom Forum, ki ga upravlja, je zaradi (domnevno) finančnih razlogov prodal stavbo muzeja na Pensilvanski aveniji, prestižni lokaciji nedaleč od Kapitola. Bodo zbirke Newseuma našle nov dom?

Skica poti Alme Karlin okoli sveta v letih 1919–1928. Vir: www.almakarlin.si/map.php?lang=si, tu se vam prikažejo tudi imena oštevilčenih lokacij. / Slika: Osrednja knjižnica Celje

Alma Karlin pri pisanju s piščkom Blackyjem

Palača Newseuma, muzeja novinarstva in medijev na Pensilvanski aveniji v Washingtonu, D. C. Iz nje se mora ta edinstveni muzej izseliti. Kam? / Foto: Wikipedija

Za boljšo šolo (54)

Kakšno šolo bi radi imeli učenci

IVKA SODNIK

Po enem letu razmišljanja in pisanja o boljši šoli pogledajmo, kakšno šolo si želijo učenci. Da učenci znajo kritično razmišljati in demokratično razpravljati, nam vsako leto dokazujejo na t. i. otroških parlamentih, ki potekajo v organizaciji Zveze prijateljev mladine že trideset let. Program je nastal na pobudo učencev, ker želijo javno spregovoriti in predstaviti svoje mnenje, ideje in dileme o vprašanih, ki so zanje pomembna v obdobju odrasčanja. Temo vsako leto izberejo učenci sami in o njej najprej razpravljajo v svojih šolah, nato na občinski in regijski ravni, na koncu pa njihovi delegati skupne ugotovitve in predloge za izboljšave predstavijo državnemu

parlamentu. V teh tridesetih letih so učenci vsaj petkrat govorili neposredno o šolstvu in šolskem sistemu in pripravili kup zelo pametnih predlogov, ki bi jim država morala prisluhniti.

V splošnih ugotovitvah zadnjih dveh parlamentov o šolskem sistemu lahko preberemo, da učenci o svoji vlogi v šoli razmišljajo zelo konstruktivno in odgovorno. Pravijo, da se želijo v šoli učiti pa tudi družiti in biti dobre volje. Želijo pomagati drug drugemu in živeti v šoli brez nasilja. Pripravljene so sprejeti tako pohvalo kot konstruktivno grajo. Zavedajo se, da mora dober in uspešen učenec sodelovati pri pouku in se sproti učiti. Do sošolcev mora biti strpen in prijazen

in ne sme drugih ocenjevati po zunanosti. Želijo si dobre in prijazne učitelje, ki ne bodo delali razlik med učenci. Učitelji naj bi imeli smisel za humor, da bi znali pouk narediti tudi zabavnejši. Snov morajo tako dobro razložiti, da jo razumejo vsi učenci. Dober učitelj učencem pomaga, ne kriči, jih razume in se z njimi pogovarja. Učenci samokritično ugotavljajo, da imajo učitelji premalo pravic za vzpostavitev reda in discipline v razredu in nimajo pravega orodja za ukrepanje proti nespoštljivim in predrznim učencem.

Glede staršev pa učenci ugotavljajo, da se včasih preveč vmešavajo v delo šole in da ne bi smeli imeti vstopa v razred in posegati v

učni proces – razen v primerih, ko gre za kršitev otrokove prave.

V predlogih za izboljšave so učenci zapisali, da si želijo manj številne razrede in več povezovanja med učenci, učitelji in drugimi delavci šole, češ da so ti premalo cenjeni. Učenci predlagajo, naj bodo šolski pravilniki strožji in naj se kazni, kot so ustni ali pisni vzgojni opomini, zamenjajo z družbeno koristnim delom. Predlagajo ponovno ocenjevanje vedenja. Menijo, da bi vse šole morale imeti daljše rekreativne odmore, da bi se učenci spočili in sprostiti, kar bi veliko prispevalo k bolj zbranemu učenju in boljšim odnosom.

Za učne načrte učenci ugotavljajo, da so

preobsežni, da je v njih preveč podrobnosti in so vsebine preveč poglobljene ter premalo življenjske. Prepričani so, da bi morala biti učna snov medpredmetno povezana in bi se tako našel prostor za nove predmete, kot so računalništvo že v nižjih razredih, podjetništvu in finančah, varna raba interneta, prva pomoč, ekološke teme, trajnostni razvoj, ročne spretnosti. Želijo si več terenskega dela in pouka zunaj učilnice ter več projektne in skupinskega dela. Učenci od osnovne šole pričakujejo, da bo več storila za njihovo poklicno usmerjanje in razvoj njihovih talentov. Ideje in predlogi, ki jim je vredno prisluhniti.

Zanimivosti

Ko se čas na ogled postavi

Za vse, ki si boste do konca februarja vzeli čas, si ga boste lahko krajšali v Galeriji Mestne hiše z ogledom ur, ki jih hranijo v Gorenjskem muzeju. Razstava z naslovom Vzemi si čas, ki sta jo pripravili Barbara Kalan in Anja Postrak, nas popelje v preteklost, ko smo za časom najpogosteje pogledovali na stensko, namizno ali zapestno uro, ne na mobilni telefon.

IGOR KAVČIČ

V dandanašnjem kroničnem pomanjkanju časa bi se naš odgovor pogosto glasil: »Seveda pridemo. Če bomo le imeli čas.« Kamorkoli se ozremo – vase ali v svet – povsod se srečamo s časom. V zadnjih dneh, ko niso tekle le minute in ure ter se menjali dnevi, ampak smo na koledarju spremenili letnico in celo vstopili v novo desetletje, se časa zaveamo še toliko bolj. Človek je od nekdaj imel opravka s časom, a kakorkoli razmišljamo o njem, je zanimiv paradoks časa v njegovi neulovljivosti. Preprosto ga ne moremo ujeti in zakleniti v škatlo. Čas teče, pa naj to hočemo ali ne.

Merjenje časa sega daleč v preteklost, sprva so ga ljudje doživljali skozi spremembe v naravi, danes nam ga merijo ure. Da je bila prva izmed naprav, ki je merila čas, sončna ura, ki je v svojem tisočletja dolgem razvoju doživljala mnoge spremembe, izvemo na razstavi Vzemi si čas v Galeriji Mestne hiše v Kranju. Peščeno uro so uporabljali še vse do 19. stoletja, ko jo je dokončno zamenjala žepna ura.

Čas in ure

»K pripravi razstave naju je z Barbaro spodbudilo dejstvo, da je v depojih Gorenjskega muzeja bogata zbirka

Vzeli so si čas in postavile zanimivo razstavo ur in časa: (od leve) oblikovalka Tjaša Štepihar in avtorici razstave Barbara Kalan in Anja Postrak. / Foto: Igor Kavčič

ur. Sicer so v preteklosti kustoski že imeli idejo, da bi jih predstavili na razstavi, a kaj, ko so bile ure v glavnem v slabem stanju, zaprašene in umazane nekje na depojskih policah,« pripoveduje Anja Postrak, ob Barbari Kalan soavtorica razstave. »Eden od zadržkov v preteklosti je bil tudi, da o večini ur ni nobene dokumentacije. Najbrž je bila večina pridobljena še iz tako imenovanega Federalnega zbirnega centra.« Ker se v muzeju pri občasnih razstavah pogosto izhajajo iz predpostavke, da na ogled postavijo predmete, ki doslej še niso bili predstavljeni, sta soavtorici stopili v akcijo.

»Ure, ki so tudi pred več kot pol stoletja prišle v Gorenjski muzej, povečini niso bile cele, skoraj vsaki je kaj manjkalo, zato najbrž tudi niso imele velike vrednosti. Ko sva razmišljali, kako predstaviti ure kot muzejske predmete, sva jih postavili v koncept časa, njegovega pomena za človeka, njegovega merjenja ...,« pripoveduje Kalanova; da sta izbrane ure v nadaljevanju najprej predali v restavratorsko delavnico, kjer so jih za razstavo ustrezno pripravile restavratorke-konservatorke Irena Jeras Dimovska, Anamarija Dimovska in Sandra Dimitrijevič.

Najstarejša ima 230 let

Ob manjkajoči dokumentaciji so ure na razstavi predstavljene po svojem izvoru – razdeljene na nemške, avstrijske, jugoslovanske, tiste izdelane v tovarni Iskra, ne glede na to, ali gre za žepne, stenske, ročne ure ali budilke. Najstarejša na razstavi,

klasicistična stebrna ura s kipcem, je iz leta 1790 in nas spominja na jesenski čas. Najmlajše so stare le nekaj desetletij in so izdelane v Iskri ali Gorenju.

»Ure sicer ne delujejo, razen ene, ki so jo prav za namen razstave popravili v urarstvu Geringer v Kranju. Ura je iz leta 1914, dolgo časa pa je bila po oznaki sodeč v rabi v občinskih prostorih v Kranju,« izvem o stenski uri, ki je pravkar odbila ob polni uri. Uro, imenovano »dunajski regulator«, podrobneje predstavi urarski mojster Dejan Geringer: »Uro so na zunaj uredili in očistili v muzeju, v naši delavnici pa smo se lotili urnega mehanizma. Popolnoma smo ga razstavili, ga očistili, na novo spolirali osi, nastavili anker in zamenjali vrvice. Prvotno so bile te iz naravnega črevesa, danes jih običajno zamenjamo z laksom.« Ljudje pogosto v njihovo delavnico prinesejo stare ure, da bi jih ponovno »obudili«. Na vprašanje,

ali je bilo po toliko letih nedelovanja moč uro tudi natančno nastaviti, pa odgovori, da je ura zelo točna, nastavljena po posluhu. »Ure se vedno regulirajo na uho,« mi pojasni Greiner in doda, da omenjena lepo tiktaka, ob vsaki polni uri pa še bije tolikokrat, kolikor je ura, na pol ure pa enkrat.

Razstavo dopolnjujejo še predmeti iz urarske delavnice Ivana Vidmarja, kranjskega urarja, ki so jih v muzej dobili pred nekaj leti, na ogled pa je tudi film, ki prikazuje pogovor z najstarejšo delujočo urarko pri nas gospo Marto Cerar Leskošek, ki še danes vodi urarstvo Cerar v Kamniku.

Urarstvo še živi

V drugem delu razstave sledi obravnavanje časa v preteklosti pa do danes. Avtorici pojasnjujeta pogled na čas in njegovo mer-

kot posvetne enote časa, ko je ura postala nov razsodnik časa, naše dejavnosti pa vedno bolj časovno strukturirane. Ob kratkih razlagah so povsod na voljo dodatna branja pod pokrovom »Želiš izvedeti več?«.

Kalanova poudarja: »Čeprav je urarstvo med obrtni na Gorenjskem med manj raziskanimi, nama je z Anjo kljub temu v pokrajini uspelo identificirati 64 urarjev, a seznam najbrž še ni dokončan. Hkrati pa je zanimivo, da klasično urarstvo tudi po štiristo letih še kar vztraja. Kljub temu da nemalokrat pogled na uro zamenja pogled na mobilni telefon.«

Nadgradnja razstave je vsekakor ličen katalog, oblikovala ga je Tjaša Štepihar, v katerem so na osemdesetih straneh predstavljene prav vse ure z razstave, vsaka v svoji zgodbi. Kako relativen je čas, pa smo lah-

Ure na fotografiji so nam še kako znane, saj marsikje doma še vedno tiktakajo budilke iz časa Jugoslavije.

jenje skozi različna obdobja v preteklosti, vsebino pa ob tem navežeta na Gorenjsko. Tako spoznamo čas v obdobju, ko ga je še narekvalo menjavanje letnih časov, setve in žetve, do takrat, ko ga je oblikovalo krščanstvo, in pojave prvih mehaničnih ur ter ideje ure

ko jeseni slišali v eni od oddaj iz cikla Evropa osebno na Valu 202, ko je gost v Asimwe Ronald iz Ugande, ki živi v Ljubljani dejal: »V Afriki se šalimo, da imate v Evropi vsi ure, nimate pa časa. Pri nas imamo čas, vendar nimamo ur.« To pa je že druga zgodba.

Po zaslugi urarja Dejana Geringerja ura iz leta 1914, ki je bila v rabi v prostorih kranjske občine, ponovno tiktaka.

Avtorici razstave sta na Gorenjskem našli 64 urarjev, seznam pa najbrž še ni popoln. Na razstavi je pogled na mizo v nekdanji urarski delavnici Ivana Vidmarja v Kranju.

Najstarejša ura je iz časa razsvetljenstva.

Na robu

Zgodba nekega krznenega plašča

MILENA MIKLAČIČ

usode

S »pelc montlni« se v življenju nisem srečevala. Morda zato ne, ker nisem imela denarja zanje, morda pa tudi zato ne, ker so se mi zdeli mičkeno strašljivi. Se pa spomnim anekdot, ki so nastale v zvezi z znanim žirovskim gostilničarjem, ki je menda nekoč dejal: »Tista, ki je pametna, ji ne bo treba delati, lahko pa bo nosila pelc pontl.« Vsak, ki ga je poznal, je vedel proti kakšnemu plačilu.

A Rudijeva zgodba je malo drugačna. Malodane neverjetna tudi zaradi zapletenih poti, ki jih je krzneni plašč njegove prababice v malo manj kot sto letih prehodil, preden se je znova znašel v družini, ki ji je pripadal. Žal Rudi ne pozna vseh podrobnosti, a tistim, ki so se s pismi, ustnim izročilom in

raziskovanjem razkrile, je vredno prisluhniti.

»O življenju pradede in prababice se v naši družini ni veliko govorilo,« pripoveduje Rudi. »Družinsko izročilo pravi, da je bil praded zelo sposoben gospod, ki je znal obračati denar. Nekaj prihrankov je bilo, seveda nedotakljivih, kot je bilo v tistih časih v navadi, preostalo pa je za krepke obresti posojal ljudem, ki so se znašli v stiski. Nikoli takšnim, ki niso imeli ničesar. Zmeraj je nekaj materialnega vzel za garancijo, če bi prišlo do zapletov in dolžnik denarja ne bi mogel vrniti. Nekoč se je kot garancija znašel v njegovih rokah tudi dragocen krzneni plašč ene od takrat zelo znanih in pomembnih žensk v mestu. Praded je izvor plašča zatajil, prababici ga je kot novega podaril za rojstni dan. Bila je ravno po porodu, in ker se je malo zredila, ga ni mogla takoj obleči. Potem pa je prišla pomlad, zato ga je spravila v omaro. Približno v istem času so se pri pradedu začeli kazati prvi bolj izraziti znaki shizofrenije. Imel je preganjavice, bilo ga je neosnovano strah, začel je videti stvari, ki jih drugi niso. Postal je nevaren bližnjim, zlasti prababici, ki je o spremembah pri možu pisala sestrici v Kanadi. Njen mož je bil zdravnik in je strogo zaupno prababici povedal, da je ne čaka nič dobrega. Svetoval ji

je, naj spravi na varno vse, kar je v hiši vrednega, ker se lahko zgodi, da bo praded s premoženjem začel nerazumno ravnati. Tako je skrila nekaj denarja, dragoceno zbirko orožja, starih kovancev in nekaj slik. Na varno pa je spravila tudi krzneni plašč. Neke noči, na začetku leta 1936, se je pradedu uspelo rešiti iz sobe, kamor ga je družina zaklepala, ker menda sploh ni več vedel, kaj počne. A ker je bila družinska čast močnejša kot njegovo zdravje, ljudje sploh niso vedeli, kaj točno se je dogajalo. V samem spodnjem perilu je stekel na ulico in še preden se je za njim pognal najstarejši sin, ga že ni bilo več. Vsa družina ga je iskala do jutra, a brezuspešno. Njegovo truplo je naplavilo šele čez dober mesec. Prepoznali so ga po poročnem prstanu, ki je imel vgravirano prababičino ime. Za družino so nastopili težki časi. Premoženje je počasi kopnelo, prababica ni vedela, kaj naj stori, da bi zaščitila štiri otroke. V najhujši stiski je prosila za pomoč bratranca v tretjem kolenu. Ta jo je zelo rad videl, ko sta bila še najstnika, a se je prababica potem odločila drugače. Kakšni so bili njegovi pogoji, da ji je priskočil na pomoč, ne vemo, vemo pa, da mu je rodila še dva otroka. Ko je Miroslav odvedel, sta se poročila. Preselila se je k njemu, v Cleveland, otroke iz prvega zakona, ki

so bili že skoraj odrasli, pa je prepustila v varstvo tastu in tašči. Od takrat naprej jo je družina imela za vlačugo.

Kaj točno se je dogajalo do leta 1942, mi ni znano. Februarja tega leta je kot nemški vojak padel prababičin najstarejši sin. Sredi maja pa je svoji materi napisala pismo edina hči – moja babica. V njem jo roti, naj prispeva denar, s katerim bodo podkupili nekega G. R., da najmlajšemu ne bo treba v partizane. V tem pismu tudi sporoča, da morajo o njej govoriti kot o "propalici", o ničvredni kurbi. Ohranjeno je tudi pismo, v katerem prababica sporoča, da lahko družina za podkupnino uporabi njen krzneni plašč, ki ga je, nihče ni vedel, zakaj, pustila doma. To se je res zgodilo. Fantu ni bilo treba iti v partizane, prek zvez so ga spravili v Milano, kjer se je po drugi svetovni vojni poročil, delal kot inženir v avtomobilski industriji in leta 1983 tudi umrl.

Po drugi svetovni vojni je oblast zasegla tudi prababičino stanovanje. Na cesto so postavili podnajemnike, po spletu nenavadnih okoliščin pa se je leta 1947 vanj naselil G. R., ki je postal tudi novi lastnik prababičinega krznenega plašča. Zakaj ravno on, mi ni znano, je pa moja mama prišla z njim v stik prav zaradi krznenega plašča.

Žena tega G. R. si ni več želela ogledovati plašča le v

omari, želela ga je tudi nositi. Ker so bili rokavi zanj prekratki, jih je odnesla podaljšati h krznarju. Ta je po zaporedni številki v podlogi, hitro ugotovil, da je z lastništvom plašča nekaj hudo narobe. Čeprav so bili to časi, ko si lahko že za manj pristal v zaporu, je "stegnil" jezik in gospe povedal, da je plašč ukraden in da čuti dolžnost, da obvesti prvotno lastnico.

O zapletih s krznenim plaščem so napisali tudi zapisnik, ki ga naša družina še zmeraj hrani. Prvotna lastnica ni bila več živa, njeni potomci pa so se plašču odpovedali, češ da je bil ta neznanega dne prodan neznanemu kupcu. Pridali so še obžalovanje, da niso obvestili krznarstva, ki bi s posebno etiketo označilo novo lastnico plašča. Z dokazovanjem lastnine pa je imel G. R. težave, saj kot pomemben družbenopolitični funkcionar ni mogel razlagati, pod kakšnimi pogoji je plašč pristal v njegovih rokah. Šele ko je babica pisno izjavila, da plašča ne mara, ga je lahko odnesel domov. Strasti bi se prej ali slej pomirile, če ne bi bila moja babica ženska od vraga: vsakič, ko je na ulici srečala G. R. in njegovo ženo v plašču, se je zgovorno zahihitala – in to je bilo tako moteče, da se je nekega večera pred našimi vhodnimi vrati znašel kovček, v njem pa dotični plašč.

Babica ga je brez komentarja spravila v omaro in

napisala mami pismo, da lahko ob prvi priložnosti, ko se vrne v domovino, pride tudi po plašč. Odgovor je prišel šele čez kakšno leto. Napisal ga je eden od prababičinih otrok, ki je pojasnil, da je umrla za pljučnico, kje je pokopana, pa ni navedel. Ker so pozneje med prababičinim prvim in drugim gnezdom zamrli vsi stiki, še danes ne vemo, kje je njen grob.

Plašč je kasneje doletela nemilostna usoda: posodili smo ga Dedku Mrazu. Malo so ga predelali, podaljšali rokave, iz ostankov pa "scmarili" še kučmo.

Ostanki plašča so več let ležali v omari v kleti, vrečo smo prekladali sem in tja, nihče pa ni imel srca, da bi jo vrgel proč. Sploh pa ne po tem, ko je moj oče izbrskal zgodbo o njem.

Pred dvema letoma sem se pogovarjal s krznarjem iz Trsta. O krznenih plaščih, ki jih je dal iz rok, je vedel povedati zanimive, že skoraj neverjetne zgodbe. Trst je bil pred vojno veliko bolj meščanski kot po njej, cvetela je tudi prostitucija in marsikatera "madam" si je s telesi svojih deklet prislužila takšen plašč. Marsikateriga plašča se je držal pridih zloveščega. Ni bil le odraz bogastva, še zdaleč ne! Po zgodbah sodeč, je marsikateri skrival v sebi veliko trpljenja!« je ob koncu povedal Rudi.

Na Gorenjskem v deželi Kranjski

Koloman de Manswerd, župnik iz Kranja

PETER COLNAR

Leta 1434 je v Kranju umrl župnik Koloman de Manswerd. Podatki o njegovem rojstvu niso znani, vendar pa naj bi bil najpomembnejši župnik v obdobju srednjega veka v Kranju. Po obdobju italijanskih župnikov iz oglejskega patriarhata je bil eden od prvih, ki je izhajal iz nemškega plemstva. Mesto kranjskega župnika je bilo tedaj zelo ugledno in Kranj je pridobil osebnost z odličnimi referencami – Koloman je bil namreč tudi generalni vikar oglejskega patriarhata in kanonik v Strassburgu na Koroškem.

Okoli leta 1426 je v Kranju sezidal novo župnišče in zastavil prenovalo stare romanske cerkve v gotskem stilu. K obstoječi cerkvi je dal dozidati gotski prezbitrij z

dolgim ali meščanskim korom, ki je s svojo premišljeno kompozicijo eden najlepših, prvi take vrste na Gorenjskem. V naslednjih letih, tudi po Kolomanovi smrti, je sledila še prenova cerkvene ladje in postavitve zvonika. Prišlo je do spora med Celjsko in Habsburško gospodo, v katerega je bil vpleten tudi Kranj. Leta 1442 so celo zabeleženi vdori vojaških čet Ulrika II. Celjskega, ki so oplenile cerkev, vendar so Kolomanov arhitekturni projekt nadaljevali drugi in ga tudi dokončali. Danes sodi kranjska cerkev med osrednje spomenike gotske arhitekture pri nas.

Prve cerkvene stavbe v Kranju segajo v čas ob koncu osmega stoletja. Arheološke raziskave kažejo, da je takrat

v Kranju obstajal sakralni objekt, zgrajen po vzoru krstilnic v Ogleju in Gradežu. Kasneje (verjetno v desetem stoletju) nastane kranjska pražupnija, ki jo je ustanovil oglejski patriarh. Cerkev iz takratnega obdobja ni ohranjena, ker so jo porušili Madžari. Takratna župnija je obsegala vasi od Podbrezjia na zahodu do Šenčurja na vzhodu ter od vznožja Storžiča na severu do Save na jugu. Kasneje se je obseg zaradi močnega vpliva zemljiških gospodov in tekmovanja s soslednjimi župnijami (Preddvor, Šenčur) zmanjšal le na Kranj z ožjo okolico. Župnija in cerkev so vzdrževale bratovščine in kasneje beneficiji, ustanove z lastnim premoženjem (npr. s podložniki, zemljišči).

Zanimivi Gorenjci in dogodki tedna iz dežele Kranjske:

- Na Jesenicah na Stari Savi je 30. 12. 1789 umrl Valentin Ruard. Leta 1766 je kupil železarno na Savi blizu Jesenic, leta 1775 pa tudi Zoisove fužine v Mojstrani in na Plavžu.
- V Mengšu se je 30. 12. 1912 rodil skladatelj Peter Lipar.
- V Srednji vasi pri Šenčurju se je 2. 1. 1832 rodil zbiralec folklornega gradiva Janez Valjavec.
- V Struževem pri Kranju se je 3. 1. 1799 rodil pesnik in šolnik Blaž Potočnik. Sodeloval je pri prvem zvezku Kranjske čbelice.
- V Nožicah pri Domžalah se je 3. 1. 1867 rodil tiskar in založnik Anton Slatnar. Leta 1900 je v Kamniku ustanovil tiskarno.

Naziv kranjskega župnika si je leta 1511 nadel tudi ljubljanski škof Krištof Ravbar. Zaradi ponavljajočih se epidemij kuge in turških vpadov so v 15. stoletju zgradili cerkev sv. Fabijana in Boštjana na Pungertu, v 16. stoletju pa še cerkev Roženske Matere božje nad spodnjimi mestnimi vrati ob mestnem obzidju. Leta 1576 je nadvojvoda Karel ukazal odstranitev protestantskega pastora iz mesta. Tedaj se je večina meščanov odpovedala

protestantizmu in se vrnila v katolicizem. Leta 1641 so se v Kranju naselili kapucini in zgradili cerkev ter samostan. Leta 1782 in 1785 se kranjski župniji priključili Primskovo, Gorenje, Klanec, Huje in Čirče. Med zgodovinske zanimivosti kranjske župnije sodi tudi leto 1875, ko je zaradi »napadov« liberalizma odstopil ljubljanski škof Jernej Vidmar in se preselil v rodni Kranj. Poleg župnišča je zgradil tudi t. i. »škofijok«, kjer je bival do smrti.

Bistro Pariz

ALENKA BOLE VRABEC

*mizica,
pogrni se*

Rodil se je na praznik Svetih treh kraljev leta 1832. Vražjeverneži so trdili, da je bil zato tako kraljevsko nadarjen, kar se ne ujema z nobeno resno tezo o njegovih številnih talentih. Res pa je, da nihče v njegovi družini ne prej ne pozneje ni bil tako silovito nadarjen. Nase je Paul Gustave Doré, slikar, grafik, oblikovalec, ilustrator in kipar, opozoril že kot sedemletni šolarček doma v Strasbourgu, ko je igral na več instrumentov. Prve ilustracije je objavil že pri devetih letih. S trinajstimi leti je prišel v Pariz in se navdušil nad Dantejevo Božansko komedijo. Bilo mu je komaj 15 let, ko je postal

sodelavec zabavnika Journal pour rire (Časnik za smeh). Ubadal se je predvsem z lesorezom. Leta 1853 je dobil priložnost, da kot ilustrator sodeluje pri izidu Byronovih del. Njegov življenjski trenutek pa je napočil, ko so se angleški založniki odločili za ilustrirano objavo Biblije z njegovimi ilustracijami. Leta 1863 so mu zaupali ilustracije v francoski izdaji Cervantesovega Don Kihota. Ilustriral je več kot štiristo knjižnih izdaj.

Sodeloval je z angleškim časnikařem Williamom Blanchardom Jerroldom. Popisal je pogodbo za pet let za deset tisoč funtov, kar je bila za tedanje čase res zajetna vsota. Obveza je bila, da vsako leto tri mesece preživi v Londonu, da mesto prenese v podobe. Leta 1872 je izšlo delo z naslovom London, romanje. Doživelo je buren sprejem, povečujoč in uničujoč. Visoki krogi so mu ihtavo zamerili, da je večino pozornosti posvetil okoljem londonske revščine in bede, torej proletariatu. Nič kaj dosti ni upošteval krogov aristokracije, vendar naročila niso ugasnila.

Odlika njegovega obsežnega ilustratorskega opusa je tudi humor, ki se tako prilaga ilustracijam Perraultovih pravljic.

Posebno pozornost je vzbudil tudi Krokar Edgarka Allana Poeja, kjer se združujeta mojstrstvo poezije in ilustracije.

Ta osupljajoči izvir energije, fantazije in talenta je

prezgodaj usahnil. Bil je star komaj 51 let, ko ga je v Parizu zadela kap. Njegov grob je na pokopališču Père-Lachaise, velikem 44 hektarov, ki ga vsako leto obiše več kot sto tisoč častilcev slavnih osebnosti, ki počivajo tukaj.

Bageta »Bistro Pariz«

Za 2 osebi potrebujemo: 150 g edamca, 6 rjavih šampinjонов, 4 češnjeve paradiznike, 4 žlice jogurta, 2 žlici kisle smetane, pol rdeče čebule, sok pol limone, 2 stroka česna, 2 vejici peteršilja, 2–3 žlice kisle smetane, 1 malo bageto, sol, poper.

Sir tenko naribamo. Pečico ogrejemo na 200 stopinj Celzija.

Šampinjone očistimo s čopičem, jim odstranimo bete in tenko nalistamo. Pokapamo jih z nekaj kapljicami limonovega soka. Kislo smetano in jogurt gladko zmešamo in dodamo preostali sok. Čebulo tenko narežemo. Česen stremo in ga vmešamo v kremo, ki jo solimo in popramo. Nato kremo namažemo na obe polovici prerezane bagete. Namazano bageto nadevamo s koščki šampinjонов, čebule in češnjevcem. Še malo solimo in popramo in posujemo s seseklanim peteršiljem. Bageti položimo na kos papirja za peko, ju posujemo s sirom, predenemo v primerne pekač in pečemo okoli deset minut, da se sir stopi. Lahko ponudimo z zeleno solato.

Pa dober tek!

Vaš razgled

V prazničnih dneh je vsepovsod okoli nas zasijala živobarvna svetloba. Središča mest so utripala v živahnem ritmu tisočerih luči in okraskov, po ulicah pa so se širile prijetne vonjave domačih jedi, kuhanega vina, pomaranč, vroče čokolade in cimeta. Tudi marsikatero hišno dvorišče je še vedno prava paša za oči – tudi Ančka in Janez Jenko sta tradicionalno, s prefinjenim okusom okrasila domačo hišo in vrt ter tako privabila poglede številnih sprehajalcev Beleharjeve ulice v Šenčurju. S. L. / Foto: Tomaž Lanišek

Kot dokazuje fotografija, posneta v enem izmed mnogih domačih društev, podoba maršala naše nekdanje domovine kaže na še vedno prisotno nostalgijo, ki v sebi nosi delikatno večplastnost ter kontradiktornost njegove podobe, imena, vrednot ter simbolike, ki še vedno zaznamujejo javni ter medijski prostor. S. L. / Foto: Gorazd Kavčič

Nove knjige (519)

Svet v kaplji rose

MIHA NAGLIČ

»V praznoti gora / kjer ni videti človeka / kjer se sliši le odmev njegovega glasu / se v večernem soncu / globoko v gozdu / kopljejo preproge zelenega mahu.« (Wang Wei, Jelenja ograda) »Kitajska pesniška tradicija je nedvomno ena najstarejših in najbogatejših. Segajemo okoli 2.500 let nazaj, ko je nastala prva pesniška zbirka Knjiga pesmi, ki je med drugim navdihovala tudi tangovske pesnike. Njihove pesmi še dandanes živijo v srcih kitajskih ljudi, kar potrjuje dejstvo, da skoraj vsak izobraženi Kitajec zna na pamet nekaj vrstic iz tega obdobja. Resda se tradicionalna kitajska poezija morda ne more primerjati z zahodno po razsežnosti

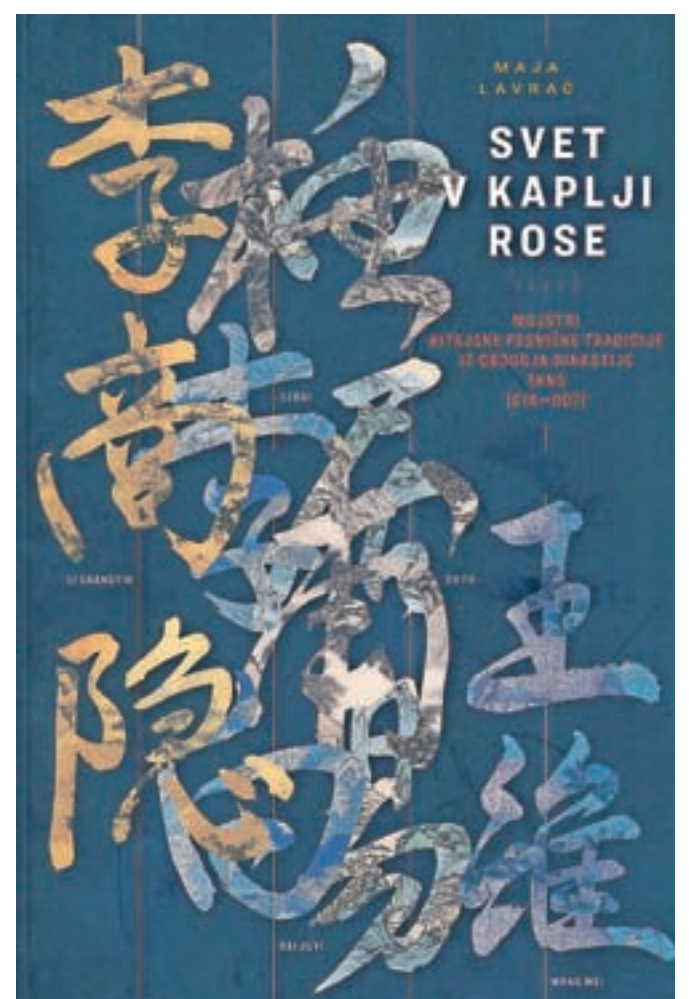
pojmovanja in intenzivnosti čustvovanja, a jo velikokrat presega po prefinjenosti zaznavanja in subtilnosti pesniškega izraza. Ko raziskuje življenje in družbo, lahko zahodnega bralca popelje v njemu neznane, nenavadne svetove. Ko pa raziskuje jezik, je neverjetno iznajdljiva, domiselna ter prilagodljiva in prožna. Njen svojstven, poseben zven, njena bogata melodija lahko očara naša ušesa. Tradicionalno kitajsko pesništvo uteleša enega najslavnejših vidikov kitajske civilizacije in kulture kot tudi enega največjih, najbolj dovršenih in popolnih dosežkov tradicionalne kitajske misli oziroma treh pomembnih miselnih tokov: daoizma, budizma in konfucianizma. Dinastija Tang kot vrh v razvoju

kitajske civilizacije in kulture, njen veličasten vzpon na začetku in nato zaton ter končno tragičen propad, simbolizira po eni strani najbolj briljantno po drugi pa najbolj dramatično obdobje v vsej kitajski zgodovini. Taktat so tudi nastali različni izbori tangovske poezije, med katerimi velja za najbolj vplivno in slavno antologija Tristo pesmi dinastije Tang, ki je nastala v času dinastije Qing in predstavlja srčiko njenega razumevanja in seveda tudi nadvse priporočljivo čtivo za vsakogar, ki bi rad spoznal in razumel tradicionalno Kitajsko. V njej najdemo pisano

paletto najraznovrstnejših tem, kot so prijateljstvo, radosti samotarskega življenja, slovo, domotožje, ljubezen, tožba, opisi krajine, prizori z meje, vojno gorje, potovanje itd.« (str. 53, 139)

Wang Wei, Li Bai, Du Fu, Bai Juyi, Li Shangyin – to je peterica pesnikov iz te čudovite knjige sinologinje Maje Lavrač. Z njo se preselimo v obdobje dinastije Tang, in če zmoredemo hkrati preseči svoj evropocentrični pogled, doumemo, da ni bila tradicija kitajskega mišljenja in pesništva nikoli pretrgana. Iz nje se napaja tudi Kitajska, ki jo poznamo danes. Jo res?

Maja Lavrač, Svet v kaplji rose, Mojstri kitajske pesniške tradicije iz obdobja dinastije Tang (618–907), Aristej, Maribor, 2018, 180 strani

razsvetlilo

GG

VESELO V 2020!

S torka na sredo smo skočili v novo leto 2020. Po večjih gorenjskih mestih so organizirali silvestrovanja na prostem, ob živi glasbi, kozarcu »kuhančka«. V večini so gostinci delali vse praznične dni, a nekateri so delovni čas prilagodili, tako da so novemu letu lahko nazdravili v krogu domačih. Mi smo na zadnji lanskoletni decembrski dan obiskali različne kraje na Gorenjskem. Nastal je simpatičen kolaž fotografij. Zanimalo pa nas je tudi, kako so videti zgodnje dopoldanske ure prvega januarskega dne – ustavili smo se na Pr' Fartku, v lokalu na hribu Gobavica nad Mengšem.

Ob spodnji postaji krvavške kabinske žičnice domuje Mobilni sodček Milana Dabiča. Že v jutranjih urah 31. decembra je bilo živahno. Na fotografiji so v Milanovi (tretji z leve) družbi praznično razpoloženi smučarji iz Čakovca, ki so novo leto dočakali na Gorenjskem – na Visokem, Krvavec pa letos obiskali prvič. / Foto: Tina Dokl

Pr' Pepet v Škofji Loki: domači Janez Ferlan ter škofjeloški župan Tine Radinja. Župan je silvestroval v družbi prijateljev in domačih, a je bil na zadnji dan starega leta kar precej »leteč«. Na Mestnem trgu pa je skupaj z obiskovalci silvestrovanja na prostem v Loki odšteval zadnje sekunde do novega leta ter nagovoril prisotne. / Foto: Tina Dokl

Res, da je bilo vreme lepo, a za jutranji čas po silvestrski noči je bilo za naključnega obiskovalca Pr' Fartku, lokala na Gobavici nad Mengšem, presenetljivo polno. Fartkovi – Sabrina, brata Jožef in Tomaž – so glavno gonilo lokala, Tomaža pa poznamo predvsem kot uspešnega barmana, na tem področju pa se uveljavlja tudi njegov brat. Ker je bilo leto 2019 bolj v znamenju gina, nas je zanimalo, katera pijača bi po Tomaževem mnenju lahko stopila v ospredje v letošnjem letu. Zdi se mu, da bi to lahko bil rum. Sploh ker ljudi vse bolj zanimajo starani rumi. / Foto: A. B.

Blejska zimska pravljica se je zaključila na silvestrski večer, ko je na Blejskem jezeru zagorel manjši kres, obalo jezera ob promenadi pa so preplavili obiskovalci. Kljub temu da tokrat velik polnočni ognjemet ni bil organiziran, manjših ni manjkalo. Kar lep čas so bili obiskovalci, obala jezera, nebo nad njim in samo jezero ožarjeni od različnih barv; rakete, ki so švigale v nebo, so risale vzorce in kar ni bilo videti konca razposajenosti, za katero so v veliki večini poskrbeli italijanski turisti. / Foto: Tina Dokl

Tisti, ki so preživeli najdaljšo noč v pravilčno okrašenem Kranju, so se od starega leta poslovili skupaj z legendarno skupino Victory, namesto ognjemeta, pa so nebo nad mestom tokrat »razsvetlili« konfeti. / Foto: Primož Pičulin

V Kamniku so obiskovalci silvestrovanja na prostem rajali ob zvokih članov Ansambla Poljanšek: Marka Tomca, Miha Cerarja, Borisa Kodermana in Sandija Poljanška. / Foto: Tina Dokl

HUMOR, HOROSKOP

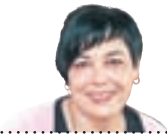
Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

Naročniki **Gorenjskega glasa**, izkoristite popust v višini 10%. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: **040 514 975**

Gorenjski Glas

HOROSKOP

TANJA

- Oven (21. 3.–21. 4.)**
Vaše delovne ambicije bodo v tem tednu na ničli. Sposobni boste le razmišljati, kaj bi bilo, če bi bilo, nič pa narediti. Prijateljski pogovor vas bo razjezil in spravil v slabo voljo, a kasneje boste prišli do pametnega zaključka.
- Bik (22. 4.–20. 5.)**
Občutek odmaknjenosti v teh mrzlih dneh se vas je prijel z vso močjo in kar noče vas izpustiti. Prijala vam bo samota in ne bo vam do raznih pogovorov. Družina, ki je vaše zavetje, vam bo v podporo, vse drugo pa bo kmalu minilo.
- Dvojčka (21. 5.–21. 6.)**
V naslednjem tednu se vam bo zgodilo kar nekaj lepih, prijetnih stvari. Poslovno boste presenečali sebe kot tudi vse udeležene. V ljubezni pa pričakujte darilo, ki ne bo samo lepo, ampak vam bo tudi dalo veliko vedeti. Upanje le ni bilo zaman.
- Rak (22. 6.–22. 7.)**
Telo vam sporoča, da potrebujete gibanje, v tem obdobju celo več kot sicer. Dobro vam bo del odhod v hribe, kjer se boste naužili narave in svežega zraka. Z novo energijo se boste lažji spopadli z vsakodnevnimi stresnimi opravili.
- Lev (23. 7.–23. 8.)**
Končno se boste lahko veselili finančnega priliva, ki vam je bil obljubljen. Vendar ne smete pozabiti, da vas čaka še veliko dela, če želite teh prilivov še več. Ne pozabite tudi na družino, ki ji niste posvečali preveč pozornosti.
- Devica (24. 8.–23. 9.)**
Tista odločitev, ki vam jo bo narekovalo srce, bo prava. A vseeno boste kar nekaj časa obstali na križišču – ne vedoč, katera stran je pravilna. Poslovna odločitev se vam bo dobro obrestovala, tako da boste še zelo prijetno presenečeni.
- Tehdnica (24. 9.–23. 10.)**
Vsa opravila, ki so pred vami, boste opravili težje kot po navadi. Takemu stanju bo botrovalo pomanjkanje družabnosti, ki vas trenutno pesti. Čeprav niti ne čutite potrebe po prijateljevanju, se le odzovite kakšnemu povabilu, ne bo vam žal.
- Škorpion (24. 10.–22. 11.)**
Najbolje se počutite, kadar ste v središču pozornosti. Pred vami je teden, ko boste spet morali pokazati svoje vodstvene sposobnosti in dobro vam bo uspelo. Zažareli boste pred prijatelji in znanci in bili marsikomu v navdih.
- Strelec (23. 11.–21. 12.)**
V krogih, kjer se gibljete, bo prišlo do določenih nesoglasij. Raje se distancirajte in svoje mnenje obdržite zase, saj zna priti do nesporazuma. Pravi prijatelji vam bodo dokazali zaveznitvo v vsakem primeru. Konec tedna bo zanimiv.
- Kozorog (22. 12.–20. 1.)**
Nepričakovana novica vas bo pustila odprtih ust in svoje začudenje boste težko skrivali. V ljubezni pričakujte spremembo. Tokrat boste vi vodja, vse svoje korake boste skrbno in pretkano načrtovali in si naredili dober načrt.
- Vodnar (21. 1.–19. 2.)**
Počutili se boste nekoliko brezvoljni in ne boste imeli toliko energije, kot ste navajeni. Pazite, da vas ne položi v posteljo kak prehlad. Vaše telo potrebuje obnovo, zato si privoščite počitek in odmik. Brez skrbi, vse vas bo počakalo.
- Ribi (20. 2.–20. 3.)**
Nekaj se vam bo proti pričakovanju zapletlo. A bodite brez skrbi, prestavi se vam le čas same realizacije, bistvo pa ostane. Vabili vas bodo na sestanke, a vam se prav nikamor ne bo ljubilo, rajši se boste pred vsemi skrili v svoj svet.

TA JE DOBRA

Vse za ljubezen

Sodnica za prekrške reče obtoženemu: »Midva se pa vidi-va že tretjič zapored v zgolj dveh mesecih.«
»Res je, gospa sodnica. Ko se jaz v nekoga zaljubim, storim vse, da ga lahko vsaj vidim.«

Gorenjski mopedist

Joža sede na moped in odrbzi domov. Ne vozi se dolgo, ko se sredi ceste nenadoma pojavi ženska. Pri veliki hitrosti Jožetu ne preostane drugega, kot da jo podre.
»Govedo, butalec, norec, kreten! Naravnost vame ste se morali zaleteti!«
Jože si jo ogleda, malce pomisli, nato pa ji odvrne: »Gospa, če bi zapeljal okrog vas, bi mi zmanjkalo bencina.«

Težave v družini

Dedek: »Kako si kaj, Janezek, moj najljubši vnuček?«
Janezek: »Še kar dobro. Samo s tvojim sinom imam same probleme.«

Ni jim všeč poštar

»Halo, je tam društvo za zaščito živali?«
»Da, tu je društvo za zaščito živali. Kaj želite?«
»Prosim, da takoj pošljete nekoga na naš naslov! Na drevsu na robu našega dvorišča na veji sedi poštar in zmerja mojega psa.«

O genijih

Kaj je definicija genija?
Povprečen otrok v očeh svoje matere.

LAŽJI SUDOKU

2	6			1	8		
1	5			3			7
	4	9		7	2		6
5				8	2		
8	9		4		7		1
		2		9			6
	8		9	1		6	4
9				6			5
		3	2				7

Rešitev:

8	7	6	9	2	6	1	9
1	5	8	9	7	2	6	3
3	4	9	5	7	2	6	8
9	8	7	5	1	2	6	3
6	1	5	2	9	8	7	4
7	6	2	9	8	1	7	5
5	9	1	2	4	8	6	3
2	3	7	6	5	9	8	1
6	8	9	1	7	5	2	4
4	2	7	6	5	9	8	1
9	6	8	1	7	2	5	3
6	8	9	1	7	5	2	4

TEŽJI SUDOKU

4			7			6	3
9		7		3			
	1			8			
2		9	1				
	3		2		4		7
					8	4	1
				5			9
				1		7	2
5	8				7		

Rešitev:

9	6	1	2	7	6	8	2
2	5	8	1	9	6	9	3
7	6	8	5	9	2	1	4
1	2	7	6	5	9	8	7
6	7	5	9	2	1	8	3
8	9	6	5	2	1	6	7
2	7	6	9	8	5	2	1
9	8	2	1	6	7	9	6
6	1	9	6	7	2	5	8

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebelenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

DRUŽABNA KRONIKA

VESELO PO DOMAČE

Folklorno društvo Bled je v Festivalni dvorani konec tedna pripravilo že enaindvajseto prireditev Veselo po domače. Ni manjkalo glasbe, plesa in humorja. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička.

Alenka Brun

Tako kot vedno doslej je imela prireditev Veselo po domače tudi humanitarni značaj. Nanjo so povabili uporabnike Doma Matevža Langusa iz Radovljice in doma starostnikov iz Radovljice, prost vstop pa so organizatorji omogočili tudi tistim, ki si vstopnic iz takšnih ali drugačnih razlogov niso mogli privoščiti.

Po nekaj uvodnih besedah so na oder prišli prvi nastopajoči, Ansambel Jureta Zajca, ki ima od lanskega maja

nova člana: pevko Majo Berce in basista Mateja Kregarja. Ansambel sestavljajo še vodja in harmonikar Jure Zajc, kitarist Primož Logaj in pevec Domen Kovač.

Povezovalno vlogo so na prireditvi Veselo po domače tokrat zaupali Maji Tekavec, sicer radijki, ki je med vodenjem tudi sama prispevala kakšno šalo. Nastopil je izvrstni harmonikar Matjaž Kokalj, zaigral Hišni ansambel Avsenik. Slednji je bil ustanovljen na pobudo Marjana Legata ter Slavka in Gregorja Avsenika leta 1999 in se je takrat imenoval Hišni ansambel Jožovc. Ustanovili so ga predvsem za potrebe izvajanja Avsenikove

glasbe v dvorani Pod Avsenikovo marelo. Zaradi prepoznavnosti se je kasneje preimenoval v Hišni ansambel Avsenik. Lani je tako minilo dvajset let od njihove ustanovitve. Oder je pripadel tudi Timu Gouverneurju in članom skupine Suhe hruške, ki deluje v okviru KUD Triglav Slovenski Javornik - Jesenice. Zaplesali so člani Folklornega društva (FD) Bled. V drugem delu smo lahko med njimi občudovali tudi tri pare v folklornih kostumih iz Prešernovih časov, en par pa se je zavrtel v rateškem folklornem kostumu.

Prireditev je imela dva dela in v drugem je za

humor poskrbela gostujoča Šola Bistra Buča z učiteljem Jožetom Matekovičem. V Beli krajini v vasi Radovica namreč že vrsto let deluje Šola Bistra Buča, ki je odprta vse dni v letu in sprejme ter izobrazila ogromno obiskovalcev in turistov, ki v šolski uri postanejo učenci. Publik Festivalne dvorane se je tako odpravila v leto 1957 in uživala v zaigranem odlomku učne ure o Beli krajini.

Tik preden se je prireditev poslovila z novoletnimi željami za leto 2020, pa so že povabili na 22. Veselo po domače, ki bo 29. decembra 2020 na istem mestu ob istem času.

Harmonikar Matjaž Kokalj, Tim Gouverneur in mentor FD Bled Anton Bizjak

Stara znanca decembrske prireditve Veselo po domače: Marjan Rekar in Miro Albinini

Ansambel Jureta Zajca

Trije pari v folklornih kostumih iz Prešernovih časov

Belokranjski učitelj Jože Matekovič je s svojo učno uro v dvorani poskrbel za salve smeha.

Člani FD Bled niso samo plesali, nekateri med njimi so sodelovali tudi pri posebni učni uri.

VRTIMO GLOBUS

Poroka v dnevni sobi

Ameriška komičarka **Kathy Griffin (59)** je na silvestrovo ob polnoči obljubila večno zvestobo svojemu kar 18 let mlajšemu partnerju **Randyju Bicku**. Par se je poročil kar v dnevni sobi svojega doma na Bel Airu. Obred je bil zelo kratek, trajal je le 14 minut, poročila pa ju je komičarka Lily Tomlin. Igralka se je poročila v obleki, ki jo je nosila na njenem prvem zmenku septembra 2011.

Eddie Murphy z nagrado za življenjsko delo

Eddie Murphy (58) bo na 25. podelitvi Choice Awards prejel nagrado za življenjsko delo. Murphy je nominiran tudi v kategoriji za najboljšega igralca za vlogo v seriji Dolemite. Igralec je v dolgoletni karieri igral v mnogih filmih, med najbolj znanimi so Policaj z Beverly Hillsa, 48 ur, Kolo sreče in Princ iz Amerike, svoj glas pa je posodil tudi osličku v risanem filmu Shrek.

Usodna novoletna zabava

Umrli je **Nick Gordon**, nekdanji partner Bobbi Kristine Brown, ki je umrla julija 2015 zaradi prevelikega odmerka drog. Zanj je bil prav tako usoden prevelik odmerok drog. Star je bil trideset let. Po poročanju tujih medijev je Gordon na novoletni dan doživel več srčnih infarktov in bil prepeljan v bolnišnico, kjer je umrl. Žalostno vest je potrdil njegov brat Jack, ki pravi, da je bil brat njegov najboljši prijatelj.

Michelle po zaroki hitro noseča

Igralka **Michelle Williams (39)** je osem mesecev po ločitvi od drugega moža Phila Elveruma zaročena z nagrajenim režiserjem **Thomasom Kailo (42)**. Par pričakuje tudi prvega skupnega otroka. Za Williamsovo, ki ima iz prvega zakona s pokojnim igralcem Heathom Ledgerjem 12-letno Mathildo, bo to drugi otrok. Igralka je znana po tem, da zasebnost ohranja zase.

Petra Dabič prihaja s Koroške Bele in je članica godčevsko-pevske skupine Suhe hruške, ki deluje v okviru Kulturno-umetniškega društva Triglav Slovenski Javornik - Jesenice. Srečali smo jo tudi na zadnji prireditvi Veselo po domače, ki jo je gostila Festivalna dvorana Bled. / Foto: A. B.

Vrt zanimiv tudi pozimi

Vrt Viharnik v Mojstrani je v odsevu letnega časa in je te dni, ko pade noč, še vedno odet v tisoče prazničnih lučk. Ustvaril ga je Stane Brus, vrt pa je star prav toliko, kot je stara naša država. V soboto, 4. januarja, ob 18. uri ga bodo obiskali tudi koledniki.

SUZANA P. KOVAČIČ

Mojstrana – »Tale macesno-va korenina na vrtu stoji od njegovega začetka, skoraj trideset let. Še kljubuje času – kot viharnik, samotno drevo, ki leži na robu skalnega previsa in kljubuje mrazu in vetru,« je ob nedavnem obisku po vrtu popeljal Stane Brus. Zanimive viharnike je sam nabral in prinesel z bližnjih gora, a nikdar poškodoval, kot pojasni: »Vzamem samo podrte, suhe viharnike. Nikdar me ni premamilo, da bi odžagal in poškodoval še »živega« samo zato, ker je lep. Preveč rad imam naravo.« Najde jih na bližnjem Vrtaškem vrhu, v Karavankah, Tamarju ... tudi v potoku Belca ga je že dobil, voda ga je prav zanimivo obdelala. Viharnike v vrt postavi takšne, kot jih je našel v naravi. »Korenine sem sprva še barval. Potem pa mi je pokojni Jaka Čop, ki je napisal knjigo o viharnikih, svetoval, naj jih pustim kar v naravni obliki. Držal sem se tega.« Prevzamejo te njihove oblike, ki dajo človeški domišljiji prosto pot; viharniki spominjajo na podlasico, želvo, ruševca, vidro, lisico ..., lahko dobijo človeške obrise.

Viharnik stoji ob Stanetovi rojstni hiši, katere zunanost jo je s pomočjo Občine Kranjska Gora obnovil (streho, detajle okenskih okvirov ...) in ji s tem dal pečat mojstranske hiše, kakršne so včasih bile. Stoji tudi v neposredni bližini Slovenskega planinskega muzeja, s katerim dobro sodeluje, muzej z vrtom povezuje z lučkami osvetljena pot. Da bo zmanjkalo prostora na vrtu, ga ne skrbi. Če so v tem času za vrt poleg viharnikov značilne tudi zimzelene trajnice, pa v toplejših

Foto: Suzana P. Kovačič

V tem času je vrt še osvetljen z več tisoč lučkami.

Foto: Tina Doki

Prevzamejo oblike viharnikov, ki dajo človeški domišljiji prosto pot. Je na fotografiji podlasica ali kaj drugega?

mesecih poženejo še zdravilne »ročice« in druge rastline in se lepo obarvajo. Najdemo tudi lesene plošče z imeni slovenskih olimpijcev iz Mojstrane in okolice in označevalne lesene table z imeni gora in njihovo nadmorsko višino. Seveda vsaka tabla kaže tudi v pravo smer gore – Prisojnika, Škrlatic ...

V vrtu stojita pravljicična lesena hišica, zanimiva predvsem za otroke, in leseni bivač, v katerem so čez celo leto na ogled jaslice. Te imajo svojo zgodbo, po Stanetovi zamisli so postavljene tako, kot se je nekdanje življenje v Mojstrani. O domači Mojstrani obiskovalcem prav rad pripoveduje. Ves leseni

del v jaslicah je naredil sam, znanje za to tudi ima, saj je po poklicu lesostrugar. V nekem drugem koščku vrta je praskanka na steklo, prav tako delo njegovih rok.

Vrt bo čez eno leto star trideset let, toliko kot naša država, Stane pa jih bo istega leta dopolnil sedemdeset. Do danes je vrt Viharnik obiskalo že več kot sedemdeset tisoč ljudi. Stane Brus pa ostaja eden tistih, ki radi promovirajo lepote svojega kraja. Kot lepo povabi tudi na koledovanje v soboto, 4. januarja. Koledniki, Triglavski zvonovi, se bodo namreč na svojem obhodu ob 18. uri ustavili tudi na vrtu Viharnik.

Stane Brus je povezan s hribi, viharniki pa so mu še posebej zanimivi. Poskrbel je, da jih tudi obiskovalci lahko občudujejo kar na njegovem vrtu. Na fotografiji desno je macesnava korenina, ki na vrtu stoji že skoraj trideset let, zadaj v lesenem bivaču so jaslice. / Foto: Tina Doki

Helenine jaslice navdušujejo

JANEZ KUCHAR

Viševca – Na robu naselja Viševca (477 m n. m.), ki je od Zaloga pri Cerkljah oddaljeno okoli šest kilometrov, živi na kmetiji Pri Udamovc Francka Sodnik. Med stanovanjsko hišo in kmečkim posestvom je že četrto leto zapored postavila velike jaslice hčerka Helena. Letošnje jaslice so postavljene na kar 65 kvadratnih metrih in so večje kar za trideset kvadratnih metrov ter so ponoči osvetljene. Na ogled bodo do svečnice. »Obisk jaslic je nad pričakovanjem,« je povedala Helena, ki je obiskovalcem ponudila tudi sveže ocvrte flancate. Domačijo z jaslicami na Viševci je najlažje najti, če sledite smerokazu Viševca, ki je oddaljen kilometer in pol od Zaloga pri Cerkljah, nato zavijete levo ter se peljete po makadamski cesti do Viševce. Letos je Helena kupila tudi sedem novih pastirčkov, jaslice pa je zadnjih nekaj tednov izdelovala vsak dan, kolikor sta ji pač dopuščala vreme in čas.

Helena je obiskovalcem postregla s sveže ocvrtimi flancati.

Vse objekte za jaslice je Helena izdelala sama, med drugim hlevček, staro lesen kmečko dvostanovanjsko hišo z 'gankom' in stopnicami, v kateri prebivata babica in dedek, cerkev z zvonikom in zvonom želja, več mostičkov in brvi. Izdelala je tudi kozolec toplar, pod njim je postavljen star lojtrnik in več drugih objektov. Na ogled je tudi nekaj novih živali, ki jih srečamo v gozdu. Helena pravi, da jih postavlja za dušo in z velikim veseljem, številni obiskovalci pa ji dajejo še dodatno pozitivno energijo.

Po očetovi smrti pred petimi leti je prevzela hribovsko kmetijo, kjer v hlevu redi deset glav živine in skrbi za bolno mamo, na kmetiji pa živi z možem Cirilom.

O jaslicah na kmetiji smo od obiskovalcev slišali številne pohvale. Karmen Matič in Marjan Bajde iz Šmarce pri Kamniku sta bila navdušena nad postavitvijo, nad urejenostjo kmetije in še posebej nad jaslicami pa je bil navdušen Tone Golob iz Podgorja. Martina Božič iz Nasovč, ki si je jaslice ogledala z vnukom Tomom, pa je povedala: »Jaslice so vrhunske!«

DOBRODELNI KONCERT
POMAGAJMO SKUPAJ

VLADO KRESLIN
EVA ČERNE

OB SPREMLJAVI
POLICIJSKEGA
ORKESTRA

Športna dvorana
TRATA
ŠKOFJA LOKA
sobota, 1. februar 2020,
ob 19. uri

Nakup vstopnic / vstopnina 15 € :
ŠKOFJA LOKA: Sokolski dom in
TIC Turizem Škofja Loka / Mestni trg 42 in Kidričeva c. 1/
KRANJ: Gorenjski Glas
Eventim: prodajna mesta

Medijski pokrovitelji:
Gorenjski Glas, Radio Sora, RADIO 1, RADIO 2, Radio Triglav, Inski turg, Slovenski glas, SAZAS

BRIZIČIČA OBLAVA

Lions klub Škofja Loka organizator

Po silvestrski noči Mačkov pohod

Zadovoljni pohodniki 22. Mačkovega pohoda na Šenturško Goro

JANEZ KU HAR

Šenturška Gora – Pohodniška sekcija Škrjančki Planinskega društva (PD) Komenda je na novega leta dan po naporni silvestrski noči organizirala tradicionalni, že 22. Mačkov pohod iz Poženika po stari poti na Šenturško Goro (667 m n. m.) in nazaj v dolino. Udeležilo se ga je 29 pohodnikov iz cerkljanske, kamniške, šenčurske in komendske občine. Najstarejši udeleženec je štel 79 let. Štirje udeleženci, to so Štefan Kern, Majda in Franc Drolec (sicer vodja pohoda) in Franc Vidmar, pa so se udeležili vseh 22 pohodov. Največ, kar 364 pohodov v letu 2019 je opravila do Šenturške

Gore in nazaj Breda Kern iz Komende.

Med pohodom so si Škrjančki ogledali tudi 17 jaslic ob poti iz Poženika na Šenturško Goro. Na štefanovo, 26. decembra, so Škrjančki pripravili tradicionalni pohod Od jaslic do jaslic, ki se ga je udeležilo 48 pohodnikov, ogledali pa so si vseh 27 jaslic, ki so postavljene tudi ob poženiški, zaloški in komendski poti. Planinsko društvo Komenda je bilo vpisano v register društev 17. decembra 1997. leta, za predsednika društva pa je bil soglasno izvoljen Milan Šinkovec, ki je bil tudi glavni pobudnik za ustanovitev društva. Prvi pohod so organizirali Škrjančki čez nekaj dni, na novega leta dan 1998. leta.

Sponsor nagradne križanke, ki je bila objavljena v Loških novicah 10. 12. 2019, je bilo podjetje **STIMACOM, D.O.O IZ ŠKOFJE LOKE**, ki izžrebancem za pravilno rešitev križanke poklanja bone za pet pranj avtomobila. Nagrajenci so: **Boris ENGELMAN** iz Škofje loka, **Milan BOLKA** iz Cerklj na Gorenjskem, **Marija ZUPANC** iz Kranja. Nagrajenci prevzamejo nagrade na bencinskem servisu OMV v Škofji Loki. Nagrajencem iskreno čestitam.

KRANJ

NOČNI POHOD NA JAMNIK – razgled z gorenjskega balkona ob polni luni

V petek, 10. januarja 2020, ob 17. uri vabljeni na nočni pohod na Jamnik, ki je odlična izletniška točka tudi pozimi.

Zberemo se pri gostilni Na Razpokah v Nemiljah in se nato skupaj odpravimo po planinski poti do Jamnika. Udeleženci pohoda naj se oblečejo in opremijo primerno zimskim temperaturam in razmeram (čevlji, palice, naglavna lučka, rezervna oblačila).

Startnina 5 evrov vključuje vodenje, topel napitek in prigrizek.

Plačilo startnine: Zavod za turizem in kulturo Kranj, Glavni trg 2, Kranj, ali pol ure pred začetkom pohoda v gostilni Na Razpokah v Nemiljah.

Za parkiranje bo poskrbljeno v Nemiljah. V primeru slabega vremena pohod odpade.

Informacije: 040/469 834 ali na www.visitkranj.si / info@visitkranj.si

KRAJEVNA SKUPNOST
PODBLICA

Zavod za turizem in kulturo Kranj
ZTKK

Gorenjski Glas

KINO SPORED

KOLOSEJ DE LUXE, KRANJ (CENTER)

Sobota, 4. 1.
20.30 ZAMERA
18.00 VOJNA ZVEZD: VZPON SKYWALKERJA
11.00, 14.30 LEDENO KRALJESTVO 2, sinhro.
13.00, 16.30 KOŠARKAR NAJBO 2

CINEPLEX, TUŠ, KRANJ

Sobota, 4. 1.
16.50, 20.30, 22.30 ZAMERA
18.50 ONE SO BOMBE
17.30, 19.40 CATS
14.30, 17.15, 20.00, 21.50 VOJNA ZVEZD: VZPON SKYWALKERJA
18.30 VOJNA ZVEZD: VZPON SKYWALKERJA, 3D
13.45, 15.50 VOHUNI POD KRINKO, sinhro.

15.00, 18.00, 21.00 JUMANJI: NASLEDNJA STOPNJA
21.15 LAST CHRISTMAS
14.15, 16.20 LEDENO KRALJESTVO 2, sinhro.
14.50 PRI ADDAMSOVIH, sinhro.

KINO SORA, ŠKOFJA LOKA

Petek, 3. 1.
20.00 ONE SO BOMBE

Sobota, 4. 1.
18.00 KRALJESTVO SEVERNEGA JELENČKA, sinhro.
20.00 ONE SO BOMBE

Nedelja, 5. 1.
17.00 KRALJESTVO SEVERNEGA JELENČKA, sinhro.
19.00 ONE SO BOMBE

Organizatorji filmskih predstav si pridružijo pravico do spremembe programa.

GLEDALIŠKI SPORED

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Sobota, 4. januarja
10.00 Gledališče Zapik: MIŠKA KAŠKO KUHALA (v dvorani PGK; matineja)

GLEDALIŠČE TONETA ČUFARJA JESENICE

Nedelja, 5. januarja
10.00 Zavod Enostavno prijatelji: POTOVANJE PINGO PINGVINA (matineja)

Sponsor nagradne križanke, ki je bila objavljena v Gorenjskem glasu 20. 12. 2019, je bilo podjetje **OBI, D.O.O. KRANJ**, ki trem izžrebancem za pravilno rešitev križanke poklanja praktična darila. Ti nagrajenci so: **Andrej ŽBOGAR** iz Kranja, **Alojz KOKALJ** iz Selc, **Ivanka TRATNIK** iz Mavčič. Nagrajenci prevzamejo nagrade v trgovini OBI v Kranju. Nagrajencem iskreno čestitam.

PETKOVA PRIREDITEV

NI PREDSTAVE

Petek, 3. januar 2020, ob 17.30 uri
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA

Izvajatelj: Gledališče Zapik
MIŠKA KAŠKO KUHALA
Sobota, 4. januar 2020, ob 10. uri
Prešernovo gledališče Kranj

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČE

Gorenjski Glas

triglav

PETER WOHLLEBEN SKRIVNO ŽIVLJENJE DREVES

Kaj čutijo drevesa, kako se sporazumevajo – odkrivanje skrivnega sveta

V gozdu se dogajajo neverjetne stvari: drevesa se sporazumevajo med seboj. Ljubeče skrbijo za svoj naraščaj in negujejo stare, betežne sosedje. Drevesa imajo občutke, čustva in spomin. Zveni neverjetno? Gozdar Peter Wohlleben je v čudovite zgodbe o neslučenih zmognostih dreves vključil tudi najnovejša znanstvena spoznanja in lastne izkušnje. To je ljubezensko pismo gozdu.

15
EUR

* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

PRINCIPI KUHANJA

9,90
EUR

226 strani,
212 x 267
mm, trda
vezava

Ni veselja do kuhanja? Morda ta hip res še ne – vendar ti ta knjiga lahko spremeni življenje! Kako gratinirati krompir, kako spraziti cesarski praženec, skuhati zelenjavni kari... prebereš in začneš – in končno kuhaš samostojno!

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1, Kranj, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00, faksu 04/201 42 13 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrtega do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04/531 52 49, 041/855 630

TRST: 10. 1., KOPALNI IZLET DOLENJSKE TOPLICE – AKCIJA: 20. 1., TOSKANA: 20.–22. 2., ISTANBUL: 19.–25. 4., BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI – AKCIJA: 27. 1.–2. 2., MADŽARSKE TOPLICE: 6.–9. 2., LENDAVALA: 22.–25. 3., STRUNJAN: 15.–18. 3., MORJE - DUGI OTOK, LASTOVO, KORČULA, OREBIČ. www.rozmanbus.si

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

Kmečka tržnica v Preddvoru

Preddvor – V novem letu bo kot običajno v Preddvoru prva sobota v mesecu namenjena Kmečki tržnici, ki bo ponudila domače pridelke in izdelke. Obiščete jo lahko v soboto, 4. januarja, od 8. do 12. ure v gRajski vasi na dvorišču gradu Dvor.

Moj prvi album

Čas, v katerem novorojenček postane živahen otrok, je poln presenečenj, prvih preizkušenj in navdušenja. Vse te trenutke lahko ohranimo tako, da jih zapišemo v album, ki bo trajen spomin na začetek življenja.

Trda vezava

14,99
EUR

* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

Po stezah partizanske Jelovice

Kranj – Planinsko društvo Kranj vabi na 63. spominsko prireditve Po stezah partizanske Jelovice, posvečeno 79. obletnici Dražgoške bitke, ki bo v nedeljo, 12. januarja, ob 12. uri pri spomeniku v Dražgošah. Zbor bo ob 9. uri pred hotelom Creina, z avtobusom bomo odšli na Podblico, nato peš v Dražgoše. Hoje je približno dve uri. Prijave zbira Planinsko društvo Kranj do srede, 8. januarja, do 18. ure. Cena prevoza je 9 evrov. Vodnika: Staša Merlak, Matjaž Sušnik. Vrnitev z avtobusom v Kranj ob 15. uri. Priporočljiva oprema: lahka pohodniška, vremenu primerna, pohodne palice, male derze.

IZLETI

Pohod na Šmarjetno goro

Kranj – Planinsko-pohodniška sekcija DU Kranj vabi na tradicionalni pohod na Šmarjetno goro (651 m n. m.) v četrtek, 9. januarja. Zbor na avtobusni postaji Kranj ob 9. uri.

Pohod na Tinjan

Kranj – Planinsko-pohodniška sekcija DU Kranj vabi na pohod na Tinjan (374 m n. m.) v četrtek, 16. januarja. Odhod s posebnim avtobusom izpred Creine ob 8. uri; lažja planinska pot; prijave z vplačili v društveni pisarni do ponedeljka, 13. januarja.

KONCERTI

Božični koncert v cerkvi sv. Lovrenca nad Bašljem

Preddvor – Z Božičnim koncertom, ki se bo jutri, v soboto, 4. januarja, ob 16. uri začel v cerkvi sv. Lovrenca nad Bašljem, gRajski Preddvor zaključuje niz dogodkov. Vstop bo prost.

Nagrajenci nagradne križanke, objavljene v časopisu Jurij, v petek, 13. decembra 2019, z geslom **PRAZNIČNO S CUBISOM** so: 1. nagrado: 1-krat v maslu zorjen rostbif in flambiran pred gostom prejme **Milan Bolka** iz Cerkelj; 2. nagrado: 1-krat burger prejme **Barbka Klinar** iz Mojstrane; 3. nagrado: 1-krat sladico po izbiri prejme **Jože Živalič** iz Mavčič.

Nagrajencem iskreno čestitamo.

Radio Sora
Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3
RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

Radio Triglav
Gorenjska 96 MHz
RADIO ZA RADOVEDNE

MALI OGLASI

T: 201 42 47, F: 201 42 13
E: malioglas@g-glas.si

Male oglase sprejemamo:
za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!

Delovni čas:
ponedeljek, torek, četrtek neprekinjeno od 8. do 16. ure, sreda od 8. do 17. ure, petek od 8. do 15. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.

NEPREMIČNINE

POSESTI

KUPIM

Domplan, d. d., Bleiweisova 14, 4000 Kranj
T: 04/20 68 773, F: 04/20 68 701
M: 030 641 621, E: www.domplan.si
E: domplan@domplan.si

V zadovoljstvo naših strank upravljamo zanesljivo in varne storitve posredovanja v prometu z nepremičninami. Obiščite nas na naši spletni strani: www.domplan.si

ZAZIDLJIVO parcelo, okrog 400 m², v Kranju ali okolici. Gotovina takoj., tel.: 041/543-876

19003404

MOTORNA VOZILA

AVTOMOBILI

KUPIM

ODKUPIMO karambolirana vozila, vozila v okvari, slabše ohranjena in nevozna, poceni avtovleka po celi Sloveniji, Grega Meze s.p., Copova 1, Lesce, tel.: 040/629-675 19003389

DRUGA VOZILA

PRODAM

KOMBI Renault Master 2.3 dci, letnik 2012, tel.: 041/320-701 19003390

GRADBENI MATERIAL

KURIVO

PRODAM

DRVA metrska ali razžagana, možnost dostave, tel.: 041/718-019 19003384

STARINE

KUPIM

ODLIKOVANJA, kovance, ure, slike, značke, srebrnino, luči, kipe in drugo, tel.: 030/670-770 19003395

STARINE: mizarski ponk, skrinje, razglednice, kipe in drobnarije, tel.: 051/258-936 19003388

KMETIJSKI STROJI

PRODAM

TRAKTOR, 1 osna prikolica, 4 tone, nova, še neuporabljena, možna dostava, tel.: 041/638-445 19003403

KUPIM

TRAKTOR Same delfino 4 x 4, tel.: 068/171-256 19003393

PRIDELKI

PRODAM

BELL in rdeči jedilni krompir: sora in desire, gnojnec z hlevskim gnojem, tel.: 041/971-508 19003369

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM

2 BIKKA, pasme LS/RH, stara okoli 1. meseca. Več informacij na telefonsko številko, tel.: 041/593-349 20000001

BIKA cika, težkega 300 kg in bele silažne bale, tel.: 041/980-371 19003400

BIKCE in teličke ČB, stare 10 - 30 dni, tel.: 031/871-659 19003392

ČB bikca, starega 10 dni, tel.: 041/506-183 19003402

KOKOŠI - nesnice, jarkice, rjave, pred nesnostjo. Pripeljemo na dom, Matej Bulovec s.p., Mlakarjeva ul. 45, Šenčur, tel.: 041/710-113 19003387

MESO mladega bika, domača krma, brez dodatnih krmil, tel.: 041/965-112 19003396

MLADO jalovo kravo simentalco - lahko menjam tudi za bikca, ter mlade peteline cvergelne, tel.: 04/25-71-084 19003391

PUJSKE za nadaljnjo rejo ali odojke, tel.: 04/51-50-400, 041/581-019 19003397

KUPIM

NAJVEČJI ODKUPOVALEC živine za Avstrijo - Kogler. Plačilo v 3 dneh, eko plus. Oddamo in rejo pitance, bikce in teličke. **SREČNO NOVO LETO 2020.** Kogler Franz A. d.o.o., Parmova 53, Ljubljana, tel.: 064/130-081 19003386

OSTALO

PRODAM

ENOBRAZDNI plug, okrasne sodove, komat za ponjia - osla in sekalnik vej, tel.: 041/758-972 19003394

STORITVE

NUDIM

SENČILA ASTERIKS, d.o.o., Cesta na Loko 2, 4290 Tržič, tel.: 59-55-170, 041/733-709; žaluzije, roloji, rolete, lamelne zavesne, plise zavesne, komarniki, markize, www.asteriks.net 19003385

SANACIJE, obnove dimnikov z inox cevmi, povrtavanje, rušenje, pozidava, montažni dimniki, dimniške kape. Garancija 10 let. Aleš Avsenek d.o.o., Kranjska 2, Radovljica, tel.: 041/229-246 19003399

TESNENJE OKEN IN VRAT, uvožena tesnila, do 30 % prihranka pri ogrevanju. Prepiha in prahu ni več! Zmanjšan hrup, 10 let garancije. Samo Kališnik, s.p., Velika Lašna 45, Kamnik, tel.: 031/720-141 19003383

ZASEBNI STIKI

56-LETNI vdovec, brez otrok, iz Golnika, z lastnim stanovanjem želi spoznati prijateljico za skupno življenje, tel.: 064/280-480 19003401

ZAHVALE, OSMRTNICE

Žalost in hvaležnost lahko izrazite z objavo osmrtnice ali zahvale v različnih velikostih.

Naročila sprejemamo po faxu: 04/201 42 13 ali e-pošti: malioglas@g-glas.si

LOTO

Rezultati 1. kroga - 1. januarja 2020
10, 13, 17, 22, 28, 29, 30 in 4

Loto PLUS: **10, 12, 15, 19, 20, 26, 36 in 23**
Lotko: **0 4 2 4 1 3**

Sklad 2. kroga za Sedmico: **250.000 EUR**
Sklad 2. kroga za PLUS: **230.000 EUR**
Sklad 2. kroga za Lotka: **460.000 EUR**

Vsak človek je zase svet, čuden, svetel in lep kot zvezda na nebu ... (Tone Pavček: Pesem o zvezdah)

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, tasta, ata, brata, svaka in strica

KARLA PINTARJA

iz Čirč

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom in vsem drugim, ki ste našega očeta pospremili k zaslužnemu večnemu počitku, za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče ter dobrodelne prispevke. Hvala tudi osebju Splošne bolnišnice Jesenice in gospodu Andreju Nagliču za lepo opravljen pogrebni obred.

Vsi njegovi

Srce je omagalo, tvoj dih je zastal, a nate spomin bo večno ostal.

ZAHVALA

V 90. letu starosti se je poslovila naša draga mama, babica, tašča, teta

MARIJA GORENC

z Gorenje Save

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem za izrečeno sožalje, darovane sveče in denar. Lepa hvala tudi g. župniku, pevcem, osebju Klinike Golnik in Komunalni za opravljene pogrebne storitve. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žaljuči vsi njeni

Ljudje, ki jih ljubimo, ne gredo proč, z nami hodijo nevedoč. Ne vidimo jih in ne slišimo, a vendar so z nami.

Ob slovesu našega dragega

MIHA ŠTERA

17. 9. 1939 - 22. 12. 2019
kamnoseka v pokoju

bi se radi zahvalili vsem, ki ste nam v teh težkih dneh tako ali drugače pomagali, nam stisnili dlan, spregovorili spodbudno besedo, z nami delili lepe trenutke, ki ste jih preživeli z njim, ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti ter počastili njegov spomin. Posebno zahvalo bi radi izrekli Patronažni službi ZD Kranj, posebej ge. Vesni Kleindienst za večletno strokovno in ljubečo skrb ter nego v času njegove bolezn.

Žena Minka, otroci Marjanca, Roman in Mateja z družinami ter brat in sestri z družinami
Zgornji Brnik, Praprotna Polica, Gorenje, Drulovka, december 2019

Je čas, ki daje, in je čas, ki vzame. Pravijo, je čas, ki celi rane. In čas, ki nikdar ne mine, ko zasanjaš se v spomine.

ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče in ata

FRANC PUŠAR

iz Tenetiš

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče ter tolažilne besede. Iskrena hvala dr. Martini Demšar in dr. Vidu Arnejšku, ki sta nam stala ob strani v najtežjih trenutkih. Zahvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, ste ga imeli radi in ga boste ohranili v lepem spominu.

Vsi njegovi

ANKETA

Prazniki
v Bohinju

SUZANA P. KOVAČIČ

Te dni je čutiti praznično vzdušje tudi na bohinjskem koncu. Nekaj naključnih sogovornikov v Bohinjski Bistrici smo vprašali, zakaj so se odločili, da so za noveletne praznike prav tu, kako jih preživljajo, se kaj dogaja ...

Foto: Tina Dokl

Tina Jemec, Trojane:

Smo družba študentov, nastanjeni smo v Bohinjski Bistrici. Družimo se, plešemo, pojemo, nazdravljamo novemu letu. V kraju je dobro vzdušje in tudi kakšno znamenitost si ogledamo.

Simona Guzej, Ljubljana:

Tukaj v tem prazničnem času preživljamo počitnice. Super je. Vse pohvale, ker se vedno več dogaja v Bohinju; turistično društvo in gostinci se trudijo, okrasitev je v redu, žal le snega ni.

Dušan Bajc, Bled:

Sin živi v Bohinjski Bistrici in tudi jaz rad praznike preživljam tukaj, ker je vse bolj »domače«. Je pravo vzdušje, pod šotorom se ves čas kaj dogaja, tudi okrasitev je vsako leto malo drugačna.

Domen Rudolf,
Črni Vrh nad Idrijo:

V Bohinjski Bistrici smo bili z družbo že lani med noveletnimi prazniki. Malo zamenjamo okolje, odpeljemo se do jezera, tudi vzdušje je v redu, vsak večer se kaj dogaja.

Urška Šparemblek,
Nova vas na Blokah:

V Bohinjsko Bistrico za praznike prihajam na obisk k domačim, ker sem od tod doma. Ogromno stvari se da početi. Otroke peljem drsat, vodni park, na izlete ...

Silvestrsko kopanje

Na Jezerskem so zadnji dan v lanskem decembru tradicionalno organizirali silvestrsko kopanje. Na obali Planšarskega jezera se je zbralo lepo število pogumnih, med njimi tudi predstavnice nežnejšega spola. Nekateri so bili iz vode hitreje, kot so šli vanjo, spet drugi so v jezeru celo zaplavali.

ALENKA BRUN

Jezersko – Idejni oče silvestrskega kopanja na Jezerskem Franc Zadnikar se tokrat izjemoma ni podal v vodo, je pa skrbel za koordinacijo dogajanja. »Temperatura vode v jezeru je 3,8 stopinje Celzija, medtem ko je temperatura ozračja dve stopinji,« nam je razložil.

Tokrat smo našli 28 pogumnih kopalcev. Med njimi

so bili tudi člani Ledene družine, oglasil se je njihov idejni vodja Emil Ledenko. Kranjčanka Manca Strugar je za ledeno izkušnjo slišala od prijatelja. Plavanje v Planšarskem jezeru je vzela kot izziv in ga je tudi uspešno opravila. Soprog in otroka so jo spodbujali z obale jezera, med gledalci, ki so prišli podpret pogumne udeležence dogodka. Nekaj je bilo med njimi tudi takih, ki so se ob

jezeru ustavili slučajno – kot zakonca Boyd iz Johannesburga v Južni Afriki. Po Sloveniji sta potovala 18 dni, zadnje tri dni starega leta pa preživela na Jezerskem in sta kaj takega videla prvič.

Tudi Kranjčan Matija Umek, ki mu podobni plavalni trenutki niso tuji, se je silvestrskega plavanja na Jezerskem udeležil prvič. Domačin Milan Štular je nasmejeno pripomnil:

»Nazadnje sem se kopal pred mesecem dni v morju – v Turčiji, na Kleopatrinu plaži. Morje je imelo takrat še prijetnih 23 stopinj Celzija, kar je precej drugače kot danes.« Se pa spomni, da je bilo najbolj mrzlo pred leti, ko je bila temperatura zraka sedem stopinj pod lediščem, jezerska voda pa je imela malo več kot dve stopinji Celzija.

Davorin Zakrajšek plava kar redno: od oktobra do aprila, približno štirikrat na mesec, ko se oglasi na Jezerskem. Se je pa tudi on pošalil na račun temperature vode, češ da je poleti zanj Planšarsko jezero pretoplo, da bi v njem plaval ... S tovrstno prakso plavanja je začel pred 13 leti. Zanj se je odločil, ker verjame, da pomaga pri krepitvi imunskega sistema.

Med pogumnimi plavalci pa smo srečali tudi Luka Janežiča, olimpijca, izjemnega atleta, slovenskega rekorderja v teku na štiristo metrov. Kot smo razumeli trenerja, je bil to zanj že tretji trening tisti dan, tovrstna ledena izkušnja pa pomaga pri regeneraciji telesa.

V Planšarskem jezeru je na zadnji dan starega leta zaplavalo ali pa se vsaj namočilo, potopilo vanj kar lepo število pogumnežev. / Foto: Tina Dokl

Že šestnajsta Baklada

Selca – Turistično društvo (TD) Selca je na prvi dan novega leta že 16. leto zapored priredilo Baklado. Na tradicionalni pohod v soju bakel se je iz Selca in Dolenje vasi podalo okoli 150 pohodnikov, kar je največ doslej, je pojasnil predsednik TD Tomaž Habjan. Pohodniki iz obeh krajev so se kot običajno srečali pod Babnikom, kjer so se lahko pogreli s čajem in kuhanim vinom ter uživali ob ognjemetu. Na cilju so razglasili tudi zmagovalce likovnega natečaja, v okviru katerega so učenci selške podružnične šole ustvarjali na temo Ratitovca. Njihove izdelke so ocenili obiskovalci nedavnega Štefanovega sejma v Selcih, najbolj pa so jih navdušili Lejla Šolar, Miha Trajkovič, Maja Trajkovič, Tomaž Krmelj in Neža Habjan.

Na pohod v soju bakel se je tokrat odpravilo okoli 150 pohodnikov. / Foto: arhiv TD Selca

Zasnežili tekaške proge

Jezersko – Letošnja zima je tudi Jezerskemu nenaklonjena. Te dni pa so začeli zasneževati tekaške proge, in če bodo temperature dovolj nizke, se bodo ljubitelji smučarskega teka lahko podali po dolini Ravenske kočne. Dovolj pa se je ohladilo, da spet obratuje umetno drsališče ob Planšarskem jezeru.

Sneg iz topov na jezerskih tekaških progah / Foto: Tina Dokl

Popravek

Bralec iz Šenčurja nas je obvestil o napaki v listnem koledarju, ki ste ga prejeli minuli ponedeljek. Dan žena je namreč označen v soboto, 7. marca, kar je seveda narobe, saj je dan žena vedno 8. marca, ki tokrat pride na nedeljo. Za napako se opravičujemo. Če bodo ženske praznovala dva dni, seveda ne bo nič narobe. Uredništvo

vremenska napoved

Danes bo delno jasno, občasno bo več visoke koprenaste oblačnosti. Jutri bo sprva pretežno jasno, popoldne se bo oblačnost povečala. Zjutraj bo ponekod po nižinah megla. V nedeljo bo precej sončno, pihal bo okrepljen severnik.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK

-6/6 °C

SOBOTA

-5/7 °C

NEDELJA

-3/7 °C

